

ÖĞRENCİ FOLKLORU

Eğlence ve Argo

M. EMİR İLHAN

VaDi

Öğrenci Folkloru

Antalya'da Eğlence ve Argo Üzerinden
Bir Tahrir

M. Emir İlhan

ÖÖRENCİ FOLKLORU
Antalya'da Eğlence ve Argo Üzerinden
Bir Tahrir
M. Emir İlhan

Vadi Yayınları: 375
Toplum Dizisi: 115
ISBN 978-605-9114-48-6

Yayın hakları:
© Vadi Yayıncılık, 2021

Yayın Yönetmeni: Bekir Cantemir
Editör: Başak Acınan
Sayfa Düzenleme: DBY Ajans
Kapak Tasarım: Hüma Abay

Baskı Tarihi: İstanbul, Eylül 2021

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan fotokopi dâhil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Vadi Kültür Sanat ve Yayıncılık A.Ş.

Yayıncılık Sertifika No: 31122
Muhittin Üstündağ Cad. No:11 Kadıköy/İstanbul
Tel: +90 216 428 11 02 Faks: +90 216 428 11 01
E-Posta: bilgi@vadiyayinlari.com.tr

www.vadiyayinlari.com.tr

VadiYayinevi

M. Emir İlhan

Makaleleri ve yazılarının yanında *Kavuşunda Pişekâr* (Yasakmeyve, 2013) adlı bir şiir; *Kültürel Bellek – Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Hatırlama* (Doğu Batı, 2018) adlı bir araştırma ve *The Outlines of Çanakkale-Gallipoli Folk Literature and Culture* (Vadi, 2019) adlı yabancılar için hazırlanmış bir alan araştırması kitabı bulunuyor. Akdeniz Üniversitesi'nde öğretim üyesidir.

Üç diyara üç kadına
Kübra Merve
Elia Bosna
ve
"Teslim ol"da ağlayan
mor elbiseli yeşil örtülü Iraklı kıza...

İçindekiler

Öğrencilik ve Kültür	9
Öğrenci Folkloru	20
Antalya'da Öğrencilik	30
Kent Eğlence Kültürünün Dili – Öğrenciler ve Antalya	33
Geleneksel Eğlenceler ve Çağdaş Kent Eğlenceleri	36
Kentin Zamanı	39
Kent ve Gece	41
Kentte Eğlence ve Kitle	45
Kent Eğlencesi ve Öğrenciler	49
Antalya Kent Eğlencelerinde Barlar ve Gece Kulüpleri	54
Gece Kulübü ve Barlarda Eğlence Yaşamın(d)a Dahil Olanlar: İçmenin Halleri	57

İçmenin Diğer Halleri.....	60
Jestler ve Bir Dans.....	62
İlişkiler ve Tipler.....	64
Keyif Verici ve Uyuşturucu Maddelerin Hali	67
Gecelerin ve Eğlencenin Neticesi veya Netice-bahş.....	69
Yetişkin Dili Okullu Dili – Öğrenci Argosu	71
Antalya’da Öğrenci Argosu.....	75
Öğrenci, Gündelik Yaşam ve Gündemin Getirdikleri.....	78
Sorular, Hesaplar ve Notlar	90
Hacısı Hocası Cümle Kapısı	96
Kurlaşan Lügat ve Cinsellik.....	100
“Cep delik cepken delik”	108
“İki üç kelam, Ankara’ya selam”	111
Argonun Varlığı ve Netice-bahş.....	112
Sonuç Niyetine.....	115
Kaynaklar.....	119
Kaynak Kişiler.....	125

Öğrencilik ve Kültür

Öğrencilik, bir öğrenimi veya öğretmenin gözetimini esas alan bir dönemi, bir çabayı ifade etse de öğrencilik tarih boyunca birçok farklı ilişki ve anlam üzerinden tanımlanmış ve açıklanmıştır. Belki de kökeninden bugününe farklılaşmayan temel nosyonu ve motivasyonu öğrenmek, bilgi edinmek, beceri kazanmak, haberdar olmak ve benzeri hususlardır. "Öğrenci" denildiğinde isminden bu kadar mülhem olması şaşırtıcı değildir. İnsanın en önemli kuvvelerinden olan merak, tanımak ve bilmek; öğrenme, talip olma, şıkarla fiiliyata ulaşmış ve öğrenci, talebe, şakirtle kavramlaşmıştır.

"Öğrenci"yi tanımlamak bu anlamda ne kadar kolay olsa da "öğrencilik"i tanımlamak o kadar zordur. Innis'in muazzam çözümlemesinde olduğu gibi insanın iletişim faaliyetlerinde talep önce geldiği, arz da onu takip ettiği için (aktaran Poe 2019:23) talep-arzdan ötürü insanların eğitim ve öğretim faaliyetleri ilk insandan beri mevcut ve güçlü olmalıdır.¹ İnsanoğlunun "dil"i yetkin bir biçimde

---

1 "Bizler sadece aykırılıkları fark etmekle kalmayıp onları aramız, buluruz ve soruştururuz" (Poe, 2019: 57).

sistemleşmeden önce de yazı olmadan önce de hep bir "öğrenci"liği olmuştur. Birçok farklı halk ve kültürde tanımlanmış temel bir sabitlikten hareketle öğrencinin ne olduğunu nasıl olduğunu ortaya koymak, evrensel bir açıklamada bulunmak zordu(r). Ancak bugün tarihte hiç olmadığı kadar öğrencilik, benzer bir kavramsallaştırma ile tanımlanmaktadır. Küresel eğitim anlayışı "evrensel" model olarak Batı tipi eğitim sistemini almış, okul öncesi eğitimden lisansüstü eğitime kadar benzer amaç ve araçlarla donanmış bir kurumsallık tesis etmiştir.² Eğitim anlayışları, yöntemleri, modelleri, sistemleri, ekonomisi ve yönetimi bugün tüm dünyada benzer biçimler almıştır. Bir ulusun bir devletin veya sadece bir kültürün belirleniminde de değil, şirketlerin ölçütlerini belirlediği bir yola evirilmektedir. Bu anlamda "öğrenim" büyük ölçüde sabit ölçütlerin denetimiyle şekillendiği kadar "öğrencilik" de dünyanın her yerinde benzer ölçütlerin arzu mekanizmalarını, sosyal-ekonomik sebep ve şartları, dil edimlerini, ritüelistik biçimleri (ritsel değil³) belirleme ve dönüştürme istidadını gösterdiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle Londra'daki öğrencilik hali ile İstanbul'daki öğrencilik hali arasında çok büyük bir fark bulunmamaktadır.⁴

"Öğrencilik"in öğrenci olmayanların nezdindeki kültürel karşılığının, aileyle yaşam sürecindeki sorumluluklardan daha az sorumluluğa sahip olmak, beden yükü

2 İleride de görüleceği gibi gelenekteki eğitim ve öğretim yolları (usta-çırak ilişkisi gibi) farklı bir hüviyet kazanmış ve yeni kentleşme veya Batı etkisiyle parçalanmıştır.

3 "Ritsel" ritüele ait olanı, "ritüelistik" ise ritüele öyküneni ifade etmek için kullanılmıştır.

4 Şüphesiz bunu özellikle üniversite öğrenciliği için iddia edebiliriz. Diğer seviyelerdeki öğrenim faaliyetleri için birçok farklı değişken bulunmaktadır üstelik bu çalışmanın da odak noktası değildir.

bakımından az çalışmak, eğlenmek, “gezip tozmak” vb. olduğu ifade edilebilir. Maddi imkânlar bakımından en zor durumda olan öğrencinin bile beden yükü ve hayatını idame ettirme sorumlulukları bakımından görece rahat olduğu söylenebilecek olsa da genelleştirilebilecek bir olgu değildir. 2000’li yılların başındaki bir öğrencinin, ailesinin bütçesine ayrıca katkısının beklentisiyle, 2010’lardan sonra veya günümüzle karşılaştırıldığında çok açık farklar da vardır. 2000’li yıllarda devlet, kurum, kişiler desteğinin kredi veya burs yoluyla artması dönemindeki öğrenci profiliyle 2010’lu yıllardan sonra yavaş yavaş kendini hissettiren ekonomik krizin maaşları ve eğitim desteklerini yetersiz hale getirmesi gibi durumlar öğrencilerin belli ölçülerdeki ekonomik bağımsızlıklarıyla ailelerine olan bağımlılıkları arasındaki gerilimi düzenlemiştir. Bunun üstüne mezuniyet sonrası iş bulma ihtimallerinin zayıflaması veya bağımsız olabilecek kadar ekonomik birikim sağlayabilecek iş bulamamaları, öğrencinin üniversite dönemini de iki türlü biçimde algılamasına neden olabilmıştır: 1- Üniversite dönemini bir daha yaşanamayacak bir bağımsızlık ve rahatlık süreci olarak değerlendirip ona göre program oluşturmak veya tasarımda bulunmak. 2- Üniversite dönemini, sonrasında ve sonrasında daha zorlu süreçlere gebe bırakmadan bağımsızlık ve rahatlık olanağından belli ölçülerde⁵ feragatle tasarlamak.

Öğrenciliğin kültürel çerçevesi bu aşamada belirleyici olabilmektedir. “Üniversite”nin çerçevesi evrensel bir forma bürünmüş olabilir veya üniversite denilince dün-

---

5 Ne kadar feragat edilirse edilsin “üniversite tipi kurlaşma” pratiklerinden pek de vazgeçilemediğine eğlence bölümünde özellikle temas edilecektir.

yanın dört bir yanındaki insanlar benzer tanımları-algıları yan yana koyuyor olabilir. Ancak üniversiteli olmanın, üniversitede öğrenciliğin nasıl tesis edileceğinin evrensel bir modellemesi bulunmak zorunda değildir. "Üniversiteli"lik konusunda birçok değişken belirleyici olmaktadır şüphesiz; yaşanan ülke şehir, okunulan bölüm, içinden geline sosyal ve kültürel çevre ve aile, cinsiyet faktörü gibi birçok unsur üniversitelilik veya öğrencilik deneyimi üzerinde etkilidir. Bunun sağlaması olarak üniversitede ders çalışma alanlarının varlığı ve işleyiş biçimi örnek gösterilebilir. Yurt dışındaki (bilhassa Avrupa'daki ve ABD'deki) eğitimlerimiz sırasındaki tecrübelerimizle lisans dönemimizdeki tecrübelerimiz karşılaştırıldığında bile çıkarımlarımız birbirine benzeyecektir. Türkiye'de ara sınav veya yarıyıl sonu sınavı öncesi yoğunlaşan çalışma mekânlarıyla, mevzu bahis bölgelerdeki belli bir yoğunluğa her zaman sahip olup sınavlar öncesi kalabalıklaşan (tıp öğrencilerini her koşulda ve her zaman muaf tutmak gerekebilir!) çalışma alanlarının kıyaslanması. Ancak şahsi deneyimlerimizle ulaşmamış olma ihtimalimizin yüksek olduğu Uzak Doğu bölgesinde işleyiş biçimleri farklı olabilir.

Türkiye'deki deneyimlerimizi anımsayarak, çalışma alanlarının sınanma süreçlerinin birkaç hafta öncesi ancak dolduğunu görüyoruz. Bunun evrensel bir öğrencilik olgusu olduğunu düşünebiliriz ve Amerikanvari bir tutum olduğunu da. Amerikanvari bir tutum olduğu doğru olabilir ama evrensel olmadığı kesin. Saumik Rahman'ın öğrenci anlatısından da anlayabileceğimiz gibi⁶ Hong Kong'ta öğrencilik ABD'deki gibi "dersleri ekme"nin ve

6 <https://berkleycenter.georgetown.edu/posts/the-culture-of-student-life-in-hong-kong>

derslerle ilgilenmemenin "endemik" sayıldığı bir yer olarak tarif edilemez. Hong Kong'taki öğrencilikte ders dışı sosyal yaşam ve ilişkilere eğitimlerinden daha fazla değer verilmiyor üstelik uzak kalınmaya da çalışılıyor. Hong Kong'ta ders çalışma alanları, her saat doludur. Tecrübesini aktaran öğrencinin kıyası Hong Kong'taki eğitimde akademik titizliğin çok yüksek olduğu ama Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitimin ve kişisel sorumlulukların dengelendiği yönündedir.

Öğrencilik bir sınama ve sınanma durumunun belli yıl ölçütleriyle biçimlendirildiği bir alandır aynı zamanda. Öğrenciliğin tarihi, bir sınav ve/veya sınanma tarihidir, usta çırak ilişkisindeki gibi. Nasıl ki kültürlerdeki ustalıklara/ustalara göre çıraklık da değişiyorsa sınanma biçimleri de değişir. Usta-çırak ilişkisi üzerinden bir örnek verilirse, Türk kültüründeki usta-çıraklık büyük ölçüde ustanın çırağına öğretmenlik yapması değil çırağın ustasını öğretmen olarak görüp ondan kendi öğrenmesidir. Başka bir ifadeyle Türk kültür tarihinden aşına olduğumuz ve usullerinin bazı biçimlerde devam ettiği usta-çırak ilişkisi çırağın ustasını taklit edebilme, ondan "kapma", ondan görerek biçimlendirme anlayışıdır. Usta çırağına esas olarak bir öğretmen gibi neyin ne olduğunu anlatmak, göstermek ve sinayarak çözümleme gibi yöntemlerle yaklaşmaz. Çırakta eğer ustalık istidadı varsa o görüp, deneyip, elini taşın altına koyup kendisi yapmalıdır; yapmaya azmetmelidir. "Eti senin kemiği benim" diyerek emanet edilen çırak veya çırak adayına ve adına söylenen söz bir bakıma, -etini sen yoğur, kemiğinde hamur varsa olur- demektir bir bakıma. Öğrenciyi "notla sinamak-değerlendirmek" örneğin Batılı bir nosyon olarak evrenselleşmiştir. İcazet usulü diploma vermek neredeyse her kül-

tür için yaygın olsa da sınav kağıdına puan vermek tarih için yeni bir aşama sayılabilir. Öğrencilerin sınav kağıtlarını puanlama veya not verme uygulaması 1792 yılında Cambridge Üniversitesi'nde mühendislik profesörü olan William Farish'in teklifiyle başladığı bilinmektedir (Hoskin aktaran Postman, 2006:23; bkz. Hoskin, 1979). Postman Farish'in kültürleri ve öğrenci kültürünü kökten değiştirecek bu teklifini şöyle değerlendirir:

"Farish'in insan düşüncesine niceliksel değer atfetme fikri gerçeğin matematiksel olarak kavranmasına doğru gidişte çok önemli bir adımdır. Eğer bir düşüncenin niteliği sayılarla ifade edilebiliyorsa merhamet, aşk, nefret, güzellik, yaratıcılık, zekâ dahi sayılarla ifade edilebilir. Galileo doğanın dili matematiktir derken insanın duygularını, becerilerini, iç dünyasını dahil etmiyordu. Fakat şu an çoğumuz bunları dahil etme eğilimindeyiz." (2006: 24).

Eğitimin tarihi bu noktada öğrenciliğin tarihi de olmaktadır. İslamiyet'ten önceki Türklerde eğitim hakkında pek az bilgiye sahip olsak da Güven'in ifade etmiş olduğu ve kabul gördüğü anlaşılan tasnifin gerçeklikte çok ayırt edilebilir veya ayrımlı bir nokta olmadığını da söylemek gerekir. Güven ilk Türk devletlerindeki eğitimi Toplum Eğitimi / Askeri Eğitim / Mesleki Eğitim ve Dini Eğitim olarak ayırarak gösterir (Güven, 2014). Literatürden ve arkeolojik kalıntılardan bildiğimiz kadarıyla atlı-göçebe, atlı-göçer veya konar-göçer halklardan biri olan hatta o halkların başında olan Türkler'de toplumun eğitimiyle askeri eğitim başat ve iç içedir. Mesleki eğitimle dini eğitim belli zaman ve dönemlerde ayrışsa da büyük ölçüde bu ikisi de bir aradadır (demircilik-şamanlık gibi) (bkz. Kafesoğlu, 1997 ve Hassan, 1985). Kültürel ve toplumsal yapı, yaşanan çağın ihtiyaçları eğitimin ne

yönde yapılacağı üzerinde de belirleyicidir. Kentli yerleşik kültürlerdeki gibi kurumsallaşmalar bölünmelerle değil bir aradalıklarla, kendinde toplamayla olmaktadır. Türklerin İslamiyet'ten sonraki döneminde öğrenci kültürünün ilk nüvelerini belirleyen dinamiklerin başında örgün ve yaygın eğitim kurumlarıyla özel şahsiyetler gelmektedir. Medrese ve mektepler gibi örgün kurumlarla, Camii, Han/g/k/ah, Kütüphane, Tekkeler ve Zaviyeler, Ahilik ve Atabeylik gibi yaygın eğitim kurumları; Ahmet Yesevi, İbni Sina, Yusuf Has Hacib, Farabi, Ahi Evran, Nizamülmülk, Hacı Bektaş Veli, Abdal Musa, Mevlâna gibi özel şahsiyetlerin etkisi Türk kültür tarihinin birçok başlığını belirleyen temel noktalar olduğu kadar eğitim tarihini ve öğrenci kültürünü de belirlemiştir. İslam eğitim tarihinde ise öğretim yerleri ve kütüphanelerin, müderrisliği ve talebeliği biçimlendiren kurumsal dönüşümlü tesiri olmuştur. Bu konudaki en önemli çalışmaların başında geleni kaleme alan Çelebi'de böyle bir iddiaya rastlamasak da İslam eğitim ve öğretim tarihinde kurumların öğretmenliği ve öğrenciliği, onun kültürünü belirlediği ve dönüştürdüğü görülmektedir. Çelebi medreselerin açılmasından öncesi ve medreselerin açılması ve de kütüphaneler (bugün anladığımız manada değildir) olmak üzere üç kolda biçimlenen bir eğitim öğretim şeceresi görür. Okuma yazma öğretiminin yapıldığı Küttab, din esaslarının öğretildiği mektepler, saraylar, kitapçı dükkanları, ulema evleri, edebiyat salonları, bâdiye, mescidler olmak üzere sekiz başlıkta medreseler öncesi dönemi aktarır (Çelebi, 1976:33-107). Bunlar bölümlenirken öğrenciliği veya öğrenci kültürünü belirleyecek olan tarihi sürece de ışık tutmuş olur; bazı özel kişilere, güçlü hamlere ve kentlere. Öğrenciliği ve kültürünü biçimlendirecek

olan kurumsallık ve devamlılık büyük alimler, öğrenciye ve hocasına maddi ve manevi destek olan hamiler ve bu ikisinin birlikteliğinden dönüşen şehirler vasıtasıyla olur. Bazen bir kişi bir şehri var eder, bazen bir şehir bir ismi var eder veya vadeder.

Ancak bu çağa gelene kadar değişimin ve yarattığı dönüşümün kültür tarihinin özetlenebileceği bir üçlü aşamadan da söz edilebilir. Öğrencilik ve kültürü Dellaloğlu'nun Raymond Williams'tan esinlenerek belirlediği "üç kültür"ün "son" parçasının da içindedir. İlki Herder'nün çoğul manada kullandığı kültür ki halkbilimciler bunu Folklor veya Halkiyat olarak adlandırmakta, Dellaloğlu ise "Antropolojik Kültür" demektedir. İkincisi Rönesans'tan itibaren Avrupa'dan dünyaya yayılan kitaplar, oyunlar, sergiler operalar vesairedir. Üçüncüsü, bizim de öğrencilik ve kültüründe önemli bir yer tutan ulusal eğitim veya yazının ifadesiyle "ulus-devletin inşa sürecinde gelişen zorunlu ulusal eğitim, yani modern mektep"tir (2020:30-31).

Günümüz Türkiye'sindeki üniversite öğrenci kültürünün doğrudan belirleyen kurumsal etkiler Osmanlı Devleti'nin son dönemleriyle Cumhuriyet'in ilanından sonraki tarihlerde oluşmuştur. Yükseköğretim odağında değerlendirildiğimizde Osmanlı'dan miras kalan Darülfünun'un tüzel varlığa kavuşturulması dışında, tüm medrese gibi örgün kurumlar kapatılmış ve yaygın öğretim kurumlarının da birçoğu lağvedilmiştir. Darülfünun'un İstanbul Üniversitesi'ne dönüştürülmesi, üniversitelerin Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanması, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kurulması, Almanca konuşan ülkelerden akademisyenlerin gelmesi; İkinci Dünya Savaşı sonrası üniversitelerin araştırma faaliyetlerinden öte toplumun değişmesine öncülük edecek kurumlar olarak tasarlan-

ması (bu daha önce ilk ve orta öğrenime teslim edilmişti), 1950'den sonra büyüyen nüfus ve üniversiteye olan talebin artması, bürokrasinin artan yükseköğrenim sahibi vatandaş ihtiyacı; tüm bunların bir ara toplamı olarak lisansüstü birimlerin açılması ve/veya buna yönelik talebin oluşması (daha ayrıntılı yaklaşımlar için bkz. Akyüz, 2020; Güven, 2014) gibi gelişmeler hem Türk eğitim sisteminin hem de öğrenci kültürünün biçimlenmesinde kilometre taşları olmuştur.

Öğrencilik ve kültüründe kamusallaşmanın ve kurumsallaşmanın birçok boyutu toplumsal yaşamı belirleyen tekrarlar ve biçimlerle oluşmaktadır. Başka bir ifadeyle "bütün, ritim, hiyerarşi ve ağ" öğrencilik ve kültürünü oluşturan temel bir denklem olarak kabul edilebilir. Başka bir bağlamda ifade edilmiş olsa da Levine'in şu tespiti öğrencilik ve kültürüne uyarlanarak değerlendirilebilir:

"...gösterdiği en önemli şey 'kurumların biçimleri koruduğu'dur. Zaman içindeki tekrara dayalı ritimleri istikrar sağlar. Hatta aynı biçimlerin zaman içindeki tekrarı kurumsal düzenleme işleyişi için esastır. Bu tekrarlar olmadan kurumlar tanınmaz olur ve biçimler olmadan bedenler, söylemler ve nesneler üzerinde düzen kurma yetilerini kaybederler. Ama bu netice dönemselleştirmeye dair geleneksel fikirleri altüst eder. Çoklu kurumlar deneyimimizi yapılandırıyorsa, bu çeşitli kurumlar farklı kültürel koşullar sayesinde meydana gelmişse ve sahip oldukları biçimler zaman içinde tekrar aracılığıyla nispeten istikrarlı kalabiliyorsa, o halde insanları ve fikirleri düzenlemenin bu belirli şekillerini üreten farklı değerler aslında 'kurumların kendi biçimlerinde varlıklarını korur' " (2017: 92).

Kültür yinelemenin, tekrarın belli bir soyutlama haline dönüşmesi ise öğrencilik ve kültürünü bunun kalıplaşma

biçimlerinin değişmeye mukavemet ettiği daha katı bir hal olarak düşünebiliriz. Kültür çeşitlemelerle kalıplarını değiştirerek tarihte silinmeyip kültür olma vasfını devam ettirir ancak mevzu eğitim ve kurumsallaşma olduğunda bu süreç ve yapı bir biçim olarak eğitim kurumları tarafından daha fazla korunur, geleneğin değişim taleplerine geleneğin alışkın olduğu hızda ve şekilde cevap vermez; aynı zamanda kurumlar da böylece biçimleri başka bir ifadeyle o kültürü korur ve oluşturur.

“Öğrenci Folkloru” kavramının çerçevesini oluşturmaya başlamadan önce bir hususa daha dikkat çekmek gerekir. Sınırsız sayıda medyayla, sınırsız kent olanaklarıyla, hiç bitmeyen eğitim olanaklarıyla “öğrenci” artık gelenekteki talebe değildir. Bir kültürün üyeleri artık eskisinden daha çok yaşadıkları doğadan, fiziksel gerçeklikten başka bir ifadeyle kültürün fiziksel gerçekliği alıp onu dönüştürmesinden “geri çekilmekte”dir. Öğrenciliğin kültürel boyutu, bu “geri çekilmenin” hangi safhada olduğunu göstermesi bakımından da önemli bir örnektir:

“...organik yaşamın sınırlarını aşmak insan doğasının gelişmesi değil, yozlaşmasıdır. Ama, doğal düzenin bu tersine dönüşü için bir çare de yoktur. İnsan, kendi başarılarından kaçamaz. Kendi yaşamının koşullarını benimsemekten başka bir şey yapamaz. İnsan artık yalnız bir fiziksel evrende değil, bir simgesel evrende de yaşamaktadır. Dil, söylence (mitos), sanat ve din bu evrenin parçalandırlar. Onlar simgesel ağı dokuyan değişik iplikler, insan yaşantısının karmaşık dokularıdır. İnsanın düşünce ve deney alanındaki tüm ilerlemesi bu ağı arındırır ve güçlendirir. Artık insan, gerçeklikle hemen karşı karşıya gelemez. Onunla eskiden olduğu gibi yüzyüze kalamaz. İnsanın simgesel etkinliği geliştikçe fiziksel gerçeklik bu gelişmeye oranla art

alandaki kalır gibi görünür. İnsan, nesnelerin kendileriyle uğraşacak yerde, bir anlamda sürekli olarak kendi kendisiyle konuşmaktadır. Kendisini dilsel biçimler, sanatsal imgeler, söylencebilimsel simgeler veya dinsel törenler içine öylesine kapamıştır ki bu yapay ortam araya girmeden hiçbir şeyi görüp bilemez. Durumu kuramsal alanda da eylemsel alandakinin aynısıdır." (Cassirer, 1980:33-34)

Öğrenci Folkloru

"Öğrenci folkloru" nedir? "Öğrenci folkloru" diye bir kavramsallaştırma mümkün müdür? Folkloru olan bir şey aynı zamanda kültür müdür? Her kültür folklor mudur veya her gelenek folklor mudur? Bir araya gelip kendilerine isim vermiş veya isim verilmiş ve belli bir kuşak devam etmiş şeyler folklor olarak mı değerlendirilmelidir veya folklorun konusu mudur? Bu anlamda yanıtlanması gereken birçok soru bulunmaktadır ancak "öğrenci folkloru nedir?" sorusuna verilebilecek cevapla diğer sorular da bir ölçüde cevaplanmış olacaktır.

Öğrencilik (hangi ulusal ve kamusal sistemde olursa olsun), kendi kültürlerinin, gelenek veya siyasanın nüfuzu veya kudretiyle işaretlenmiş, belirlenmiş, şart koşulmuş referanslarına aşinalık kazanma, onları bilme yükümlülüğünü ve/veya beklentisini ihtiva eder. İnsanın ilköğrenimden itibaren haneden veya iç dünyadan ayrılarak, okula veya dış dünyaya uyum sağlamaları söz konusudur. Dış dünyanın geniş zaman biriminin okul ve

öğrencilikle geçtiği, gerçekleştiği kişilerin yani öğrencilerin, sözlü ve/veya yazılı olarak dışavurumları; yol, beceri ve yöntemleri; çalışmalarındaki ve mesailerindeki geleneklerin tamamına "öğrenci folkloru" denilebilir. Yaş grubu sınırlarına bağlı olarak belirlenen sınıf ve öğrenim düzeylerinde her birim bir grup olarak değerlendirilirse (6-10 yaş ilköğrenim-ilkokul, 10-14 yaş ortaokul, 14-18 lise gibi); her bir grubun içinde yer alan temsilciler öğrenciliğin geleneksel yapısının dizgesini ve düzenini ortaya koyar. Öğrenci folklorunun bu şekilde tanımlanabileceği veya tanımlarından biri olarak değerlendirilebileceği iddia edilebilir. Bu iddiaya aynı zamanda lise veya üniversitenin hayatın geçiş dönemleri içinde sayılabilecek gelenekler ve ritüeller içerdiği ve geçiş dönemleri arasında sayılabileceğini de eklenmelidir.

Öğrenci folkloru kavramı veya terimi için "grup folkloru" ve/veya "meslek(i) folklor" tasniflerini irdelemek yerinde olacaktır. Bu iki sınıflandırma için yapılmış çözümler "öğrenci folkloru"nın da grup folkloru ve mesleki folklorun dinamiklerine ve mekanizmalarına haiz özellikler barındırdığını gösterecektir. Dundes halk terimini tarif ettiği meşhur yazısında grup folkloru ve halk kavramlarının birbiriyle olan güncel ve gelecek bağlarını şu şekilde tarif eder:

" 'Halk terimi en azından ortak bir faktörü paylaşan herhangi bir insan grubunu ifade eder. Bu grubu birbirine bağlayan faktörün ortak bir meslek, dil veya din olabilir ne olduğu önemli değildir. Bundan daha önemli olan ise, herhangi bir sebebe bağlı olarak oluşan grubun kendisine ait olduğunu kabul ettiği bazı geleneklere sahip olmasıdır' Teorik olarak bir grup en az iki kişiden oluşmak zorundadır, fakat genellikle çoğu gruplar daha fazla

kişiden oluşurlar. Grubun bir üyesi diğer bütün üyeleri bilmeyebilir, fakat o kişi gruba ait olan geleneklerin ortak özünü muhtemelen bilecektir, gelenekler bir grup kimliği hissi vermeden gruba yardım eder" (Dundes; 1962:2). Halkın bu esnek tarifine göre, bir grup bir millet kadar geniş veya bir aile kadar küçük olabilir. Bir kişi Amerikan halk bilgisi veya Meksika halk bilgisi veya Japon halk bilgisi hakkında, o grup halk bilgisinin bütün üyeler veya hemen hemen bütün üyeler tarafından paylaşılmasını ele alıp, konuşabilir. Tahminen çoğu A.B.D'li örneğin; Sam Amca'nın kim olduğunu (ve onun neye benzediğini) bilir, 'Jingle Bells'i (yeni yıl şarkısı) veya 'Happy Birthday to you' (doğum günü şarkısı) söyleyebilir ve O.K. (okey) gibi deyimleri tanır. Her aile çoğunlukla anne-babadan her bir tarafın kendi ailesinden getirdiği geleneklerin bir karışımının oluşturduğu kendilerine has yeni bir aile halk bilgisine sahiptir." (Dundes, 2003: 10-11).

Dundes'ın vurguladığı nokta belli biçimlerde kurumsallık kazanan müşahhas halk bilgisinin ve doğru- dan ifade etmese de ritüellerin bir grup özelinde vücut bulmasıdır. Bu durumda her grubun, grup olabilme vasfını taşıyan, taşıdığını iddia eden veya iddia edilen her grubun her zaman bir folkloru olacaktır:

"Her etnik grup, her meslek grubunda olduğu gibi kendine ait halk bilgisine sahiptir. Baseball oyuncularını, kömür madencileri, kovboylar, balıkçılar, oduncular ve demiryolu işçilerinin hepsi kendilerine has meslek argosu, efsane ve grup içinde yapılan şaka ve anlatılan fıkralara sahiptir. Bunun benim tarafımdan yapılan asılsız bir spekülasyon olmadığı da kaydedilmelidir. Yıllar boyunca yapılan saha araştırmalarının hepsi bu grupların kendilerine has halk bilgisi olduğunu sonuç değerlendirmelerinde belirtmişlerdir. Daha da ötesi, yeni gruplar ortaya çıktığı

sürece, yeni halk bilgisi de oluşturulacaktır. Böylelikle biz su kayağı yapanların, motosikletçilerin ve bilgisayar programcılarının halk bilgisinin oluştuğunu ve var olduğunu görürüz" (Dundes, 2003: 11).

Gary Alan Fine tarafından 1979 yılındaki bir makalesiyle kavramsallaştırdığı İdyokültür veya "ideoculture" teriminden bahsetmek bu noktada yerinde olacaktır. Fine, "etkileşim içinde olan bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan ve üyelerin daha fazla etkileşimin temeli olarak başvurabilecekleri ve kullanabilecekleri bilgi, inanç, davranış ve gelenekler sistemi" olarak idyokültür terimini önerir (1979: 734). O bu kavramla küçük grupların düzeyine ve sosyal etkileşimlerine odaklanarak kültür çalışmalarının daha önce belirsiz, anatomik olarak biçimsiz, çatlak görüldüğü bir dönemde bu kavramı ortaya atarak, deneysel olarak gözlemlenebilir grup etkileşimlerine odaklanarak kültür kavramının esnek ve daha kullanışlı bir yargı yapısına kavuşmasına güç vermiştir (ayrıca bkz. Fine, 2018). Bu anlamda "ideoculture" grup folkloru veya grup kültürü terimi için karşılayıcı bir terim önerisi olur. İdyokültürün odak noktası yerel olsa da "muayyen" kriteri, grup üyeleri tarafından deneyimlenen daha geniş sosyal yapısal ve kültürel güçler(1)e bir bağlantı sağlar. Bir öge de kullanılabilir olmalıdır, yani "grup etkileşimi bağlamında belirtilebilir" olmalıdır (Fine, 1979: 739). Bu da öğrenci folklorunun ayrı bir halkbilimi terimi veya alanı olarak varolabileceğini fikrini destekleyen bir yaklaşımdır.

Meslek folkloru veya mesleki folklor (occupational folklore) kavramının çözümlemesinde "halk yaşamında meslek" (occupational folklife) gibi kavramlara daha önce

halkbilimi çalışmalarında rastlıyor olsak da McCarl'ın mesleki folklor için 1986 yılındaki yaklaşımı bugün en sık başvurulmuş kaynak olmaktadır. McCarl yeni bir terim olarak önerdiği mesleki folklorunu büyük ölçüde halkı ve kültürü anlamak için bir araç veya anahtar olarak görmüştür. Halkı ve kültürü anlamak için birçok husus ve nokta bulunmasına karşın mesleklerdeki insanlara yönelecek yaklaşımlarla halk bilgisine dair daha güçlü ve elle tutulur parçalar olabileceği düşüncesindedir:

"Meslek kültürünü yansıtan mesleklerle yönelik pratikler, hikâyeler ve gelenekler başkalarının hayatlarını nasıl kazandıklarına dair soyutlamaları ve önyargıları değiştirir ve mesleklerin önemi ortaya koyar. Mesleklerin tamamı doyurucu değildir ve sevilmebilir. Bizler aile fertlerimizi ya da çevremizdekileri tamamen anlayamayabiliriz. Onların hangi mesleklerde çalıştıklarına ve mesleki faaliyetlerine bakarak onların dünyaya bakış açılarını anlayabiliriz" (McCarl, 2021: 621).

McCarl, öğrenci folkloru için de işlevsel olabilecek bir hususu "kültürel sahne" ifadesiyle mesleki folklor içinde zikreder: "Kültürel bir sahne kültürel bilginin ya da folklorun bazı yönlerinin iki ya da daha fazla insan tarafından paylaşıldığı tekrarlayıcı sosyal bir mekândır" ve örneklendirerek şöyle devam eder: "İşten sonra yerel bir barda hafta sonu toplantısı, itfaiyeci ekibini toplayıp bir yangının kritiğini yapmalarını sağlayan gün içinde içilen kahve, *kültürel sahneler*'e örneklerdir." (2021:622). McCarl bunların yanında halka mal olmuş anlatılardan kişilerin şahsi olduğunu düşündüğü deneyimlerine ve anlatılarına doğru kayarken de anlatının adeta tekil bir şahsiyetin koca bir derya olan halkın içinde erimesi gibi geniş anlatılardan dar anlatılara geçtiğini ifade eder:

"Hikâye anlatma bölümünden daha sıra dışı kişisel anlatımlara gidildikçe daha toplu performans yapılarına ve daha bireysel olanlara doğru gideriz. Uzun kişisel anlatımlarda bireyler uzun bir zaman dilimi içerisinde dikkat çekerler. Uzun hikâyeler mesleki folklorunda çok sık kullanılmaz." (2021: 627-628).

Öğrenci folklorunu oluşturan bileşenlerin ne olduğunu açıklarken; öğrenciler ve örneklemi olan eğlence ve argo meselesinde yukarıdaki grup folkloru ve mesleki folklor terimlerinden-kavramlarından istifade edilebilecek önemli birkaç husus bulunmaktadır. Yukarıda vurgulanan ve vurgu noktası etrafında yinelenen kavramlara baktığımızda öğrenci folklorunu oluşturan unsurları ve bileşenleri de görebilme imkânı doğmaktadır. Öğrencilik ve folkloru, kişilerin yani öğrencilerin tekrar eden bir sosyal mekânsallaşma içerisinde vücut bulur. Bir idyokültür içinde yani belli bir ortak bilgi, inanç, davranış ve gelenekler sistemini ortaya koyar. Bu anlamıyla öğrenci folklorunu oluşturan her unsur büyük ölçüde ampiriktir. Nasıl ki her grup bir bilgi toplamını içeriyorsa öğrenci grubu da bir bilgi toplamını içerir ve bu gruplar bir halk bilgisine sahiptir. Bir öğrenci diğer öğrencilerin tamamını tanımıyor, bilmiyorsa da öğrenciliğin ortak özünü bilir. Öğrencilik hallerinin yani onu oluşturan folklorun ve geleneğin nüveleri grup kimliğinin hissini vermeden gruba yardım eder. Nihai olarak da öğrenciliği ve öğrenci folklorunu anlayabilmek için öğrencilerin kültürel sahnelerine bakmak önemli ve bazen de yeterli olabilecektir.

Öğrenci folklorunun bileşenleri bu durumda nasıl ortaya konabilir veya öğrenci folkloru nasıl tasnif edilebilir? Bir tasnif denemesine girerirken üniversite öğ-

renci folklorunun tasnif denemesi yapılmaya çalışılacağına hatırlatmak yerinde olacaktır. Öğrencilik halleri üzerinden yapılacak tasnife sonradan genişletilebilecek veya derinleştirilebilecek biçimde öğrencinin zamanı değerlendirme biçimi üzerinden beş ana başlıkla bir giriş yapılabilir:

- 1- Ders öncesi öğrenci tutumları
- 2- Sınıf kültürü ve derse katılım
- 3- Ders arası pratikler
- 4- Ders sonrası üniversite içi yaşam
- 5- Ders sonrası üniversite dışı yaşam

Bu beş temel başlık öğrencilerin dil, beden ve ritüellerini⁷ gerçekleştirmek için olanak bulduğu en önemli zamansal momenttir. Fizik biliminden hareketle söylersek öğrencinin varlık gücünü gösterebileceği zaman aralıkları bunlar. Üniversite içi ve üniversite dışı olarak da bir tasnif denenebilir ancak argo, eğlence, inançlar, şakalar, müzik, oyun, spor, dans, harçlık, çalışma ve saire gibi unsurları tamamen birbirinden ayrı birimler olarak üniversite içinde ve dışında ayırmak gibi bir zorunluluğu getirmektedir. Bu mekânsal ayrım zamansal ayrımdan daha işlevsel görünmemektedir. Halkbilimini oluşturan edebiyat, müzik, oyun, mutfak, dans, inançlar, sanat, zanaat, mimari, geçiş dönemleri, halkbilgisi, bayramlar vesairenden de istifade edilebilirdi ancak öğrenci folklorunu oluşturan unsurlar söz konusu başlıklardaki gibi üniversite sonrasında düzenekler ve sabitlikler meydana getirmemektedir. Bu doğrultuda öğrenci folklorunu oluşturan beş başlığın altına şu bileşenler dağıtılabilir:

---

7 Öğrencilik kurumsallaşması ve ritüelleri bakımından yerinde bir örnek olarak Mülkiye'deki İnek Bayramı için bkz. Karataş, 2012.

- Benliğin tanıtımı ve tanışma
- Ders içi dil ve beden pratikleri
- Yurt, ev yaşamı
- Kulüpler, takımlar
- Ders çalışma
- Ödevler
- Sınavlar
- Not/Puan alma
- Fıkralar, espriler
- Argo, Jargon
- Okul dışı eğlence, dil ve beden pratikleri
- Cinsiyetler arası yakınlaşmalar
- Mezuniyet
- Mezuniyet sonrası kısa ömürlü toplanmalar

Yukarıdaki bileşenler hem birbirine dahil olabilecek hem de ayrılacak karşılıklar taşıyor olabilir. Örneğin ders içi eğlence ayrı bir başlık olmalı mıdır yoksa bir dil ve ritüelistik çıkarım olarak mı değerlendirilmelidir? Bu noktada bu kitap "öğrenci folkloru" doğrultusunda bir tartışma başlatmak gibi bir amaç da taşımaktadır.⁸

"Öğrenci Folkloru"nu bir bilmenin veya anlamının veya da tanımanın kavram aracı olarak kullanmanın bir manası var mıdır yok mudur tartışması da yapılabilir. Bu hususta yine Fine'a başvurmak yerinde görünmektedir:

"Nihayetinde, bir disiplin olarak halkbilimi, birlikte çalışma efradın ortak anlam oluşturduğunu kabul eder. İnsanlar ve gruplar arasındaki bağlantılar - yüz yüze etkileşim

---

8 Kampüs yaşamında öğrencilik hallerinin değerlendirildiği bir çalışma için bkz. Bronner, 2012.

dünyası - toplumun, bir etkileşim düzeni içinde hem istikrarı hem de yeniliği birleştiren sürekli bir girişim olmasına olanak sağlar. Yerel geleneğin ve paylaşılan kimliğin gücünün tanınması, folklor çalışmalarının disiplinler olarak doğuştan hakkıdır ve ileriye bakıldığında, folkloristik kültür araştırmasını çağdaş dünyadaki kültürü incelemek için benzersiz bir şekilde uygun hale getirir. Paylaşılan geçmişler ve hayal edilen gelecekler, bilme geleneklerine bağlıdır" (2018:22).

Bronner, "Eski Zaman Kolejinden Modern Mega Üniversitelere Kampüs Gelenekleri" adlı eski okul-yeni okul karşılaştırmasına dayanan yetkin halkbilimi çalışmasında öğrencilerin kendilerini daha büyük bir şeyin parçası hissetmelerine izin veren bir geleneğin oluştuğunu ifade eder. Bir mertebe kazanma çabasının geleneğin devamlılığını engellediği düşünülecek olsa da "kampüs folkloru"nda tanımlayıcı geleneklerin yattığını ve üniversitelerin de kitle toplumunun enerji düzenekleri haline geldiğini belirtir. Bronner, öğrencilerin üniversitenin kurumsal yapısı içinde kendilerine küçük kimlikler geliştirdiğini ve kendileri üzerindeki "örgütsel kontrolü yıkmayı, ihlal etmeyi veya en azından sorgulamayı" ve "reşit olmanın ritüellerini, geride bırakılan evden ayrılıp uyum sağlamayı, belirsiz bir geleceği öngörebilmeyi, cinsel ve duygusal görünümleri gerçekleştirmeyi" amaçladığını vurgular (2012: XIII-XIV). "Öğrenci folkloru" kavramlaştırmasının diğer halkbilimi başlıklarına, terimlerine okuryazarların muhtemel uzak gelişine, farkında olmadan önemli bir tespiti önerir. Bronner doğrudan söylemese de ondan ilhamla: Gelenek alışageldiğimiz biçimde çözümün merkezi iken öğrenci folklorunun çözüm için ol(a)masa da bilgilerinin ve birikimlerinin

sonuçlarını önermek için sarf edildiği bir alan ve muhteva olduğu söylenebilir (bkz. 2012: XIV).

Yukarıdaki vurgular ve tespitlerden hareketle öğrencilik deneyimi birçok açıdan değerlendirilebilir veya bunlar üzerine düşünülebilir. Bu çalışmada da Antalya'da mevzubahis öğrenci deneyimi, "öğrencilik"ler ve "öğrenci folkloru" sözü edilen yaklaşımlardan hareketle ele alınacaktır.

Antalya’da Öğrencilik

Antalya’da öğrenciliği tarif etmek için en uygun başlangıç büyük ölçüde Antalya’yı ve Antalya’ya yönelik öğrenci tasarımını anlatmak olacaktır. Antalya’nın doğal güzelliği, rahat ve zengin seçenekli (tarih, deniz, eğlence vs.) kent yaşamı Antalya’da öğrenim görmek isteyen öğrenciler için öncelikli bir tercih olarak görünmektedir. Buradaki ölçüt şüphesiz Antalya dışından gelenler içindir. Antalya’da yaşayıp Antalya’da üniversite öğrenimi görenler için de Antalya’nın mevzubahis güzellikleri ve imkânları söz konusu olabilmekte ise de ekonomik şartlar veya olanakların da belirleyici olduğu görünmektedir. Antalya’da bulunan üniversiteler Türkiye ve dünyadaki akademik sıralamada çok üst sıralarda yer almasa da öğrencilerin tercihi noktasında üst sıralardadır. Bunu Yüksek Öğrenim Kurumu’nun üniversiteli adayları için hazırlamış olduğu YÖK Atlas sisteminde yer alan bilgilerde görmek mümkündür⁹. Akdeniz Üniversitesi örneğinden hare-

---

9 <https://yokatlas.yok.gov.tr>

ket edilirse, bölümlerin birçoğunda taban ve tavan puanlar arasındaki makasın geniş olduğu görülecektir. Bu bir öğrencinin puanı akademik başarı veya akademik şöhret olarak daha yüksek olan veya öyle olduğu bilinen bir üniversitenin değil şehrin seçildiğini gösterebilmektedir.¹⁰

Antalya'da merkez ilçelerde Akdeniz Üniversitesi (Devlet), Antalya Bilim Üniversitesi (Vakıf) ve Antalya Akev Üniversitesi (Vakıf); çevre ilçelerde ise Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi (Devlet) ve Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi (Vakıf) olmak üzere toplam beş üniversite bulunmaktadır. Sadece kurum sayısı açısından bakıldığında bile Antalya'nın turizm şehri olduğu kadar öğrenci şehri olduğu da söylenebilir. Öğrenciler için okul dışı imkânlar okul içi olanaklardan daha geniştir. Tek istinası Akdeniz Üniversitesi Merkez Kütüphanesi olabilir. Yerleşke dışında daha hacimli ve derinlikli bir kütüphane bulunmamaktadır.

Antalya merkezde ve Alanya'da öğrencilerin arzu duyacakları ve talep edecekleri sosyal imkânlar ve barınma olanakları şehre yayılmış durumdadır. Antalya merkezden örnek verilecek olursa, öğrenci yaşam tarzı ve öğrencilik biçiminin en iyi (üniversite içinden çok veya en az üniversite içi kadar) görülebileceği ve tanımlanacağı alanlar Akdeniz Üniversitesi merkez yerleşkesine yakın Kültür mahallesi ve Antalya şehir merkezinin odak noktası olan Kaleiçi bölgesidir. Bunun yanında Akdeniz Üni-

10 Akdeniz Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışan biri olarak yaklaşık dokuz yıldır girmiş olduğum birinci sınıf derslerindeki tanışma fasıllarında Türkiye sıralaması yüksek olup bölümümüzü tercih eden birçok öğrenciyle karşılaştım. Bir iki ailevi sebep dışında tercihin üniversiteye değil de şehre olduğunu istinasız dile getirmişlerdir.

versitesi içinde bulunan üç tane geniş kafeterya, yeme-içme ve alışveriş merkezi (Olbia, Yakut Çarşısı, Cey Park) de öğrenci yaşam tarzını belirleyen veya onu ortaya koyan mekânlar olduğunu ayrıca belirtmek gerekmektedir.

Anlaşılabileceği gibi Antalya'da öğrencilik (özellikle merkez bağlamında söylemek gerek) öğrencinin denize girip ardından derse gidebileceği; akşamdan sabaha kadar birçok eğlence biçimi olanağıyla eğlenebileceği; hizmet sektörünün yaygın ve gelişmiş olması sebebiyle yarı ve tam zamanlı rahatça iş bulabileceği; yeşilin bol olması ve havasının temiz olması dolayısıyla ferahlık hissedebileceği; hava ve karayolu ağları bakımından şehre her zaman ulaşabileceği; şehir sakinlerinin öğrenciye dönük bir sevimsizliği veya soğukluğu olmadığından kendilerini şehrin ve mekânın bir parçası olarak hissedebileceği özel bir haldir. Antalya da dışarıya ve yabancısına açık olması dolayısıyla ne kadar turist şehri ise öğrenci şehridir de ve Antalya'da öğrencilik arkadaşlıklar ve hatıralar kadar şehirle ilişkili olmak demektir. Antalya'da öğrencilik kent kimliğinin bir parçası olarak önem taşımaktadır.

Kent Eğlence Kültürünün Dili – Öğrenciler ve Antalya

Çağdaş kentler tüketimin ve eğlence endüstrisinin gelenek(sel) yaşamından çok farklılıklar arz ettiği üstelik onu parçaladığı hareket mekânlarına dönüşmüştür. Tüketimin, nesnelerin ve öznelerin endüstrileştiği bu zamanda eğlence kültüründe, geçiş dönemlerinde ve kültürel erginlenmede süreçler altüst olmuş durumdadır. Toplumsal pratiklere yansıyan kentin ontolojisi ve fenomenolojisi gelenekten ve tarihten gelen temsil biçimlerini, performansları, aktarımı ve icraları, ileride olma ve ileriye gitme illüzyonuyla takdim etmektedir. Tüketimin enerjisi arzuları şekillendirmektedir. Kent dinamikleri çevreyi biçimlendirirken, insanı ve kültürünü de düzenlemektedir. Duyusal hiyerarşiler kuran kent mevzubahis gece olduğunda istikrarsız bir alan olan geceyi yine bir istikrarsızlık görünümünde cazibe alanı haline getirmeye çalışmaktadır. Gece herkese bir alan vadederken kontrol mekanizmalarını da devreye sokmaktadır. Kent tarih boyunca

gösteriyle kendini var ederken çağdaş zamanlarda toplumsal yaşama, gösterişi bir kentsel gereklilik olarak nüfuz etmesini sağlamaya koyulmuştur. Bu gösteriş kendini eğlence dinamiklerinde daha da görünür kılmıştır. Gece ve kent bir kuşku alanı iken eğlenceyle bu kuşku bir tarafa bırakılmış ve geceye teslimiyet duygusu güçlenmiştir. Ritüelistik hayat aşamaları yine bir ritüel vaa-diyle, mutlu yaşam formuyla eğlencenin ve gecenin uhdesine teslim edilebilmiştir. Popülerlik, kültürel birikimin olanaklarını ve kültürel devamlılığın işlevsel güven alanını özensiz bir yaklaşımlar dizgesinde birikimsel ve devamlılık arz eden bir yapılar bütünü olarak sunmayı başarabilmiş görünmektedir.

Öğrenci folklorunun bu bölümünde kent, gece, müzik ve öğrencilik teorilerinden; zamansal, mekânsal ve dilsel yoğunlaşma alanlarına doğru geniş bir yelpazedeki konu ve kavrama yapısal yaklaşımlarla iz sürülmüştür. Öncelikle geleneksel kent eğlenceleriyle çağdaş kent eğlenceleri arasındaki farklılıklara temas edilip ardından kent eğlenceleriyle kent eğlencelerine yönelik bir kıyasla kente, eğlenceyi belirleyen tüketim ve kitle ilişkileri penceresinden yaklaşırken, endüstri ve tüketimin geceyi inşa etme dinamikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Kent eğlencelerinin sosyal ana hatları belirlendikten sonra öğrenciler merkezinde kentin, kent merkezinde öğrencilerin dönüşümüne odaklanılmıştır. Bu noktada gençlerin bilhassa öğrencilerin tercihleri üzerinden temel yaklaşım gece kulüpleri ve barlar üzerine olmuştur. Ardından Antalya'nın merkezinde yer alan gece kulübü, bar gibi eğlence yerleri ve bölgelerinde eğlenen, vakit geçiren, tüketen, zaman harcayan, sosyalleşme stratejileri belirleyen ve kültürel mekanizmaları büyük ölçüde devre dışı bırakan öğrencilik

hallerinin dilsel karşılıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğrenci hazcılığının veya lise-üniversite öğrenciliği yaşlarındaki hazcılığın sosyalleşme biçimlerine ritüelistik bir hava katmaya çalışır gibi bu eğlence mabetlerinde boy gösterir. Yaptığımız alan araştırması popüler yerler olan eğlence kulüpleri ve barların kamusal, herkese açık, dileyenin gönlünce zaman geçirebildiği; mekânsal ve toplumsal deneyimin kültürel bir birliğe doğru sürüklediği düşünülecek olsa da aksine kültürel birliğe karşı grup birliğinin çok kısa süreli anlıklarının ikame edildiği görülmüştür. Üstelik eğlenmenin kültürleşebilecek ve ritüelleşebilecek kadar toplumsallık kazanmadığı, eğlenmenin içki içmek, keyif verici madde kullanmak ve kurlaşmaya indirgendiği tespit edilmiştir. Alan araştırmasındaki dilsel karşılıklar söz konusu çıkarımı doğrulamakla kalmamış eğlenmenin diğer alanlarına doğru elle tutulur bir dilsel alan yarattığı da görülmüştür. Üstelik Antalya'daki veriler öğrencilerin bar-kulüp eğlencelerinin sadece Antalya'ya özgü eğlence anlayışını değil ana kent özelliğini gösteren kentlerdeki eğlence durumunun bir biçimi olarak açıklamaktadır.

Geleneksel Eğlenceler ve Çağdaş Kent Eğlenceleri

Sosyal bir yapının varlık tesis edeni ve varlık alanı olarak halk (bkz. Öğüt Eker, 2020) bir arada olma ve kitleler halinde katılma gibi özellikleri halk yaşamının belli başlı bazı noktalarında hassasiyet, inanç ve keyifle oluşturur. Bunun başlıca alanı olarak eğlence gösterilmelidir. Oyun, etkinlik ve sosyalleşme gibi hususiyetleri bir arada bulundurma özelliği bulunan geleneksel eğlenceler hem deneyimlenen zamanı hem de yer kapladıkları ve yayıldıkları mekânı düzenleme ritüellerini uhdeyle tesis eder. Bu anlamda gelenekteki eğlenceler kişinin sadece kendini-nefsini hoş etmesi ve vakit harcaması değil inancı, görevi, ritüeli ve hak edişi yerine getirmesidir.

Geleneksel eğlencelerin hem yapısal hem de işlevsel özellikleri dikkate alındığında, Türk dilinin kültüründe eğlence kavramının, ikramla, hizmet etmekle, oturmakla ve keyifle vakit geçirmekle ilişkili olması şaşırtıcı olmamaktadır (Özdemir, 2005:23-29). Gelenekte eğlenceler ritüelin,

dinin, mevsimlerin, geçiş dönemlerinin ve milli dönüm noktalarının tesiriyle oluşmuş oyunlar ve eğlencelerdir. Bazıları sadece hemcinsler arasında bazıları kadın ve erkek karışık eğlencelerdir. Sıra gecesi, Hamam sefası, Sıra gezmesi, Kabul günleri, Oda sohbeti, Oturak alemi, Yarenlik, Gezek, Erfane, Kaz alemi, Sohbet kurma, Çetnevir, Ziyefet verme, Helva sohbeti yöreden yöreye adı değişen ama yapısı çok değişmeyen bir araya gelip eğlenmeler takvimsel ve mevsimsel eğlenceler olarak değerlendirilir. Saz, söz, sohbet ve yemek yemek neredeyse hepsinde ortak noktadır. Kısır geceleri ve Kına gecesi gibi eğlenceler geçiş dönemleri eğlenceleri olsa da inanç özelliklerini de ihtiva eder. Ramazan, Kurban, Kandil gibi bayramlar da yardımlaşma ve hediyeleşmenin esas olduğu bir bir araya gelme, sohbet etme ve eğlenme biçimidir. Nevruz, Hıdrellez, Çömçe Gelin, Kolada Gecesi, Cemal gibi ritüel kökenli olanlarda ise imecenin, şükretmenin, kutlamanın, oyunun ve temsilin görünür olduğu inanç ve adanma esaslı eğlencelerdir. Cumhuriyet, Ulusal Egemenlik ve Çocuk, Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor, Zafer gibi bayram ve kutlamalar da büyük ölçüde anma törenleri, anma etkinlikleri, oyunlar ve sporlarla şekillenmiş eğlencelerdir (bkz. Boratav, 1994; Yıldırım vd. 2004:123-124; Özdemir, 2005:33-35).

Geleneksel eğlenceleri çağdaş kent eğlenceleri olan salon, oyun ve animasyon eğlencelerinden ayıran en önemli husus, geleneksel eğlencelerin yapısını oluşturan kuşaklar boyu devam eden ve özen gösterilen ritüellerdir. Çağdaş kent eğlencelerinde kuşaklar boyunca tesis edilmiş ritüellere neredeyse hiç rastlanılmaz. Rastlanılanlar da büyük ölçüde kamusallaşmış balo tarzı salon eğlenceleri olabilir ancak onun da ölümü yaklaşmakta-

dır. Çağdaş kent eğlencelerinin dinamiklerini oluşturan temel hususlar zaman bilincinden bağımsız vakit geçirmeler, kısa süreli arzuların sağaltımı ve tüketimdir. Çağdaş kentleri tasarlayan sosyal ve siyasal ihtiyaçlar da tüketimin ve tüketim arzusunun çok açık kurbanıdılar. Kuşaklar boyu aktarımın çağdaş kentin imarında ve kent düşüncesinde sekteye uğraması, yeni kentin üretim tarzı ve sosyalleşmeye (imece, ocak, dernek gibi) imkân tanımayan mekânsallaşma, medeniliği şehirdeki gibi kente taşıyamama (selam alıp-vermesini bilmemek, bayramlaşmamak, taziye edememek, ritüeli yüklenememek vb.) gibi meseleler (bkz. Oğuz, 2019) eğlenmeyi de kurum-sallaşan eğlenmeyi yani eğlenceyi de dönüştürmüştür.

Kentin Zamanı

Çağdaş kentler ve çağdaş kent zamanı deneyimin ve kültürün zamanından, arzusun ve tüketimin zamanına; bir deneyim olarak mekândan, mekânı tüketme biçimlerine geçtiğimiz, asrı aşan bir dönemi ifade eder. Bu çağda hız kazanan zaman, mekân ve deneyim biçimlerimizdeki parçalanmalar kültürel örüntülere bel bağlamadan yapısallaşma taklidi yapmaktadır. Şüphesiz bu durum bu parçalanmanın kültüre ihtiyacı olmadığı veya kültürü kullanmadığı anlamına gelmiyor aksine tanımlanabilir, açıklanabilir, tüketilebilir ve yayılabilir olmanın olanakları için kültürde konakçı organizma olarak yer almaya çalışmaktadır.

İnsanın kentle değişiminin diğer yandan kentli insanın değişiminin halkbilimsel okuması zaman, mekân ve deneyimdeki parçalanmaları yorumlamak için etkin bir olanak sunmaktadır. Kentsel değişimlerden, tüketim biçimlerinden, popüler kültürden ve müziğin toplumsal dönüşümünden gecenin kent merkezli inşasına birçok

değişken unsur bulunmaktadır. Bu unsurlar Türkiye'nin kentlerinde varolan "eğlence sistemleri" ve bu anlamda "kent yaşamı kökenli eğlenceler" (Özdemir 2005:64-65) arasında ele aldığımız Antalya bar ve gece kulüpleri (club) üzerine, faile ve biz araştırmacılara görüldüğü haliyle toplumsal eylemin anlamını kavramamıza olanak sağlayacak yapısal (Moses ve Knutsen 2020:29-30) bir çalışma yürütülmüştür. Bu anlamda çağdaş kentin (gece kentinin) eğlence ve gençlik merkezli değişiminin dilsel dayanak noktaları ortaya konulmaya çalışılacaktır. Kent ve eğlence üzerine literatürdeki birikim özellikle alan araştırması kapsamındaki gözlemleri doğrulaması bağlamında özellikle seçilmiş ve vurgulanmıştır. Görüngüyü bağlı olduğu kurucu bağlamın içinde yorumlama yaklaşımı benimsenmiştir.

Kent ve Gece

Kentsel teori bir tutum ve açıklama gücü bakımından, kentin işine bağlı olan kültürle, kentlerin ekonomisi arasında bir bölünmeyi varsayar (Lloyd ve Clark 2001). Varsayılan bölünmenin ayrım izlerinin gün geçtikçe birbirine karıştığı söylenebilir. Kent yaşamı pratiklerine tüketimin güçlü işleyişinin damga vurması kentlilerde kendi pratiklerinden oluşacak bir çeşitlenme (varyant) ve kalıplaşmayla (formülleştirme) değil tüketim mekanizmalarının birleştirici ontolojisi ve fenomenolojisi belirleyici olmaktadır. Kişinin kültürden gelen birikimi bir yana temsil biçimi, performansı ve aktarımı “yeni kent”le (hızla yeni bir kente dönüşen yeni kentle) günlük yaşamda her gün dönüşmektedir.¹¹

---

11 Dönüşümün hep bir ilerleme odaklı olduğu düşünülebilir ancak bu dönüşüm 19.yy’daki gibi sosyal bir merdiveni yüksel(t)mek değil kişiyi bir tüketimin bir üyesi olarak işaretleyen kulüp, sanatsallık, seyahat, hobiler gibi belirli bir yaşam tarzını benimsemektir (Bell, 1978:68).

Dönüşümün temel ayaklarından biri tüketim enerjisiyle genişleyen, ısıldayan, büyüyen, kalabalıklaşan ve taşan kentlerin tüketim ve arzu pratikleriyle bugünkü karşılığına ulaştığıdır. Tüketime yaşamın her alanını kuşattığını, çevrenin baştan aşağı düzenlenerek bir bütün oluşturduğunu ifade eden Baudrillard, tüketime görünüşündeki yaşamda, nesnelerde, hizmetlerde ve toplumsal davranış biçimlerinde ve bunlarla toplumsal ilişkilerin genel iklimlendirilmesinde ortaya çıkan sonuçlarda geleceğe adını yazdırmış eksik bir aşama bulur (2013: 20). Baudrillard yeni kenti ve tüketimi, doğada, kültürde, çalışmada ve eğlencede birbirine indirgenemez etkinliklerin türdeşleşmesi olarak görür. Özel alanlarımız üretim sistemi tarafından dışarıdan yapılandırılmıştır ve o sistemin arzu stratejisi varoluşumuzun maddiliğini ve eğlencesini kuşatmıştır; üstelik toplumsal dayanışmaya da yol açmaz (2013: 21,92-93). Toplumsal dayanışmaya yaramayan bir kentleşmede kent artık eski kent değildir. Üstelik tüketim alanındaki iki eğilim hem bireyi hem de kenti biçimlendirmektedir. İlki kitle piyasasında tüketim temposunun hayat tarzlarında geniş bir alanda hızlandırmanın aracı haline gelmesi ikincisi ise mal tüketiminden hizmet tüketimine doğru kayıştır (Harvey 1997: 318).

Bir kültürü var eden zamansal ve dilsel birlikle beraber, kentte yeni ve farklı bir anlamla bütünleşme çabasında olan kişinin kendini ifade etme aşaması da değişmiştir. İzlenimlerde görüngüleşen bir durum ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İzlenim bırakma kabiliyeti Goffman'a göre iki işaretleme faaliyeti barındırır, biri verilen diğeri yayılan izlenimdir. Verilen izlenim sözlü simgeleri içerirken yayılan izlenim fail hakkındaki belirtile- rin elde edilebileceği beklentisiyle değerlendirilen çeşitli

eylemlerden oluşur. Verilen izlenim aldatma, yayılan izlenim rol yapma içerir. Anglo-Amerikan toplulukların odağa alınarak yapıldığı bu değerlendirmenin çarpıcı tarafı "benlik yapımız"ın bu tür performanslara nasıl hazırladığımızla ilgili yargısıdır (2014:16,234).

Kent mekânı ve zamanındaki insanın duyuşsal hiyerarşisini düzenleyecek ayarlamalar toplum tarafından hep yapılmak istenmiştir. Duyular¹² söz konusu olduğunda istikrar önemli bir unsur olmaktadır. Gece deneyiminin de merkezi olan duyular karanlıkta sınırlı görüş alanlarına sahip olduğundan, gece duyuşsal sistemin hiyerarşisini istikrarsızlaştırır (Diamanti, 2018:91). Tarih istikrarsızlık kabul etmez bir düzenleme silahı olarak tahayyül edilirse geceye de müdahale etmiş olmasını beklemek şaşırtıcı olmayacaktır. "Bir Hudut Olarak Gece" adlı çalışmasında Melbin, insanlığın doğal aydınlatmaları aratmayacak denli etkili bir biçimde icat ettiği yapay aydınlatmalar sayesinde adım adım geceyi geri çevrilemez ve dönülemez bir biçimde sömürgeleştirdiğini; gecenin aydınlatılmasıyla tüketime ara verilmeden devam edilebildiğini ve yeni eğlence olanakları sağladığını ve bunun da bir fethetme duygusuyla yapıldığını belirtir (1987).

Gece hayatı tereddütlü bir mekân örneğidir. Hem halkı kucaklayan hem de gözetim ve disiplin stratejileri aracılığıyla onu kontrol etme arzusunu taşımaktadır (Lees, 1998:238). Kentsel gece hayatı tüketim tutumlarına sırtını yaslayarak hemen hemen herkesi kucaklamayı başarmaktadır üstelik insanın vitrinleşmesi diyebileceğimiz yeni sosyalleşmeler, gözetimin yaygınlaşmasıyla sağlanmaktadır. Kent ve gece deneyiminde bu şüpheye ma-

12 Gece deneyiminin ve uygulamalarının ön saflarına dokunma ve işitme gelir (Diamanti, 2018:91).

hal olmayacak bir güven alanı da tesis etmektedir. Kentin gece hayatına yönelen ve yönlenen kişiler Grazian'ın da ifade ettiği gibi kentsel cazibenin heyecanını yaşamak için kasıtlı olarak aldanmazlığı ve kuşkuyu askıya alırlar (2008:94).

Kent eğlencelerinin değişen bağlamı özellikle gençler arasında gece hayatına katılım için bir gereklilik olan bazı eğlence ritüellerini takip etme arzusu yaratmaktadır. Kentsel ihtişamın heyecanını yaşayan, kent metropolünün anonimliğinin sağladığı fırsatları kullanan ve bir dizi gece kişiliği ve kültürel yeterlilikleri öğrenerek, uygulayarak ve yeniden düzenleyerek ergenlik sonrası yaşama hazırlanmaktadır (Grazian 2008:21,94-95). Grazian'a göre günümüzün "uzamış ergenlik çağında" otuzlu yaşları da aşan bu gelişimsel aşama yükselen bir yetişkinlik deneyimini oluşturur (2008:226-227). Simmel da modern kültürde çatışma mekanizmalarına odaklandığı çalışmasında bütün gençler için olmasa da özgünlük sevdasının, çoğunlukla gösteriş merakından hem kendisinde hem de başkalarında heyecan uyandırma arzusunda ibaret olduğunu söylemiştir (2006: 71).

Kentte Eğlence ve Kitle

Kentsel cazibeye kuşkularını bir kenara bırakarak kendini kaptıran kişilerin eğlenceyle olan ilişkisi şüphesiz gelenekteki gibi olmamaktadır. Eğlence her zaman bir teslimiyet ifade etse de yeni kent eğlencelerinde Adorno, kültürle eğlencenin kültürün alçaltılması yoluyla kaynaştığını, eğlencenin de zorla entelektüelleştirildiğini görmüştür (2011:75-77). Kültür endüstrisi olarak tarif ettiği metalaşmada kişinin özgürlüğüne ve fikirlerine önem veriliyormuş gibi görünse de kişilerin bu endüstride özne değil nesne olduğunu söyler ve endüstrinin kitleleri kendine uyarlayarak var olabildiğini ekler (2011:110).¹³

Eğlence ve boş zaman üzerine yapmış olduğu ayrıntılı çalışmalarıyla bildiğimiz Robert Stebbins, postmodern aşiretleşme olarak tarif ettiği yeni bir araya gelme biçimlerinin büyük bir kısmının eğlence ve eğlence alanla-

---

13 Adorno'nun endüstriden kastettiği üretim süreçleri değil konunun standartlaşmasına ve yaygınlaştırma tekniklerinin rasyonelleşmesine bir gönderme yapmaktır (2011:112).

rında yer aldığını, bunun da çok fazla zevk temelli ciddi boş zaman kabileleri yarattığını belirtmektedir (2007:183). Ancak Baudrillard aksini söylemiştir. Eğlencenin boş zamandan haz alma, bir tatmin ve işlevsel boş zaman etkinlikleri fonksiyonu olmadığını, eğlence tanımının üretici olmayan bir zaman tüketiminin tanımı olduğunu ifade eder (2013:185-186).¹⁴

Eğlence, ritüelleşmiş zamansal bir ritim iken gün geçtikçe zamanın öldürüldüğü ve harcama özgürlüğünün sınırsız olanaklarının kullanıldığı bir olgu olmuştur (Baudrillard 2013: 179-184). Eğlence figürleri ve kamusal kişilikler muazzam bir biçimde çoğalmıştır da. Her bir kişinin maruz kaldığı karşılaşma sayısı ve ustalaşılması gereken isim, olay ve bilgi yelpazesi bize verili olarak meydan okuyan en açık gerçeklerden biridir (Bell 1978:99). Kentleşmenin ve teknolojileşmenin genişlemeye başladığı dönemlerde eğlence peşine düşen insanların tehlikeye, kötülüğün derinliklerine batabileceği yolunda bir düşünce bugün yerini insanın kendini yeterince rahatlayamayacağı ve eğlenemeyeceği yolundan aşikâr bir korkuya bırakmıştır; üstelik “insan çok fazla eğlendiğinden ötürü suçluluk hissetmek yerine, eğlenemediğinde utanmaya” başlamaktadır (Wolfstein, 2001:109,116).

Popüler kültür üst üste bindirilmiş ama birikmeye çalışmayan hatta devamlılığa özen göstermeyen bir olgu olarak ifade edilebilir. Polan da kitle kültürü ve duyunun tahliyesi üzerine hazırlamış olduğu yazısında kendini yansıtma boyutu, kendi statüsü üzerine bir kültürel mal-

14 Arendt'in kendisinden önce ifade ettiği gibi toplum önceleri bir züppe çekiciliği ile gıpta ile baktığı, onu suiistimal ettiği ve değersizleştirdiği bu yönelimler, kültürel şeyleri sosyal metalara dönüştürse de bile kültürü tüketmedi (2012: 233-269).

zeme olarak keskin yorumu hem de bu statünün pastişini veya parodisini yapmanın popüler kültürün tekrar tekrar görülen bir özelliği olduğuna vurgu yapar (1998: 220). Popüler kültür sadece etimolojik olarak halka ait olmakla değil "onaylanmış" ve "tercih edilen" anlamlarında telakki edilmelidir. Özellikle müzikte¹⁵ popülerlik kişinin kendine özgü benlik duygusunun anahtarı olarak görülür. Ayrıca alt-kültür sermayesi değişen ölçülerde kısıtlamalara tabi olduğu sürece kültürel değerini ve sermayesini korur (Thornton, 2003:244,250).

Bu anlamda çalışmamız bağlamında barlar ve gece kulüpleri mercek altına alındığında popüler kültürdeki "postmodern bar"ın sadece halka açık bir içki yeri olmadığı, grup birliğinin kısa süreli anlıklarını yaratan bir yer olduğu görülür. Bu da popüler kültürdeki "popülerlik"ın değil "kültürün"ün bir pastiş olarak kullanılmasıdır. Bu barlar çelişkili ve paradoksal eğlence imgeleri sunan ayrı mekânlara bölünmüştür. Barın üyeleri ve müdavimleri bu tarz mekânlara katıldıklarında kalıcı bir birliği değil başkalarıyla geçici ilişkiler yaşarlar. Bu görgüyle çatışan benlik hisleri inşa ederler (Avila vd., 1997: 288). Benlik hislerinin hem inşasının hem de dışavurumunun ikametgâhı ve göstergesi olarak bu durum kendini "beden"de var eder. Beden de yüzyıllar boyu korunulması gereken bir

15 Müziğin çağdaş kent ve kent eğlenceleri bağlamında değerlendirilmesi tezahürlerini popüler müzikte belirginleştirmektedir. Popüler müzik koşullu refleksleri teşvik eder ve dinleyicinin dikkatini uyandırma talebini karşılar. Bu anlamda popüler müzikte sahte bir bireyselleştirme vardır. Özgür seçim ve doğaçlama için verildiği düşünülen imkân ve özgürlük ciddi şekilde sınırlandırılmıştır (Adorno 2009:281-288).

şey olarak izah edilmiş, insanların "beden"e¹⁶ sahip olmadıkları hatırlatılmış olsa da günümüzde insanlara bedenleri olduğu ikna edilmeye çalışılmaktadır. Bedenin¹⁷ narsisik yeniden kuşatma aracılığıyla "değerli kılınması" buyurulması bir yana bu buyruğun büyük bir ucu erotikleştirilmeye götürülmektedir (Baudrillard, 2013: 150-155).

---

16 Vücut değil. Bedenin kültürle ve ondaki anlamıyla, mekânla olan ilişkisi bağlamında da oluştuğu bir durum söz konusudur. Antalya'da gece ve eğlence konusu beden yüklenen anlam veya belirli bir zaman diliminde oluşan beden algısı üzerinden de düşünülebilir.

17 Lefebvre'in de belirttiği gibi artık beden, anatomisine veya fonksiyonuna göre değil poliritmik beden olarak değerlendirilebilir hale gelmiştir (2017)

Kent Eğlencesi ve Öğrenciler

Bourdieu ve Passeron'un Fransa'daki öğrenciler ve onların kültürle olan ilişkilerini araştırdıkları saha çalışmasının çözümlemelerinden biri öğrencilerin zamanla, mekânla ve eğlenceyle nasıl bir illiyet kurduklarını göstermesi bakımından çarpıcıdır. Öğrenciler kendilerine özgü bir zaman ve mekân parçasında yaşarlar ve yaşamak istediklerini de gören Bourdieu ve Passeron; öğrenciliklerinin onları geçici bir süre de olsa aile ve çalışma hayatının dizeminden salıverdiğini; akademik takvimin ders döngüsüne göre zamanı yaşadıklarını; öğrencilik durumunun sosyal yaşamın zamansal çerçevelerinin kınılmasını veya önceliklerin tersine çevrilmesini sağladığını belirtir (Bourdieu ve Passeron 2014: 56-57).

Poe'nun İletişim Tarihi'nde iletişim hacminin hazcılığı öne çıkarttığını iddia ederek iletişim aracı özelliklerinden ağ özelliklerine, onların da toplumsal pratikleri ve değerleri etkilediğine yönelik kuramsal girişi başka toplumsal veya kültürel hedeflere uyar mı bilinmez ama öğ-

renciliğe uyarlanabildiği görünüyor. Poe'ya göre "bir ağ ne kadar az kısıtlıysa, o ağın içinde gerçekleşen toplumsal pratikler de o kadar hazlaşarak, eğlenceyi ortaya çıkaracaklardır" (2019:40). Öğrencilerin de aile dışında oluşturdıkları o sınırsız alan ve zamanda ritüelistik edimlerin haz merkezinde büyüyerek, eğlenceye doğru genişlediği aşağıdaki alan araştırması bölümünde de görülecektir.

Sosyal yaşam ve gece hayatı aktivitesi kentteki öğrenci¹⁸ kimliğinin şüphesiz merkezi unsurlarından biridir. Arkadaş bulmak, eğlenmek, cinsel karşılaşmalar ve türlü eğlenceler¹⁹ eğitim hayatını eğlence, içki ve sosyalleşme ile dengelendiği bir alana evirmiştir ve de üniversite deneyimi için önemlidir. Öğrenci hedonizmi ve üniversite yaşamındaki sosyal merkezîyet belirleyici olabilmektedir. Özellikle birinci ve ikinci sınıftaki kaygısız öğrencilere karşılık daha ciddi ve dünyevi "yaşlılar" düşünüldüğünde. Öğrenci olmanın "sosyalleşme ritüeline" daha fazla insan katılır. Son birkaç yılda üniversite nüfusunun hızlı büyümesi genç olmanın anlamının genişlemesi bunda etken olmuştur. Ticari gece hayatının operatörleri öğrenci deneyimleri yaratmaya yardımcı olurlar. Öğrenci "arazi"sinin gittikçe artması ve öğrenci mekânlarının gün geçtikçe daha fazla pazarlandığı ve metalaştırılması ticari operatörlerin daha fazla yatırım yapmasına neden olmaktadır (Chatterton ve Hollands, 2005:125-129).

18 Özellikle lise ve üniversite öğrencilerini kastetmekteyiz.

19 Bu türülüğün içinde müziğin yeri ayrıcalıklıdır. Adorno'nun da ifade ettiği gibi müzik bir sosyal işlev olarak düşünüldüğünde bir eğlence olarak değerlendirilebilir. Müzik sosyalleşmenin görünümü ile kaynaşmıştır. Müzikle ilgisi olmayan tüketicide bile müzik uyaran kaynağıdır ve uyaran kaynağında birleşme vardır. Eğlence dinleyicileri pasiftir ve büyük ölçüde hareketleri refleks hareketidir (Adorno 1976: 14-19,34,225).

Öğrenci hedonizminin sosyalleşme ritüelleri arasında "kur oyunları" da önemli bir yer tutmaktadır. Kur yapmanın veya kurlaşmanın muhtemel birliktelikler ve uygun bir arkadaşlık için kanıt zemini olması tıkanmış vaziyettedir. 1980'lerin sonunda Bailey'nin yapmış olduğu alan araştırmasının sonuçları, 1990'lı yılların sonundan itibaren ülkemizde de görülmektedir. Kur alanları kişilerin yakın çevre alanından yine tüketim ve piyasa şartlarının hazırlanmış olduğu kamuya açık restoranlar, sinemalar ve kulüpler gibi "ücretli" veya "ticari" arkadaşlık alanlarına taşınmıştır. Kur, yapılan bir şeyden ziyade satın alınacak bir şey haline gelmiştir (1989: 1-12, 141-143). Kurlaşmak insan ilişkilerinde yetersizliğin ama bolluğun bir arada sunulduğu bir ekonomik model sunmuştur. Eğlenceye ve içkiye harcanabilecek paranın varlığıyla "çıkmaq", kurlaşmanın temel biçimlerinden biri haline gelmiştir (1989:5,58). Eğlencenin kamusal alanında veya kamuya açık içkili yerlerde izin verilen yerler bağlamında kulüpler ve barlarda eriller ve dişiler arasında sadece sözlü temas değil bedensel temas da caiz bulunmuştur. Söz konusu mekânların dışında örneğin kadının yabancı olduğu "yeni" bir erkeğin kolunu kadının omzuna atmasına duyacağı öfke "içerde" göz ardı edilebilirdir (Cavan 1966:75)²⁰. Eğlence ve içkili mekânların ortak özelliklerinden biri insanlarda "sayılmayacak", "zahmet edilmeyecek", "kayıtsız kalınabilecek" ve ihtiyatlı olanların bile "sosyal ruhsallık"a uygun olarak kabul edilecek şeylere izin verirler (Cavan 1966:235).

20 Cavan'ın bar mekânlarındaki davranışlarla ilgili öncü etnografik çalışmasının yanında Roebuck ve Frese'in hazırlanmış olduğu mesai sonralarındaki kulüp kültürü ile ilgili öncü ve önemli çalışma için bkz. (Roebuck ve Frese 1976)

Grazian "ertelenmiş yetişkinlik" ve "uzatılmış ergenlik" kavramlarını gelişim dönemindeki kentlerin ve gençlerin durumunu açıklamak için kullanır (2008: 226-7). Gençlerin kişiliklerinin²¹ tüketim deneyimleri doğrultusunda gece hayatında "gece benlikleri" oluşturduklarını; gece ile kendilerini inşa ettiklerini, karşı cinsi çekmek için giydiklerini ve oluşturdukları kasıtlı hareketlerle bir dizi zorlu "avlanma ritüelleri" gerçekleştirdiklerini ifade eder²² (Grazian 2008). Mesela "kız avı"nın rekabetçi davranışlarının güven inşası ve "homososyal" grup eylemiyle sonuçlanmak yerine erkekliğin kolektif performanslarına dayalı erkek grup dayanışmasını geliştirdiğini belirtir (Grazian, 2008:134-160).

"Eğlence Makinesi Olarak Kent" adlı çalışmalarında Lloyd ve Clark, kültürel malzemelerin ve kültür imkânlarının insanların nasıl ve nerede çalışmasını, üretip tüketmesini ve toplanma biçimlerini belirlediğini bunun da kentsel toplulukların, eğlence makinesi haline gelmesine neden olduğunu aktarır (2001: 368-373). Baudrillard 1977 yılında tamamlanan Beaubourg'daki Pompidou kültür-sanat merkezinin üzerinden yaptığı çözümleme bugünün eğlence mekânlarına da uyarlanabilir. Baudrillard kültürel caydırıcılık anıtı olarak gördüğü Pompidou Merkezi'nden hareketle bu merkezin etkileyici bir mekân olması bir yana mekânsal diyagramının artık kültürün insani bir şey olduğu hikâyesinin kültürün yasını tutmaya davet edilen bir anlatıya dönüştüğünü ifade eder (2018: 91-107). Kul-

21 Lacancı bir yorumlamayla meseleye yaklaşan Jagodzinski de kentsel eğlencenin değişen bağlamının özellikle gençler arasında gece hayatına katılımın bir gereklilik olarak düşünüldüğünü ve bunların kültürel senaryolara dönüştürülmesinin yattığını belirtir (2005:94).

22 "Ava çıkmak" eşleştirme, çöpçatanlık vb. uygulamalar vesilesiyle bugün deyimysel anlam kazanacak kadar sabit ifade olmuştur.

lanmış olduğu ışık ve göstergelerle²³ kitlesel simölasyon oyunlarından oluşan bir anıta benzeyen merkezin her türlü kültürel enerjiyi yok eden bir ölü yakma fırını olarak görür (2018: 91). Bu anlamda çalışmamızın kavramsal çerçevesini tamamlayacak olan araştırma örneklerindeki çıkarımlara ve dilsel yönelim ve alışkanlıklara baktığımızda sonuç niyetine ortaya konulabilecek bir ifade burada zikredilebilir: Kitlesel simölasyon oyunlarıyla kent, sadece belli bir neslin, zamanın veya mekânın değil tüm kültürel birikimlerin dönüşüm tomasına dönüşme gücünü taşımaktadır.

---

23 Bahtin de Rabelais'nin imgelerinden hareketle gösterilerdeki fantazmagoryanın (görüntü oyunlarının) popüler-festival ve karnavalesk kökenine vurgu yapıyordu (2001:122). Oyun eğlence, şiddet ve karnavalesk bağlamındaki çözümlemeler için bkz. Bakhtin, 2001.

Antalya Kent Eğlencelerinde Barlar ve Gece Kulüpleri

Dil toplumun bütününe içeren, halkın toplumsallığını tesis eden iletişim edimlerini; birliği ve çeşitliliği mümkün kılar. Bu kabulden hareketle dil üzerinden bir eğlenme ve/veya eğlence biçiminin mekanizmaları ve yapısal özellikleri nasıl belirlenebilir ve ifade edilebilir olur? Sosyal yaşamın anlamı olarak dil ile dilsel anlamın sosyal yaşamı arasındaki ilişki kuşatıcı bir anlam ilişkisine kapı aralamaktadır. Wittgenstein ve Gadamer'nın, dili içine girdiğimiz ve bizi kuşatan ortak aktivite olarak ayırt etmesi (Hekman 1999:158), alan araştırmasında tespit edilen dilsel durumda karakterize edilen dilsel seçimin ve yönelimin (kelime, anlam, gündem, gönderme vb.) üstüne kurulmuş olmasıdır. Başka bir ifadeyle failin arzusu dili, dilin faili arzuyu kuşatır, kuşanmış dilsel karşılıkların ve pratiklerinin (sadece) ortaya konulması bu manada bir anlama²⁴ ulaşabilmektedir. Diğer yandan özellikle bir eğ-

---

24 Bu anlam arayışı Geertz'in toplumbilimleri çalışmaları yürütenlere önerdiği yorumsal betimleme ile daha da mümkün olabilecektir (2010: 17-47).

lenme biçimine ve eğlence durumuna odaklandığımız için bireysel bütünlüklerden ne kadar söz edersek edelim “tipsel” (bkz. Diltthey, 1999) duruş biçimlerinden hareket etme ihtiyacı doğmaktadır bu da tam olarak halkbilimsel yaklaşımların göstermiş olduğu halkın şekillendirdiği/ halkta şekillenen durumun tipolojisini ve dilsel karşılıkları anlamlı kılmaktadır.

Özellikle yaz ve yaz tatili denince Türkiye’de akla ilk gelen şehirlerden olan Antalya, hava şartlarının dört mevsim gezmeye ve eğlenmeye elverişli olduğu bir coğrafyadır. Diğer yandan kıyı kentlerinin turizm alanları haline gelmesiyle şehirler hızlı bir şekilde geleneksel yaşamdan sıyrılmıştır (Bozkurt 2006:158). Antalya birçok farklı alışkanlıklar ve zevklere göre gece kulüpleri ve barlarıyla eğlence sektöründe kendine zamanla önemli bir yer tahsis etmiştir. Kaleiçi, Marina ve Lara bölgesi ücretli kamusal mekânlar²⁵ arasında önemli üç eğlence bölgesidir. Bu merkezlerin belirgin özellikleri arasında sadece bir tür (gece kulübü, pub, meyhane, disko, bar vb.) içkili eğlence mekânıyla yapı adası oluşturmamasıdır. Buluşulan bir bardan bir süre sonra gece kulübüne geçildiği sıklıkla görülür. Gece kulüpleri ve barlara ve de onların yoğun olarak yer aldığı bölgelere insan akımı mesai çıkışları ve öğrencilerin ara sınav ve yarıyıl sonu sınavları arasında yer alan zamanlar olmaktadır. Festival zamanları ve hafta sonları daha geniş bir kesimin buluşma noktası olmasının yanında başka illerden de insanlar gece hayatına dahil olurlar.

---

25 Antalya’daki önemli eğlence merkezleri arasında bazı büyük oteller de bulunmaktadır ancak sadece belli bir takvimde ve özellikle de yabancı müşterilere hitap ettiği için söz konusu bağlam içinde değerlendirilmemiştir.

Kent eğlenceleri arasında ele aldığımız gece kulüpleri ve barlar esasında mekânı oluşturan ana bileşen üzerinden yapılmış ve içki sergi, sunum ve/veya satış tezgahının genel özellikleri üzerinden yapılmış tanımlamalarla adlandırılmaktadır: Kokteyl Bar, Fonskiyonlu Bar, Şarap Barı, Havuz Bar, Sahil Bar (Beach Club), Piyano Bar, Cafe Bar, Amerikan Bar, Snack Bar (Açar Bar), Restoran Bar, Lobi Bar, Servis Bar (Dispense Bar), Dans Bar, Disko Bar, Vitamin Bar, Gay Bar, Pub, DJ Bar vs. Gece kulüpleri de işletmelerin ve markalarının prestijiyile kendilerine özel tanımlar kazandırabilmektedir. Dans ve ışık gösterilerinin, özel parti konseptlerinin, mekân atmosferlerinin, DJ'lerinin kim olduğunun, mekâna özel bir kokteyl içeceklerinin olup olmaması üzerinden marka alanlarını yaratabiliyorlar ve tabela isimleriyle tanımlanmaktadırlar.

Gece Kulübü ve Barlarda Eğlence Yaşamın(d)a Dahil Olanlar: İçmenin Halleri

Söz konusu barlarda ve kulüplerde²⁶ gece kent eğlencesinin başlangıcında **“mekâna gitmeden önce evde içmek”** yaygın bir pratik olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha az para vermek, eğlence mekânında doğrudan eğlencenin havasına kapılmak için tercih edilir. “Keseye dost, çok gürültüye paydos” ve “barla ön sevişme sürecini kısa tutmak” olarak tabir edilir (KK 1)²⁷. Aynı tercihin ve eylemin ifadesi olarak **“akü doldurmak”** da kullanılmıştır ancak buna cinsel gücü artırıcı yiyecek veya maddeleri kullanmak da dahildir (KK 2). Hem halk inançlarında hem de heteredoks inançlarda karşımıza çıkan **“demlenmek”** lafzı anlam genişlemesine uğrayıp her türlü içki ve keyif

---

26 Bu alan araştırması sevgili Huri Şahin olmadan bir anlama ve бүтүнлүгө kavuşamazdı. Hassaten teşekkür ederim.

27 Kaynak kişilerin soy isimleri katılımcıların çekincelerinden dolayı kısaltmayla verilmiştir. Katılımcılardan açık rızaları alınmıştır.

verici maddeyi tarif eder olmuştur. Diğer tabirlere nazaran daha ağır ve sindire sindire yapılacak veya yapılmış içme faaliyeti için kullanılır. İçkinin orta düzey sarhoşluk sağlamış haline de **"çakırkeyif"** denilmektedir. **"Kafayı çekmek"**, **"kafayı bulmak"**, **"alem yapmak"** sarhoşluk ve uyuşukluk halinin en üst noktası olarak dillendirilir. Eğlence mekânında alkol veya uyuşturucuyla beraber sosyal ortamın, müziğin ve dansın birleşimindeki tatmin ifadesi olarak karşımıza çıkar (KK4). Ancak arkadaşlarına yük olacak biçimde ("ne içmişim" denilerek gururla hatırlansa da) kendinden tamamıyla geçerek sarhoş olma biçimine de **"küfelik olmak"** denilmiştir (KK9). Akşamdan kalma tabiri dilimizde yaygın bir ifade olsa da öğrenciler arasında söz konusu durum özellikle gece kulüplerinde **"hangover olmak"** şeklinde anlatılmaktadır (KK4). Sabah veya öğlen vakti olmasına rağmen gece sarhoşluğunun etki etmesidir.

Ayakta duramayacak kadar sersem ve sendeleyerek yürümek, geveleyerek konuşmak ve çok hızlı duygu dışavurumlarıyla hem erkek hem de kadın öğrencilerde karşılaşılmıştır. Buna benzer diğer bir ifade **"dibini görmek"** olmuştur ve hızlı içilerek olunmuş sarhoşluktur (KK6). Bir oyun aracı olarak da kullanılır. "Dibini görmeyen sevdiğini görmesin" denilerek müsabakaya tutuşulduğu olur. Dolduruşa (gaza) gelenler/getirilenler bardağı genellikle bir seferde hızlıca ve hemen bitirmeye çalışırken bazıları yetişemeyince belli etmeden içkiyi yere dökmeye çalışır. **"Fondiplemek"** veya **"fondip yapmak"** ifadesi de buna benzer bir ifadedir ancak eğer söz konusu bira ise içkinin belli bir miktar tüketildikten sonra tek seferde içki tüketilmeye çalışılır (KK7). Fondip için şat bardağı gibi özel bardaklar da vardır. Dibini görmek ile fondiplemenin güç

gösterisi, karşı cinsi etkileme ve eğlencede heyecan yaratmak için kullanıldığı görülür.

Gençler arasında "**devirmek**" sözcüğü de sıkça kullanılmaktadır. Burada da her türlü içkiye mal edilen bir anlamda değil (örneğin tekila devirelim, rakı devirelim denildiğine hiç şahit olunmamıştır) özellikle bira için ifade edilmektedir. "Bira devirelim", "bu gece bir iki bira devirmeye ne dersin" gibi (KK3). Bira dışındaki içkiler arasında özellikle rakı ve tekila içkisi için "**tek atmak**" ve/veya "**iki tek atmak**" söylenir (KK2). İçkili alem yapmanın bir adı olarak "**papaz uçurmak**" tabiri kullanılır ancak ayrıntısına vakıf olmadığımız bu durumun erkeklerin karşı cinsle münasebet kurmaya götürecektir olan eril bir söylem olduğu anlaşılmaktadır (KK9). Adak adanır gibi murat edilmiş beklentilerden, ilk maaşa; sürekli alttan alınan dersin geçilmesinden, mezuniyete hak kazanmaya kadar birçok konuda öğrenciler içmenin ve eğlenmenin adına "**ıslatmak**" demişlerdir (KK1-KK2-KK5).

İçkinin hızı ve yoğunluğu doğrultusunda ne kadar içildiği üzerine, eğlence süresince içkinin ne aşamada olduğuna bağlı olarak ifade bulan bazı anlatım araçları da vardır. İçkinin ve/veya eğlencenin sonunda içilmiş olan içkiden farklı olarak içilen içkiye "**cila, cılamak, cila çekmek, cila atmak**" denmektedir (KK1). Özellikle içilmiş olan rakının üstüne bira, tekila veya likör alınır. Gece kulüpleri ve diskolarda da kullanımı yaygınlaşmış olan ifadelerden diğeri de "**yolluk**"tur (KK4). Hesaba dahil edilmeyen son kadeh içkisine denir. Barmene veya servis elemanına "**ver bir yolluk**" denir, bu esnada veya "yolluk içkisi"yle hesap da getirilir. Getirilen içki hep bir bira olmuştur.

İçmenin Diğer Halleri

Bira siparişi alındığında veya verildiğinde **"fıçı mı şişe mi?"** sorusu mutlaka sorulur veya talebi belirtilir. Fıçı bira su katıldığı, bardağa dolumunun ustaca yapılması, bardakların temiz olmayacağı (eğer bardak kirliyse köpük tutmadığı düşünülür) gibi kanaatlerle şişelenmiş biralara talep artmaktadır. Yerli bir bira markasına ait bira sunum şekli de kalabalık içki sofralarında kendine yer bulmaktadır; **"biraver"** 1.5-2.5 litrelik çeşmeli bir bira sütunudur ve masaya geldikten sonra semaver gibi dolumu masadakiler tarafından yapılır. Hacim ve ebat olarak bir küçüğü de sürahi şeklinde masaya servis edilen **"birahi"**dir. **"Bira tabağı"** ise barların yemek menülerinin en bilinenidir. İçinde patates kızartması, kroket, sosis, sigara böreği, soğan halkası ana bileşenler olarak yer alırken bazı mekânlarda cips, patlamış mısır, tuzlu yer fıstığı ve midye dolma da yanına eklenmektedir. Alkollü içeceklerin sindirimi hızlandırması dolayısıyla yemek yemek isteğinin artması tıbbi olarak bir karşılığı olmasa da **"bira göbeği"**ni tamamlayan iki unsur olarak zikredilir (KK8).

"Şat (shot) atmak" atış anlamına gelen İngilizce ifadededen alınan şat, yüksek alkollü içeceklerin tek bir dikişte içilmesi anlamına gelir. Viski, votka, tekila ve benzeri içkilerde bir dikişte içmenin türlü halleri görülmektedir. Tekila şat bardağının üzeri tuzla örtülüdür ve kenarına yanılmış limon dilimi eklenir. **"Tekila badi (body) şat (shot)"** olarak ifade edilen karşı cinsin barın üzerine sırtüstü uzanması ve diğer kişinin onun göbek deliğine veya yüzüstü uzanıp köprücük kemiklerine tekiladan biraz döküp içmesi gibi (limonun ve tuzun da yer aldığı bir dizi pratiği daha içermektedir) bir eylem de bulunmaktadır ancak eğlence mekânı bir grup tarafından "kapatılmış" ise bu tarz örneklerle rastlanıldığı bilgisi verilmektedir (KK6).

Bar veya gece kulüplerinde alkolün etkisini artırmak için (özellikle bira için) bir dizi pratik uygulanmaktadır: Biraya tekila, votka veya gazoz koymak; sigara külü veya şeker atmak; limon suyu dökmek; limonla, toz şekerle, sıcakta veya yürüyerek içmek; hızlı tüketmek gibi. Buna **"kafası güzel"** veya **"kafa yapmak"** denmiştir. Sigara filtresine doğru yanan sigaranın tükenmeye yakın kısmındaki külün daha iyi "kafa" yapacağına inanılır (KK9). Külü döktükten sonra bardağa veya şişeye sigaranın dumanını üflendiği de görülür. Sigara ve alkol birlikteliği birçok öğrenci için bütünleştirici bir unsur olarak kabul edilir: "İçkinin mezesi sigaradır", "sigara alkolün pe.evengidir" denmiştir (KK2).

Jestler ve Bir Dans

Kadeh kaldırmak eğlencenin başlangıcı ve önemli anlarında kendine yer bulan bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. İçki bardaklarının veya şişelerinin dokunabileceği ve ses çıkarabileceği bir yerinin vurulmasıyla **"kadeh tokuşturma"** duyuşsal bir bütünlükte önemli bir noktayı ihtiva eder. Uzakta kalan kişiler karşısındaki kişinin gözlerine gözleriyle ve başıyla selam verip kadehi masaya vurarak kadehleri tokuşturur. **"Şerefe"** kadeh kaldırmanın ve kadehleri tokuşturmanın tamamlayıcı sözüdür.

Barlarda **"el hareketiyle bira isteğinde bulunmak"** aynı kahvehanede çay istemeye benzer şekilde parmakla adet belirterek veya el kaldırarak kendini gösterir. Bira şişesinin üstündeki **"marka etiketini soymak"** da sık karşılaşılan alışkanlığa bağlı istemli-istemli hareketlerdendir. Soğuk şişe kâğıdı nemlendirdiğinden sökölmesi kolaylaşmaktadır. Karşı masadan birine bakarak yapıldığında, sevgilisinin olmadığı ve/veya bu gece boş olduğu bilgisi iletilmeye çalışılır (KK7).

Yerli ve yabancı müzikteki türlü ezginin elektronik ritimlerle, coşkunluk yaratıcı bir sunumla gece kulüplerinde çalınması farklı birçok dans çeşidinin, dansla ilgi çekmenin veya kalabalığa karışmanın olanağını yaratmaktadır. Barlarda ve gece kulüplerinde **"house"**, **"tekno"**, **"trans(trance)"** adı verilen; "acid, dub ve dance, deep house" gibi alt türlere ayrılan elektronik müzik türleri yaygındır²⁸. Gençler el, kol ve vücut hareketleriyle ister uyumlu ister uyumsuz bir biçimde dans pistindeki hafif aydınlık ortamda bildikleri, yapabildikleri veya hissedebildikleri ölçüde dans ederler. Elinde biraz fazla parası olan öğrencilerin özellikle yabancı kadınlar tarafından sahnelenen "shuffle dance" veya "direk dansı" yapılan yerlere gittikleri söylenmiştir (KK4).

---

28 "Club music" konusunda iletişimsel bir ayrıntı için bkz. Özdemir 2014

İlişkiler ve Tipler

Gece kulüplerinde ve barlarda tek gecelik, ilerisi hesap edilmeden kurulan ilişkilere **"one night stand"** denilmektedir. Söz konusu mekânlarda kısa süreli cinsel çekimler eğlenmenin gençler arasında yarattığı beklentilerden biridir de. Partner arayışında olan kişinin müstakbel veya mevcut kişiyi kamusal ortamlarda bu şekilde tanımlarken, hemcinslerinin veya samimi arkadaşları arasında bu ilişki tarzı veya ilişkideki kişi **"f.ck buddy"** olarak ifade edilmektedir (KK6). Diğer bir arkadaşlık veya ilişki tipi de **"Friend with Benefits (FWB)"** dir. Partnerlerin istedikleri zamanda ilişki için bir araya gelmelerini ifade eden karşılıklı rica doğrultusunda "faydaya veya hazza" dayanan ilişki biçimidir (KK6).

Bar ve kulüp ortamlarına yönelik **"piyasa ortamı"** da denilmektedir. Birinin diğerine yakıştınlmasına **"şıplemek (ship)"** denir ve taraflardan birinin tanıdığı kişi "sizi şıplıyorum" diyebilir. Birbirine yakıştırmak ve yakınlaştırmak amacı taşır. Partnersiz, söz konusu ortamlardaki yaygın

ifadelerden biri olan “eküri”siz kişilere, özellikle öyle olmayanlar tarafından gerçekleştirilen ve bu yolla ifade edilen bir eylemdir (KK1).

“**Day game**” gündüz kafede, parkta veya başka bir alanda tavl(a)n(mak anlamına gelmektedir. “**Night game**” ise barda veya gece kulübünde tanışmak demektir ve sonuna “**training**” eklendiğinde başarısız bir açılış, deneme olduğu ifade edilmektedir (KK8). Gece kulüpleri ve barlara eğlenme amacıyla giden gençler gösterişli giyinmeye dikkat ederler. Kendi aralarında “**avlamak**”, “**av peşinde olmak**” diye adlandırdıkları bu gösteriş işleve dönüştürecek bir partner arama sürecine girilir. En etkili yol olarak açılış şaşırtacak bir soruyla sağlamaktır²⁹. “**Yan masadan yolladılar**” diye ikram edilen içkilerle de açılış çabası görülür. Hem erkek hem de kadınların köşe masalarını daha çok tercih ettiği dikkati çekmiştir. Ne kadar gözden uzak kalmak isteği gibi görünse de “**tavla(n)mak**” için uygun konumlanmanın o olduğu düşünülmektedir (KK3).

Üç önemli gece kulübü tipinden bahsetmek yerinde olacaktır. “**Paralı**” zengin kişiyi tarif eden (özellikle erkek) ancak daha ziyade parasını harcamasını bilene denmektedir. Erkeğin içki tezgahına lüks arabasının anahtarını, son model telefonunu ve pahalı sigarasını veya puro-

29 Açılış cümleleri arasında şunlarla karşılaşmıştır: “Saat kaç?”, “Ne kadar gürültülü bir ortam değil mi?”, “Fark ettim de herkes eğleniyor bir sen durgunsun sebebini merak ettim, merhaba ben...”, “Deminden beri sana bakıyorum ama gelip tanışmadın benimle, ben gelip tanışayım dedim, merhaba ben...”, “Çok farklı görünüyorsun tarzın hoşuma gitti”, “Bu akşam güzel bir kızla tanışmayı kafaya koydum, bu yüzden seninle tanışmam gerekiyor, merhaba ben...”, “Sanki benimle tanışmak istiyorsun gibi baktın da gelip ‘evet tanışabilirsin’ diyeyim dedim, merhaba ben...”, “Seri izliyorum da bu kadar güzel bir kızla hiç kimse tanışmaya gelmedi” (KK3,4,5,6,7,9).

sunu koyması yoluyla ilk görünürlük kazanılır (KK1). Diğer bir tip ise “**entel**”dir. Genellikle dans pistinin ortalarına doğru kendini konumlandıran müziğin ritmine kendini tamamen kaptırmadan elinde içkisiyle esnek hareketlerle ritme katılan kişi tipidir (KK1). Son tip olarak “**bar kenarı tipleri**”nden bahsedilebilir. Dans pistindeki kalabalığa ka-nışmayıp “cool” hareketlerle müziğin ritmine katılıyormuş gibi yapıp etrafı süzerek partner ararlar (KK2).

Keyif Verici ve Uyuşturucu Maddelerin Hali

Gece kulüpleri ve barlarda **"kafayı bulmak"** veya **"uçmak"** niyetiyle keyif verici veya uyuşturucu maddelere yönelenler bulunmaktadır. **"Güldüren"** adını verdikleri esrar çeşitleri kullanılmaktadır. Aynı anda alkol ve uyuşturucu almaya **"altın vuruş"** denilmektedir (KK4). Her türlü keyif verici ve uyuşturucu bir maddenin kullanımından sonra tanımlanan "olumlu" ruh haline **"kafayı kurtarmak"** veya **"kafası güzel olmak"** tabiri kullanılmaktadır (KK2). Hap biçimindeki uyuşturuculara **"şeker"**, **"aspirin"** gibi isimler verilmiştir (KK8). Esrar bulmaya, ayarlamaya veya satın almaya **"sigara çözmek"** tabiri kullanılmaktadır (KK7). Gece kulüplerine yapılan polis baskınlarına **"after night"** denilmektedir (KK2). **"Düşüş"** kişinin aldığı uyuşturucunun etkisinin diğer bir ifadeyle "kafası geçerken" hissettiği mutsuzluktur (KK5). **"Taklali"** ağır "kafa yapma"sı için kullanılan uyuşturucuya verilen isimdir (KK5). **"Ters duman almak"** esrannın, esrar katılmış sigaranın veya bir uyuşturucu

rucunun bünyede yarattığı sıkıntının tabiridir (KK5). Esrara **"kuru"**, esrarkeşe **"kurucu"**, esrar içmeye de **"kurulanmak"** denilmektedir (KK9). **"Harman olmak"** içecek sigara veya çekilecek bir uyuşturucunun olmaması, bulunamaması veya tükenmiş olması demektir. Eğlence mekânına "boş" gelinmesi anlamını da taşır(KK6). Maddelerden herhangi birinin ciğerlere çekilmesi **"bir nefes"**, **"bir fırt"**, **"bir şat"** şeklinde tanımlanmıştır. **"Cila"** yukarıda alkollü içkiyle tanımlanan halin yanında uyuşturucu hap kullandıktan sonra alınan tatlıya denilmektedir (KK2). **"Dalga"** alınan uyuşturucu maddenin verdiği "keyif" durumunu açıklamak için kullanılır. Keyif verici madde veya uyuşturucu alanlar "keyif" durumunun yüksek olduğunu anlatmak için **"uçmak"** demektedirler; **"nal gibi"**, **"jilet gibi"** tabirlerini de kullanmaktadırlar (KK7).

Gecelerin ve Eğlencenin Neticesi veya Netice-bahş

Gece kulübü, disko ve barların olduğu kadar gecenin ve gece hayatının kendisi de Batılı bir nosyondur başka bir ifadeyle geceyle olan ilişki biçimimiz de Batılıdır. Kadim geleneklerden beri geleneğin güçlü bir parçası olarak yer alan gece eğlencelerinin muhtevasını oda eğlenceleri, okuma meclisleri, âşık geceleri gibi zaman ve mekân düzenlemeleri meşgul etmekteydi. Bugünün kültürleşemeyen kültür üretim pratiklerinde gecenin kullanımını belirleyen bir unsur olarak araştırmamızın konusu olan eğlence mekânları yer almaktadır. Geceler eskiden olduğu gibi dinlenmenin veya eğlenmenin temel alanı olmaktan ve de dinlenmenin ve eğlenmenin olanakları sınırından; dağılmak, dağıtmak ve kalıplardan çıkmak olmanın alanına kaymış gibi görünüyor. Üstelik yirmi dört saat bitse de çağdaş kentte gün asla bitmiyor.

Şüphesiz eğlenmenin sınırları kolayca belirlenemez ve çizilemezdir. Sevincin, kederin, zevkin veya herhangi

bir duygu durumunun gösterimi veya icrası eğlencenin doğasının belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Son derece karmaşık olan arzu dolaşımı da yaklaşımları zorlaştırmaktadır. Bilhassa öğrenciler ve gençler örgüsünde, eğlence kişisel ve sosyal kimliğin çekici görünmesine olanak sağlamaktadır. Eğlenceli olmak veya görünmek kıymetli bulunmaktadır. Gece kulüpleri ve barlar sadece üye olanların belli amaçlarla bir araya geldikleri yerden herkese açık ve istisnasız mutlaka müzikli yerler olarak belirlemektedir.

Zamanın ve mekânın deneyimi parçalanmış ve dönüşmüş durumdadır. Zamanın deneyimi, deneyimsel olmaktan çok tecrübidir. Antalya merkezinde toplanmaya çalıştığımız verilerden hareketle, zaman ve mekân deneyimi büyük ölçüde kurlaşmaya ve esrikleşmeye indirgenmiştir. Dilsel karşılık bulanların içki içmenin, kurlaşmanın ve sadece hazza ve bağımlılığa yönelmiş keyif verici madde kullanmanın olması şaşırtıcı olmuştur. Yaratıcı süreçlerin alanı olarak söz konusu mekânlar hiç zikredilmemiş olsa da kültürlenmeye de kapalıdır. Çağdaş kentin halihazırda doğası bu olsa da en hızlı dönüşen alanların başında gelmektedir. Sürekli "yeni"lenen, işletmecisinden müşterisine durmadan "yeni"lenen bir yer ve bir zamandır. Arzunun dolaşımı, arzunun gecenin kent eğlencesinin döngüsel devinimi vardır ancak kültürel kalıplaşmalarla ve çeşitlenmelerle bütünlenemeden hareket etmektedir. Başka bir ifadeyle kültürleşemeyecek ölçüde tüketim enerjisine kendini kaptırmıştır. Kent ve tüketim merkezinde meseleye yaklaşıldığında garipsenecek bir durum olmadığı da açıktır.

Yetişkin Dili

Okullu Dili – Öğrenci Argosu

Öğrenci folklorunun önemli bileşenlerinden biri de argodur. Argo, literatürün neredeyse tamamında dolaylı bir anlam ilişkisi kurularak tanımlanmaya çalışılmış; müşterek bir konuşmanın ve insanlığın ortak ifadesi olduğu vurgusunun yanında gerçeklikten kaçış ve kendini sınırsız ifade etme biçimleri olarak tarif edilmiştir. Bunun yanında argonun dilde her daim faal olan unsurların öz niteliklerini edinmesinin veya dilin inceliğini kazanmasının bir yolu veya bir boyutu olarak da tanımlanır³⁰ (Argo tanımları ve Türkçedeki kaynaklar için bkz. A.Fikri 2019; Kaygılı 2019; Devellioğlu 1980; Tuğlacı 1985; Aktunç 1998;

---

30 Argonun sınıflandırılmasından literatürüne kadar birçok teorik konuya temas edilme olanağı bulunmasına karşın daha önceki çalışmaları tekrar etmekten başka bir şey yapılmamış olacaktır. Türkiye’de argo çalışmalarının tarihi büyük ölçüde Ferit Devellioğlu ve Hulki Aktunç’un çalışmalarından müteşekkildir. Ardından kaleme alınanların çoğu sırtını bu iki büyük isme dayayıp onların söyledikleri tekrar edilmiştir.

Püsküllüoğlu 2004; Bingölçe 2001; Naskali vd. 2002; Ersoylu 2004; Arslan 2004; Sezgin 2013).

Türkiye’de argo çalışmalarının öncü isimlerinden olan Devellioğlu argoyu özel diller arasında saymış, dilin geneline argonun bazı özellikler verdiğini ve özel kelimeler katarak meydana geldiğini ifade etmiştir (1980: 13). Argonun özel bir dil olduğunu ancak her özel dilin argo olmadığını belirterek meslek folkloru üzerinden bir karşılaştırma yapmıştır. Meslek dillerinin yazılı olabildiğini ancak argonun esasında sözlü dil olma özelliğinde olduğunu vurgulamıştır (1980:14). Bugün de çok karıştırılan jargon ve argo ayrımında jargonun “adacık halinde bulunan coğrafi bir bölgenin bozuk lehçesine, bazan da bir sınıfın veya mesleğin halkça anlaşılma dil bozuntusu” olduğunu belirterek “Yahudi jargonu, artist jargonu” örneğini vermiştir (1980: 9). Türkçenin en geniş argo sözlüğünün yazarı olan Aktunç ise argonun belli bir sosyal çevreye ait birbirine yakın kişilerce benimsenen ve yaşatılan konuşma biçiminin bir parçası olduğunu vurgular (1998: 16). Çobanoğlu, konuşmanın bir işlevi babında argonun sanatsal bir dışavurum formu olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtir (2002: 49-54). Bu yönüyle öğrenci argosunun nasıl ve neden özellikle mümkün olduğu daha da iyi anlaşılmaktadır. Mustafa Arslan’ın (2004: 27-32) Devellioğlu, Aktunç ve Arkan’dan yararlanarak toplamış olduğu argonun dil olarak niteliklerinden biz de istifade edebilir belli başlı hususlara değinebiliriz:

- 1- Argo, günlük konuşma dilinin dışında ikinci bir anlama sahip ancak her ikincil anlama sahip olan kelimelerin argo olmadığı esasında söz konusu ikincil veya diğer anlam ile sınırlı halk tarafından anlaşılıyor olması gerekmektedir.

- 2- Konuşulduğu bölgeye göre değişen (Adana argosu, 'Angara' argosu, Beyoğlu argosu gibi), topluluk veya mesleğe göre değişen argolar (öğrenci argosu, hapisane argosu; ormancı argosu, hırsız argosu, şoför argosu gibi) vardır.
- 3- Bir argo kelime ikinci maddede yer alan bölge topluluk ve mesleklerle göre farklı anlamlar taşıyabilir. Hırsız argosunda kırık, bir malın ederinden az gelir getirmesi iken, öğrenci argosunda ise kadınsı hareket sergileyen hoca için kullanılmaktadır.
- 4- Bir argo anlam birçok farklı dilden kullanılır. Ancak unutulmamalıdır ki o diller argoyu kullanan kişinin etrafında veya kültürel aşinalığında olanlardır. Örneğin çocuk için kullanılan Arapça, Ermenice, Çingenece ve Romence kelimeler olan velet, bızdık, şopar, kopil gibi.
- 5- Argo her yaşta ve her gruptan insanın bildiği bir dil değildir. Bilinirse argo olmaz.
- 6- Argo, dışarıya kapalı halk ve meslek gruplarından türeyip yayılır.
- 7- Argo kaba dil sayılmasıyla esasında profan bir yapıdadır yani âdâbımuâşeretle saygı ve nezaketin yapısının dışında tutulan başka bir ifadeyle tapınağın dışındadır.
- 8- Argolar sürekli genişler ve değişir. Bu faal ve canlı olmasındandır.
- 9- Argo özel bir dildir. Mesleki diller de (Hukuk Dili, Pilotaj Dili, Tıp Dili gibi) özel dil olmasına karşın argo değildir.
- 10- Argonun tonlaması, vurgusu ve söyleyiş biçimi farklı olmaktadır.

Osmanlı Dönemi'nden bugüne argoya "külhanbey ağzı", "tulumbacı ağzı", "ayak takımı ağzı"; "lisân-ı erâzil", "lisân-ı hezele"; "kayış dili", "hırsız dili" vb. kelimeler ve deyimler kullanılmıştır (Devellioğlu, 1980:24). Argo çalışmalarına katkıda bulunmuş herkesten istifade ederek ve eksikliklerini tamamlama gayesiyle kendi tanımımız için bir iddiamız olabilir: Argo belli bir anlam deneyimini, tecrübe³¹ ve birikimi; yaşa ve uğraşa bağlı olarak belli bir dil, anlama ve anlatma bilincini ihtiva eden söz konusu yaşlarda veya uğraşlarda olanların bildiği ve kullandığı, kamusal ama gizli ve özel dildir.

Kendi tanımımızı yaparken yaşa ve uğraşa bağlı olarak diye özellikle belirtmemizin bir sebebi bulunmaktadır. Argo, dil yetisinin ve kabiliyetinin sosyal normlara ve konuşma pratiklerine belli bir yetkinlikle temas ve tesir etmesidir. Bir dil sahibinin argoyu küfürleşme dışında kullanması ancak dilde ve sosyal hayatta yetkinlikle mümkün olur. O halde argo dilin yetişkinleşmesi veya yetişkinliğe ermesi olduğu kadar, yetişkinliğe yol alan kişinin de dilde yetkinleşmesi demektir. Bu anlamda yetişkin dili tabirini öğrenci argosuyla ilişkilendiren hususiyet, ilk bölümde ifade etmiş olduğumuz öğrenci folkloruyla da ilintilidir. Dış dünyaya, sosyal hayata kendi gerçekliğini gerçekten ortaya koyabilen çocukluktan yetişkinliğe adımın önemli aşamalarından olan iki aşamasından biri olan öğrencilikle (diğeri iş tutma, çalışmadır) yetişkin gibi olma veya yetişkin gibi konuşma öğrenilir veya onlara dikte ettirilir. Bu çalışma özelinde ise kurumsal öğrenciliğin son safhalarından biri olan lisans düzeyindeki öğrencilerin dillerine ve argolarına odaklanılmıştır.

---

31 Tecrübe derken kişisel, deneyim derken ortaklaşa kazanıma vurgu yapılmaktadır.

Antalya’da Öğrenci Argosu

Çalışmamızın odağındaki öğrenci argosu, Türkçe literatürde ileri düzey araştırmalarda örneğine pek sık rastladığımız bir alan değildir. Aktunç’un “kapalı dünyalar” alan argosunda ve “yatılı okul, okul (öğrenci, öğretmen) argosu” öbeğinde değerlendirdiği öğrenci argosunun (1998:11) Türkiye’de akademik anlamda bilinen ilk geniş örneği ³² Nurgül Yıldız’ın “Askeri Okul Argosu” çalışmasıdır (2002: 129-134). Ancak Batı literatüründe daha 19.yy’ın ortalarından itibaren geniş örneklerine rastlanabilmektedir.

ABD’nin New England bölgesindeki üniversite öğrencileriyle yapılmış, onların kendi aralarında kullanmış oldukları özel sözleri ve görgülerini, altı aylık bir derleme çalışmasının sonucunda 1851’de kitaplaştıran avukat ve yazar B.H.Hall’ın çalışması bildiğimiz ilk örnektir (Hall

---

32 Doğrudan öğrenci argosu üzerine olmasa da öğrencileri de içine alan iki çalışmaya daha temas edilebilir ayrıntılı bilgi için bkz. (Açıkalın, 1989; Çiçek, 2019).

1851). Halkbilimi araştırmalarının önemli isimlerinden Dundes'in meslektaşı Schonhorn'la yaptıkları derleme çalışmasının ise bir örneği Türkiye'de daha yapıl(a)mamıştır (1963: 163-177). Pingry ve Randolph'un 1928 yılında Kansas Üniversitesi argosu üzerine yaptıkları derleme çalışmasını (1928: 218-221) 1963 yılındaki Kansas Üniversitesi öğrencileri üzerinden yeniden ele alıp, öğrenci eğilimlerinden dillerine kadar değişim ve dönüşümün izleklerini karşılaştırmalı bir biçimde ortaya koymuşlardır (bu anlamda daha ziyade Amerikan Diyalekt Derneği'nin yayın organlarından biri olan American Speech dergisi etrafında Wayne, Colgate ve Whitman üniversitesinde yapıldığı gibi üniversite öğrencilerinin argosu üzerine birçok çalışma yapılmıştır bkz. McPhee; White 1943; White 1955; Kratz 1964; Poston 1964; Hummon 1994).

Araştırmamız Akdeniz Üniversitesi'nin özellikle Edebiyat ve Eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencileri ve Akdeniz Üniversitesi'nin önünde yer alan üniversitenin en yoğun sosyalleşme alanı olan Edebiyat Fakültesi'nin önündeki öğrenci kafeteryalarında yapılmıştır. Araştırmamızın yapıldığı dönem olan 2019-2020 eğitim öğretim yılında Akdeniz Üniversitesi'nde ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyde tüm alanlardaki toplam öğrenci sayısı 69.408 lisansüstü alanlar hariç 63,909 kişidir (Erkekli 2020:31). Bu anlamda araştırmamız ne Türkiye'deki tüm üniversite öğrencilerini ne de Akdeniz Üniversitesi'nin tüm öğrencilerini temsil etme iddiasındadır. Buna karşın Türkiye'de ve belki de dünyadaki tüm öğrencilerin sosyalleşme biçimlerine, birikimlerine, dille kurulan bağlarına ve dil bilinçlerine büyük bir mercek tutmaktadır. Diğer yandan derleme çalışması esnasında ulaşılan kelime ve deyimlerin, argo sözlüklerindeki karşılıklarına da yer

verilmiş bununla da argo birikimine dair zihinlerde oluşacak bir tablo oluşması hedeflenmiştir.

Devellioğlu argo kitabının altıncı baskısı için yazdığı önsözde argonun durmadan değişen ve daima gelişen bir dil ve sosyal bir kurum olduğunu belirterek, kitabının her baskısı yapıldıktan sonra yaygın birçok argo kelime ve deyimın kitaba girmediğini ifade eder (1980:7). Aktunç da argo ile ilgili çıkarımlarını bir araya getirirken hiçbir argo sözlüğünün argoya yetişemeyeceğini belirtir (1998:20). Bu bölümün örgüsü düşünüldüğünde, alan araştırması bittiğinde ve bu yazı kaleme alındığında bile daha birçok argo kelime ve deyimın Türkçenin müktesebatına dahil olduğu söylenebilir. Alan araştırması sonucu ulaştığımız veriler³³ öğrencinin gündelik sohbet konuları, gündemi, sınavları, notları, hocaları, arkadaşlıkları, karşı cins ve cinsellik, ekonomik durumlar ve siyaset üzerine/üzerinden tematik bütünlüğü olduğu düşünülen başlıklardan oluşmaktadır. Şüphesiz oluşmaya da devam etmektedir. Bölümleme konuşmanın ve eğlence aralarının bağlamından hareketle düzenlenmiştir. O yüzden bazı kelimelerin iki başlık altında görmek mümkün olacaktır zira argo bağlama göre başka bir anlam taşımıştır. Şu birkaç bölümü onlarca alt başlıkta değerlendirmek de mümkündür ancak alan araştırmasının bağlamına sadık kalınmıştır.

---

33 Bu alan araştırması sevgili Gül Dinçer olmadan bir bütünlüğe kavuşamazdı. Yardımına hassaten teşekkür ederim.

Öğrenci, Gündelik Yaşam ve Gündemin Getirdikleri

Arkadaş grupları gündeminde kullanılan argoların yer aldığı bu bölümde öğrencilerin kendi aralarındaki günlük konuşmaları içerisinde en sık kullandığı kelimelerin yer almasının yanında öğrencilerin yönelimleri, gündemleri, dil becerileri, tanımlamaları, yaftaları ve gündelik hayatın göstergelerini görme imkânı doğmaktadır.

ABAZA: Kız veya erkek arkadaşı olmayıp devamlı kız veya erkek peşinde koşan kimse. (kk. G.D.) ³⁴ (*Abazan: 1. İştahlı ve karnı aç olan (kimse). 2. Uzun süre kadınsız kalan (adam). Devellioğlu 1980:53*); (*Uzunca bir süre cinsel isteği artmış, azmış (kimse); Başkalarıyla cinsel ilişki kuramadığı için sürekli cinsel doyumsuzluk içinde yaşayan (kimse); mastürbasyon yapan, mastürbasyonu alışkanlık haline getirmiş (kimse); Aç, açlık çeken; Yoksul. Ak-tunç 1998:27*).

---

34 Bazı öğrenciler tam künye bilgi vermiş bazıları isim, soy isim veya öğrenim bilgilerinin saklı tutulmasını istemiştir. Katılımcılardan ve gözlemlerle bilgi alınanlardan açık rızaları alınmıştır.

ADAM YİYEN ÇİÇEĞİ: (Kızlar arasında) Hoşlandı-
ğın kişiye yürüyen (ilgisini yönelten, karşıdakinin ilgisini
çekmeye çalışan) en yakın arkadaş. (kk. C.A.3) (*Çok sayıda
erkek ile ilişki kurmuş ve hepsini de kullanarak bir diğere
geçmiş, çok erkek eskitmiş kadın.* Bingölçe 2001:22)

AĞIZ AÇMAK: Sohbet etmek. ör. "Dersten sonra bir
yerlere gidelim, ağız açarız biraz." (kk. Z.Y.).

ALTIN BİLEZİK: (Kızlar için) Hocasıyla arasının iyi
olması dolayısıyla mesleği garantiye alma durumu. ör.
"Altın bileziğini tak gerisini sonra düşünürsün." (kk. G.T.).
(*dey. Para getiren sanat, meslek.* Tuğlacı 1985:80).

AM BİTİ: Kısa boylu insanlar için kullanılır. (k.k M.A.G.)
(*Bücür, kısa boylu kimse; Küçük çocuk; Pezevenk; Dost;
Fahişe parası yiyen erkek.* Aktunç 1998:37).

AM ÜSTÜNDE REÇEL BU GÜNLER DE GEÇER: Ya-
şanan zor günlerin elbet geçeceğini belirtmek amacıyla
kullanılır (kk. Ş.T.).

AMİP: Anlatılanı zor anlayan insanlar için kullanılır.
Beyinsiz. (kk. H.Y.2) .

ANDAVAL: Anlatılan bir konuyu zor anlayan insan-
lar için kullanılır. ör. "İki saattir aynı şeyi anlatıyorum hala
anlamadın ne andaval adamsın." (kk. C.A.2). (*Andavallık:
Aptallık, saflık, vurdumduymazlık. (bk. Kaşkavallık).* Devel-
lioğlu 1980:57; *Saf, kolayca kanan kimse; Bön, enayi* Ak-
tunç 1998:40; *Andavallı: kolayca kanan, saf, aptal, bön,
budala (kimse).* Püsküllüoğlu 2004:27).

ATARLANMAK: Sinirlenmek. (kk. A.B.1).

AVCILIK VE TOPLAYICILIK YAPMAK: Kız düşürmek
(tanışmak, ilişki kurmak) için etrafta gezinmek. (k.k M.A.).

AYAR OLMAK: Sinirlenmek. ör. "Hocanın ikide bir bana soru sormasına ayar oldum." (kk. R.S.2).

AYARLAMAK: Birini birisiyle bir ilişkiye başlamasını sağlamak. (kk. R.Y.). (*Birisine*) Çok yakın ilişkiler kurmayı kabul ettirmek; (*birisini*) isteklerini kabule razı etmek. Aktunç 1998:47).

AYIKMAK: Konuyu anlamak. (kk. T.A.). (*Ayrılmak, uyanmak, akli başına gelmek*. Tuğlacı 1985:190).

AZDAN AZ ÇOKTAN ÇOK GİDER: Birinin başına bir şey gelecekte her koşulda gelebileceğini belirtmek amacıyla kullanılır. (kk. O.K.).

BAŞARILI ROBOT: Derslerinde başarılı, düzgün insan. (kk. T.K.). (*Robot: Esrik, kendisini bilemeyecek kadar sarhoş (kimse)*. Aktunç 1998:248; *Robot: Zekasını kullanamayan kişi, otomat haline gelmiş kimse*. Tuğlacı 1985:2429).

BEKÇİ: Kız kesen (gözleyen, gözetleyen) erkek. (kk. Ö.B.).

BEYİN FAKİRİ: Dalga geçmek amacıyla söylenir. Salak kişilik. (kk. M.A.G.).

BOKLA YAPILAN SİDİKLE YIKANIR: Meydana gelen kötü bir olay ancak başka bir kötü olayla örtülebilir. (kk. Z.Y.).

BOŞ YAPMAK: Gereksiz çok konuşmak. ör. "Ne çok boş yaptın arkadaşım ya." (kk. E.Z.).

BOT: Ezbere hareket eden kimse. (kk. A.G.).

ÇÖP: İşe yaramaz kimse. (kk. B.Ö.). (*Zeker*. Devellioğlu 1980:72; *Erkeklik organı, penis*. Aktunç 1998:82).

DAMIZLIK: Zengin arkadaş, Üniversiteye yeni gelen körpe kız. (kk. C.A.1). (*arg*. Maya. Tuğlacı 1985:509).

DEEP WEB: Çok ayrıntılı dedikodu yapmak. (kk. Y.D.).

DİŞ ÇEKMEK: Sert bir şekilde öpmek. (kk. T.K.). (*Ağzını, çenesini yumruklayıp dişinin kınılmasına, dökülmesine yol açmak; birinin dudaklarını ateşli bir biçimde öpmek; (esnaf için) Açık artırmada, maldan anlamadığı halde pey sürüp, çekilmek için avanta istemek.* Aktunç 1998:92).

DOĞU-BATI SENTEZİ: Giyinme tarzı bakımından kafası karışık olan erkekler için kullanılır. (kk. Ş.C.).

DÖL İSRAFI: Bir kişinin hayata boş yere gelmiş olmasını belirtmek amacıyla kullanılır. Vasıfsız insan. Yokluğu tercih edilen kimse, gereksiz kişilik. ör. "Yaptığı hiçbir şey yok yiyip içip yatıyor döl israfı." (kk. H.D.).

ECİ: Ergenlikten çıkamamış kişiler için kullanılır. (kk. D.B.).

EDEBİYAT TERÖRİSTİ: Olur olmadık yerlerde kız tavlama için bir anda kitap okumaya başlayan erkekler için kullanılır. (kk. T.K.).

EŞEĞİ KANCIK OLMAK: Karşıdaki kişinin haklılığını vurgulamak için kullanılır. (kk. E.A.).

EŞEK ÖLÜSÜ: İçi kitaplarla ve notlarla dolu veya içinde diz üstü bilgisayar olan sırt çantası. (kk. R.Y.).

ETİ GEVŞEMEK: Cıvıtmak. ör. "Saçma sapan hareketler yapıyor eti gevşedi yine." (kk. B.B.).

ETİKET OLMAK: Mimlenmek. (kk. T.G.).

ETİN SUYUNU SIKMAK: (Erkekler için). İdrarını yapmak veya idrar yapmaya gideceğini bildirmek. (kk. S.Y.).

GEBEŞ: Saf kişiler için kullanılır. (kk. İ. H.). (*"Avanak" manasındadır.* A.Fikri 2019:68); (*Enayi, aptal, sersem.* Devellioğlu 1980: 87; *Bodur ve şişman 2. Yeni girdiği çevreye uymayarak alıkça şaşkınlık gösteren.* Tuğlacı 1985:855;

Aptal, salak, bön Aktunç 1998:120; *Alık, aptal, bön, salak*. Püsküllüoğlu 2004:81).

GEYİK YAPMAK: Sohbet etmek. (kk. M.S.1). (*Geyik muhabbeti: Gevezelik; yararsız, uzun uzadıya konuşma*. Aktunç 1998:122).

GEZENTİ: Çok gezen arkadaş tiplemesi. (kk. B.Ö.). (*Gezenti = gezende Vaktini gezmekle geçiren, gezmeyi çok seven (kimse)* Tuğlacı 1985:890).

GOY GOY YAPMAK: Boş muhabbet etmek. ör. "Ders falan çalışmadık bütün gece goy goy yaptık." (kk. A.B.). (*Gürültü, patırtı; Laf kalabalığı* Aktunç 1998:124; 1. *Gürültü, patırtı*. 2. *Laf kalabalığı* Püsküllüoğlu 2004:84).

GÖTE GELMEK: Umulmayan bir işin başa gelmesi. ör. "Abi ben nerden bileyim böyle olacağını göte geldim resmen." (kk. C.A.3). (*Kötü bir duruma düşmek*' anlamında gösterilmiştir Aktunç 1998:125).

GÖTE GİREN ŞEMSIYE AÇILMAZ: Başa gelen kötü bir olaydan kurtulmanın zor olduğunu belirtmek için kullanılır. (kk. B.S.).

GÖTTE SOLUMAK: Çok yorulmak. (kk. B.S.).

GÖTÜ SOĞUMAK: Çok istenilen bir şeyi elde etmek. (kk. E.A.1).

GÖTÜ TERLEMEK: Heyecanlanmak. (kk. E.A.1).

GÖTÜNDEN KAN ALMAK: Karşı tarafa çok sinirlenmek. Hoş olmayan şeyler yapmak. (kk. B.S.).

HACIM: Hem erkekler hem de kızlar arasında dostum, arkadaşım manasında kullanılır. (kk.G.D.). (*İdare-i kelam. Teklifsiz, ahabına hitaben kullanılır*. A.Fikri 2019:40; *Teklifsiz ahaba "Azizim, kardeşim" gibi hitap olarak söy-*

lenen söz. Devellioğlu 1980: 91; "Azizim, dostum, arkadaşım Aktunç 1998:130).

HEM AYRANIMIZ DÖKÜLDÜ HEM TATSIZ OLAYLAR YAŞANDI: Hiçbir ilgi ve alakası olmamasına rağmen bir konudan kötü etkilenmek. (kk. S.A.).

HOROZLANMAK: Sinirlenmek. (kk. R.O.).

HUFFLE PUFF: Seviyesi düşük insan; ezik (pısırık) insan sınıflandırması. (kk. R.S.2).

ISLIK ABİSİ: Her şeyi yaparım deyip hiçbir işi başaramayan kişiler için kullanılır. (kk. O.A.).

İDEOLOJİ OROSPUSU: Popüler görüşe uyan, çoğunluğun dediğini yapan. ör. "Kendine ait bir görüşü hiç yok ki tam bir ideoloji orospusu." (kk. H.S.).

İĞNECİ: Çapkın erkek. (kk. H.Y.2).

İPLEMEK: Dikkate almak. (kk. H.E.) (*Kulak asmak, dinlemek A.Fikri 2019:21; İplememek: Saymamak, itibar göstermemek, ehemmiyet vermemek, kulak asmamak, dinlememek. Devellioğlu 1980:98; Önem vermek, değer vermek, itibar göstermek; hesaba katmak Aktunç 1998:149; (genellikle olumsuz ya da soru biçimi kullanılır) Aldınış etmek, değer ve önem vermek, saygı göstermek, önemsemek. Püsküllüoğlu 2004:101).*

İTLİK SERSERİLİK: Boş işlerle uğraşmak. Serserilik yapmak. (kk. S.Ö.).

İYİ ROBOT: Eli yüzü düzgün insan. (kk. T.A.).

KALDIRMAK: Kız düşürmek (tanışmak, ilişki kurmak). (kk. R.O.). (*Çalmak, aşımak. Devellioğlu 1980: 102; Çalmak, çalıp götürmek; Erkeklik organı sertleşip dikelmek, Bir erkeğin cinsel duygularını tahrik ederek cinsel organının dikelmesine yol açmak Aktunç 1998:160; (açıkta bı-*

rakılmış olan şeyleri) alıp götürmek, aşımak, çalmak, hırsızlamak. Püsküllüoğlu, 2004:108).

KASIK SUYU: İdrar. (kk. Z.Y.).

KAZIMAK: Dinlemek. (kk. E.K.). ("Sızdırmakla" müte-radiftir; Birinden para almak. A.Fikri 2019:66,53; 1.Lakırdıya boğmak; birini asılsız şeylerle kandırmaya çalışmak. 2. Birinin bütün paralarını almak, elindekini, avucundakini kurutmak. Devellioğlu 1980: 106; Birisinin bütün parasını son kuruşuna kadar almak; Birisinin aklını çelmek için sürekli konuşmak; Birisini laf kalabalığına getirmek Aktunç 1998:172; (kumarda vb.) Bir kimsenin bütün parasını son kuruşuna değin almak Püsküllüoğlu, 2004:114).

KILÇIK: Sevilmeyen, istenmeyen kişi. (kk. M.A.).

KIPS: Onaylama sesi. (kk. U.H.).

KİKİRİKNAME: Her şeye gülen kişi. (kk. Ö.G.).

KİMYASI BOZULMAK: Moralin bozulması. (kk. T.G.).

KOLİ EVİ: Her türden öğrencinin toplandığı kalabalık ev. (kk. M.O.).

KOLSUZ: Beceriksiz insan. ör. "Çekil şuradan doğru düzgün iş yapamıyorsun Allah'ın kolsuzu ya." (kk. E.D.).

KÖFTE: Doğru düzgün iş yapamayan kimse. (kk. H.S.). (Kolejli kız. Devellioğlu 1980: 112; Genç kız; Şişkin dudaklı, ablak kimse; Birisinin cinsel organını elleme, okşama; Rüşvet; Değersiz, çok masraf çıkaran ikinci el otomobil Aktunç 1998:191).

KÖKLEMEK: Bir işi sonuna kadar zorlamak. (kk. E.D.). (Hapis cezası almak; (Cinsel ilişkide) erkeklik organını tümüyle sokmak; (Futbolda) Gol atmak Aktunç 1998:191; 1. Motorlu taşıtın hızını artırmak için gaz pedalına sonuna değin basmak. 2. (ayaktopunda) gol atmak. Püsküllüoğlu 2004:124).

KÖŞELİ: Yapılan espriyi hemen anlamayan kişi. ör. "Köşeli ya ona sonradan düşüyor." (kk. C.A.2). (*Sümük; parmakla oynanan sümük*. Aktunç 1998:192).

KÖŞESİZ: Kendine ait fikri olmayan insan. (kk. C.A.2).

KÖYLÜ: Elit sayılan kişiler arasında bilgisizler veya görgüsüzler için kullanılan tabir. (kk. E.A.2).

LABUTLAMAK: Birini yaptığı bir şeyden ötürü onu yaptığına pişman etmek. (kk. Y.D.).

LAFI DUBURUNDAN ANLAMAK: Bir şeyi yanlış anlamak. (kk. G.T.).

LUT KAVMI: Eşcinseller topluluğu. (kk. M.Ç.).

MAHALLE VAROŞU: Sevgilinin eski sevgilisi. (kk. Ş.Y.).

MAKİ: Kısa boylu, kısa. (kk. Z.K.).

MAKUL İNSAN: Dengesiz hareketler sergilemeyen normal kimse. (kk. Ö.G.).

MAL DEĞNEĞİ: Salak bulunan kişiler için kullanılır. (kk. Ö.B.).

MEDCEZİR İZLEMEK: Cinsel içerikli videolar izlemek. (kk. Ö.G.).

MIÇMIÇ: Sırnaşık insanlar için kullanılır. (kk. F.G.).

MİNYON: Fikirleri ve düşünceleri derin bulunmayan, basit bulunan kızlar için kullanılır. (kk. İ.A.).

MOKOKO: Karşı tarafla sadece cinsel açıdan ilişki kurmak. (kk. A.B.1).

NURİ ALÇO: Yılışık insanlar için kullanılır. (kk. İ.H.).

ODUN: Duygusal olarak katı olan kişi. (kk. D.U.). (*Ruhsatsız ya da motor veya şasi numarası olmayan otomobil* Aktunç 1998:224).

OKSİJEN İSRAFI: Gereksiz kişilik. (kk. C.A.2).

OKUTMAK: Elden çıkarmak. ör. "Hiç param kalmadığı için bugün gidip telefonu okuttum." (kk. E.A.1). (*Elden çıkarmak, satmak.* Devellioğlu 1980:126; *Satmak; Bir kimseyi kumarda, yankesicilik, dolandıcılık vb. işlerde yetiştirmek, eğitmek* Aktunç 1998:225; *Satarak elden çıkarmak. 2. Bir kimseyi, yankesicilik, kumar, dolandıcılık gibi işlerde yetiştirmek.* Püsküllüoğlu 2004:142).

ORTALIK MALI: Herkesle gereğinden fazla samimi olan kişi. (kk. N.G.).

ÖYLE GÖTE BÖYLE YARAK: Yapılan yanlış bir harekete başka bir yanlış hareketle karşılık vermek. (kk. S.A.).

PAKETLEMEK: Yakalanmak. (kk. S.B.). (*Birisini*) *Yakalamak, kısıkvrak yakalamak; bağlayıp hareketsiz duruma getirmek* Aktunç 1998:231; *kısıkvrak yakalamak, bağlayıp, kelepçeleyp hareketsiz duruma getirmek.* Püsküllüoğlu 2004:146).

PANCAR MOTORU: Çok ders çalışan öğrenci. (kk. Ş.C.).

PATATES OLMAK: Yorgun düşmek, düzensiz hale gelmek. ör. "İki gündür üç saatlik uykuyla duruyorum patates oldum iyice." (kk. O.A.).

PAYTAK TONTON: Garip bir şekilde yürüyen kilolu kişi (kk. D.U.).

PREZE ATMAK: Yalan söylemek. (kk. M.A.).

PUSSY MAGNET: Kızlar ile arası hep çok iyi olan erkekler için kullanılır. (kk. H. E.).

SİBİŞ: Kendini bilmez kişi. (kk. O.A.).

SİFİRİ OLMAK: Birinin yancısı, en yakını olmak. (kk. C.A.3).

SİKELAMUN: Sevgilisine göre hobiler ve ideolojiler değiştiren kişi. (kk. C.A.1).

SİKKO SİKKO KONUŞMAK: Boş ve sinir bozucu konuşmak. (kk. İ.Ç.).

SUGAR DADDY: Yaşlı olmasına rağmen genç bir eşe sahip olmak. (kk. E.D.).

SÜNDÜK: Pasif kişiler için kullanılır. Ezik. (kk. B.Ö.).

ŞAPA OTURMAK: Umulmadık bir sorun ile karşılaşmak. (kk. D.B.).

ŞAPIRDAK AİLESİ: Ağız şapırdatan kimse. (kk. S.Ö.).

ŞEFTALİ: Ciddiye alınmayan kişi. (kk. Ş.Y.). (*Genç kızda, genç kadında*) 'Göğüs, meme; Dişil organı, vajina Aktunç 1998:267; 1. (kadında) meme. 2. Dişilik organı. Püsküllüoğlu 2004:167).

ŞEYTAN BURNUNA OSURMAK: Aşırı gülmek, abartmak. (kk. D.U.).

TAŞAK GEÇMEK: Bir konuyla veya kişiyle dalga geçmek, alay etmek. ör. "Ciddi bir şey anlatıyorum sen taşak geçiyorsun kardeşim hoş mu yaptığın?" (kk. H.S.). (*Alay etmek, gırgır geçmek; Bir şeye, bir konuya gereken önemi vermemek* Aktunç 1998:275; (*biriyile*) *alay etmek, eğlenmek, gır gır geçmek* Püsküllüoğlu 2004:170).

TATAVA YAPMAK: Gereksiz yere konuşmak. Boş konuşmak. ör. "Tatava yapma sadede gel." (kk. R.Y.). (*Gevezelik etmek; laf ebeliği yapmak; boş yere uzun uzun konuşmak* Aktunç 1998:276; *Tatava etmek: Saçma sapan konuşmak, gevezelik etmek*. Püsküllüoğlu 2004:171).

TAV OLMAK: Sinirlenmek. Karşıdaki kişiye kafayı takmak. (kk. S.Ö.). (1. *İnanmak, kanmak, inanıp kanarak razı olmak*. 2. (*birine*) *eğilim duyumsamak, onunla ilişki kurmaya hazır olmak*. Püsküllüoğlu 2004:172).

TOPAÇ: Sürekli karar değiştiren insan, sadık olmayan kişi. (kk. Y.U.).

TUTUKLANMAK: Âşık olmak. (kk. E.A.2).

VITTİRİ VIZZİK: Patavatsız, ne dediğini bilmeyen kişi. (kk. R.O.).

YAĞLAMAK: Yalakalık yapmak. 'Göt yalamak'. (kk. E.İ.). (*Pohpohlamak, dalkavukça konuşmak; dalkavukça tavırlar takınmak* Aktunç 1998:303; *Yağlamak = Yağ çekmek; (birini) bir çıkar vb. gözeterek abartılı bir biçimde övmek, dalkavukluk etmek.* Püsküllüoğlu 2004:186).

YANLIŞ ADAM: Kızlara kötü davranan onları üzen erkek tipi. (kk. Ö.G.).

YANPALAMAK: Bir yere doğru gitmek. (kk. Ö.K.). (*Yaşamak, yaklaşmak* Aktunç 1998:305).

YAPINMAK: Olduğundan farklı görünmek. (kk. E.İ.).

YARAĞI YEMEK: Beklenmedik kötü bir olayla karşı karşıya kalmak. (kk. H.E.). (*Kurtulması güç bir duruma düşmek, yenilmek* Aktunç 1998:305; 1. *Artık kurtulamayacağı bir duruma düşmek, hapı yutmak, mahvolmak.* 2. *Ağır bir yenilgiye uğramak, yenilmek.* Püsküllüoğlu 2004:188).

YARAK GİBİ ORTADA KALMAK: Yaşanan bir olay karşısında elinden hiçbir şey gelmemek. Ortada kalmak. (kk. S.A.).

YAVŞAK AVCISI: Bir erkeği 'adam etmek' için debelenen kız tipi. (kk. Ö.B.).

YAYIK AĞIZLI: Kelimeleri uzata uzata kullanan kimse. (kk. D.D.).

YIKIK: Dertli, stresli kimse. ör. "Ne yanyor yine bu yıkık." (kk. H.Y.2).

YILDIZI KAYDIRMAK: Ekarte etmek, saf dışı bırakmak. (kk. O.A.).

YIRTINMAK: Bağırarak konuşmak. ör. "Sağır mıyız biz neden yırtınıyorsun?" (kk. Z.K.).

YIRTMAK: Kızlar arasında kavga çıkarmak anlamında kullanılır. ör. "Senin ağzını yüzünü yırtarım doğru dur." (kk. E.Z.). (*Gitmek; Kurtulmak, kötü bir durumdan sıyrılmak.* Aktunç 1998:310; *kötü, güç bir durumdan kurtulmak ya da bir şeyi becermek, başarmak.* Püsküllüoğlu 2004:190).

YOLUNA KOYAMADIK AMINA KOYUYORUZ: Zaten zor şartlar altında ilerleyen hayatın daha da zora sokulması. (kk. E.İ.).

YÜRÜYEN CİNSELLİK: Arkadaş gruplarında kızlarla ilişki kuramayan kişiler için kullanılan tabir. Abaza. (kk. M.S.).

ZIRTAPOZ: İşe yaramaz. Hayta. (kk. T.G.). (*Zırtapos: Zıpır, hayta.* Devellioğlu 1980:162; *Ussal dengesi olmayan, deli* Aktunç 1998:316; *1. Utanmaz, patavatsız, saygısız. 2. Delişmen, hayta, zıpır. 3. Aşağılık (kimse).* Püsküllüoğlu 2004:194).

Sorular, Hesaplar ve Notlar

Öğrencilik hiç şüphesiz sınavlar demek, notlar demektir. Öğrencinin muradı sınavda çalıştığı yerden, bildiği şekliyle soru gelmesidir. Eğer gelmezse hocası ona göre bir strateji veya bir hesap peşindedir. Öğrenciliğin ve öğrencilerin pek çoğu sınavlarda muhakkak bir sefer bile olsa talihin şefkatli yüzünden mahrum kalır. Aşağıda öğrencilerin sınavlarla ilgili argolarında öğrencinin sınavlar üzerinden oluşturduğu dil kadar, sınavın öğrenci folklorunda nasıl bir hüviyete ve anlama büründüğünü görmek de mümkündür.

ATMAK: Sözlüde veya yazılı sınavda öğrencinin cevabını bilmediği veya emin olmadığı soruya cevap uydurması (kk. O.A). (*Yalan söylemek. Müskirat içmek. A.Fikri 2019:14*); (*Atmasyonel: Yalan tarafından, uydurma tarafından. Kaygılı 2019:11*); (*Etmek, söylemek. Devellioğlu 1980:59*); (*Yalan derecesinde abartarak konuşmak; yalan söylemek; (Yumruk, tokat, sille) Vurmak; (Yakın ilişkide bulunulan birisini) Baş başa olunacak bir yere götürmek; Bir 'tek' içki içmek, içkiden yudum almak. Aktunç 1998:46*);

(1. Bilmediği bir şeyi kestirerek söylemek ya da yazmak. 2. Gerçek olmayan şeyleri gerçekmiş gibi söylemek, abartılı konuşmak. 3. Söylemek. 4. Kendi de bilmediği halde, bilmeyen kimselerin yanında, bir konuda, biliyormuş gibi bir şey söylemek. 5. (tokat, yumruk) Vurmak. 6. (kadını) baş başa kalınabilecek bir yere götürmek. 7. Götürmek. Püsküllüoğlu 2004:31).

AHİRET SORUSU: Zor sınav soruları. ör. "Onlar nasıl sorulardı ahiret sorusu sormuş mübarek." (kk. B.B.).

BABAYI ALMAK: Sınav sonucunun kötü gelmesi. ör. "Kaç almışsın diye sorma kardeşim babayı almışım." (kk. H.D.) (*Kötü bir sonuç almak, bir işte, bir oyunda yenilmek, kaybetmek* Aktunç 1998:50); (*Babayı aldın mı? / babayı alırsın: Gördün mü, oldu mu, sen bu işi zor yaparsın anlamalarında kullanılır.* Tuğlacı 1985:201); (*Bir işte*) bir şeyi elde edememek. Püsküllüoğlu 2004:35).

BU GÖZLEME BÜYÜK OLAN MIYDI, KÜÇÜK OLAN MIYDI: Yaklaşan sınavın zor olan mı yoksa kolay olan mı olduğunu sormak amacıyla kullanılır. ör. "Kanka bu gözleme büyük olan mıydı küçük olan mı?" (kk. B.B.).

CAN PAZARI: Bütünleme sınavı. (kk. Ş.G.). (*Herkesin kendini düşündüğü sıkıntılı (tehlikeli) durum.* Tuğlacı 1985: 388).

ÇUVALLAMAK: Sınavdan kötü bir not almak, durumu berbat etmek. ör. "Bütün soruları yanlış cevaplamışım yine çuvalladım." (kk. S.G.). (*1.Sınıfta kalmak. 2. Başarısızlık göstermek, olumsuzluk içinde kalmak, beklenmedik bir zorlukla karşılaşmak.* Devellioğlu 1980:73); (*Hata yapmak; yanlış davranıp başarısızlığa uğramak.* Aktunç 1998:82); (*Yapacağını sandığı işte başarısızlığa uğramak.* Püsküllüoğlu 2004:56).

DAYAYIP DÖŞEMEK: Sınav kağıdındaki tüm boşlukları doldurmak, boş soru bırakmamak. ör. "Dayadım döşedim bir soruyu bile atlamadım." (kk. Ş.Y.) (Cinsel ilişki kurmak. Bir kimseyi lafla bozmak, yermek, hakkında düşündüklerini söyleyerek kırmak. Bingölçe 2001:54).

ECEL: Yazılı sınav. (kk. Z.Y.)

ELENMEK: Sınavın kötü geçme durumu, dersten kalmak. ör. "Ben elendim siz devam edin." (kk. T.A.). (*mec. İmtihan edilmek, seçilmek*. Tuğlacı 1985: 705).

GANYAN OYNAMAK: Çalışmadan girilen sınavlarda soruları bilmeden cevaplamak. Sınavın sonucunu şansa bırakmak. ör. "Ganyan oynadık bakalım şansımıza ne gelirse." (kk. H.Y.1).

GEÇİRMEK: (kötü geçen sınavlar için) Sınavın hoca üstünlük sağlıyormuşçasına kötü geçmesi ör. "Çok kötüydü geçmedi geçirdi.", (iyi geçen sınavlar için) sınavın öğrenci üstünlük sağlıyormuşçasına iyi geçmesi. ör. "Kanka bu sefer geçirdim." (kk. E.B.S.) (cinsel ilişkide, erkeklik organını sokmak; gol atmak, sayı yapmak, yermek; yumruk vurmak, kafa atmak. Aktunç 1998:120); (1.*ayak-topu vb.de*) *Gol atmak, sayı yapmak, yermek*. 2. (*kafa*) *atmak, (yumruk) vurmak*. 3.*düzmek*. Püsküllüoğlu 2004:81).

GELDİ GİTTİ: Zor geçen sınavlardan sonra kullanılır. ör. "O nasıl sınavdı hoca geldi gitti resmen." (kk. M.S.2)

GİRMEK: (Kötü geçen sınavlar için) Sınavın öğrenci için çok kötü geçmesi; (iyi geçen sınavlar için) öğrencinin sınavının çok iyi geçmesi. (kk. D.B.). ((Erkeklik organı) duhul etmek. Aktunç 1998:123) .

İÇİNDEN GEÇMEK: Sınavın mükemmel geçmesi. ör. "Kanka bu sefer içinden geçtim sınavın." (kk. H.Y.1).

İLAÇ: Sınav için hazırlanan, bir başkasından alınan hazır not. (kk. M.Ç.).

İNLETMEK: Eziyet vermek (sınavların). Girmek, Geçirmek. (Kötü geçen sınavlar için) sınavın öğrenciye eziyet olması. (İyi geçen sınavlar için) öğrencinin sınavının aşikâr biçimde iyi geçmesi ör. "Çok zordu inletti resmen.", "İnlettim sınav kağıdını o kadar güzel geçti." (kk. B.S.).

KAZIK: Zor sınav. ör. "Sınav o kadar kazıktı ki kalem oynatamadım." (kk. F.G.) (1. Zararlı iş. 2. Alışverişte aldatılma. 3. Pahalı (mal veya yer). Devellioğlu 1980:106); (Ederinden fazlasına satılan, çok pahalı, fahiş fiyatlı nesne, hizmet vb.; Öğrenci için çok zor, koşulları güç sınav, ders, soru vb. Aktunç 1998:171); (1. Çok pahalı (nesne, hizmet, yer vb.) 2. (öğrenci için) çok zor (soru, sınav). Püsküllüoğlu 2004:114).

KOL GİBİ: Kötü ve zor geçen sınavlar. ör. "Öyle bir sınav hazırlamış ki kol gibi girdi." (kk. M.Ç.).

LOTO OYNAMAK: Test sınavlarda şıkları rastgele işaretlemek. ör. "Loto oynadım sanki, soruları öyle alakasız cevapladım." (kk. H.Y.1). (Toto oynamak: (Öğrenci) Sınavda, bilmediği bir konuda yanıt vermek; Karnesinde 1,2,0 rakamları çok olmak. Aktunç 1998: 288); (Toto oynamak: 1. (öğrenci) Sınavda, bilmediği yerlerde kafadan atmak. 2. (öğrenci) karnesinde 1,0,2 rakamları bol olmak. Püsküllüoğlu 2004:178).

MUAMELECİ: Sınavlar açıklandıktan sonra hoca-nın odasına gidip not yükseltmeye çalışan kişi. (kk. M.A.). (Cinsel ilişkilere aracılık eden kimse, pezevenk; Fahişe, orospu. Aktunç 1998:218).

ÖN SEVİŞME: Ara sınavlar. ör. "Geldi bakalım ön sevişme zamanları." (kk. E.K.).

PASLAŞMAK: Sınavda kopya çekmek. Yardımlaşmak. ör. "Hiç çalışmadım sınava, paslaşalım ne olur." (kk. S.G.). (Bakışlarla anlaşmak. Devellioğlu 1980:131); (Birbiriyle ilgi kurma amacıyla karşılıklı işaretleşmek, uygun tavırlar takınmak, ilişki kurmaya eğilimini belli etmek; İşaretleşmek. Aktunç 1998:236); (1. (iki kişi) Bakışlarla anlaşmak, işaretleşmek. 2. (kadınla erkek) Birbirine olan ilgilerini bakışlarla göstermek. Püsküllüoğlu 2004:149).

PATLAMAK: Sınavlardan kalmak. ör. "Bütün sınavlardan patladım, gelsin yaz okulu." (kk. Ş.T.). ((erkek) Orgazma varmak, ersuyu fışkırmak; (Uyuşturucu) Etkisini yoğun biçimde göstermek' anlamlarında gösterilmiştir. Aktunç 1998:237).

PENETRE ETMEK: Sınavların öğrencileri zorlaması. (kk. E.A.1).

REÇETE: Sınavlar için hazırlanan notlar. ör. "Reçetelerimiz eksiksiz, bu sınavdan tam not alınır." (kk. M.Ç.). (Kolay yol, Kolay çözüm. Püsküllüoğlu 2004:155).

SAĞDAN ALIP SOLA YATIRMAK: Yarıyıl sonu sınavı sonucuna göre şartlı geçilebilecek bir not alan öğrencinin bütünleme sınavına girerek en kötü notla kalması. ör. "Notu yükseltirim diye girdim sınava daha kötü aldım resmen sağdan alıp sola yatırdık yine." (kk. S.B.).

SAKSAFON KOROSU: Sınavlar. ör. "Yaklaştı yine saksaфон korusu." (kk. İ.A.).

SALLAMAK: bkz.Atmak.

SIÇAZLAMAK: Sınavlardan geçememek. ör. "Siçazladık yine bütün sınavlardan kaldık." (kk. T.G.).

SIRAT KÖPRÜSÜ: Bütünleme sınavları. ör. "İşimiz sırat köprüsüne kaldı." (kk. K.Ö.).

SİKİ TUTMAK: Kötü geçen sınavlar için. Sınavdan kötü not almak. ör. "Bu sınavda da siki tuttuk abicim." (kk. M.Ö.).

ŞAPA OTURMAK: Kötü ve zor geçen sınavlar. ör. "O nasıl sınavdı şapa oturduk bütün sınıf." (kk. N.G.).

TAŞLAMAK: bkz. LOTO OYNAMAK (kk. H.Y.1) .

TATLI TATLI BECERMEK: Güler yüzlü, cana yakın ancak sınavları zor olan hocalar için kullanılır. ör. "Tatlı tatlı becerdi yine kurban olduğumun hocası." (kk. O.K.).

TORBACI: Sınav dönemindeki öğrenci. Stresten çıkmış öğrenci. ör. "Biraz az mı çalışsan acaba? Torbacıya dönmüştün yine." (kk. S.A.). (*Rüşvetçi, rüşvet almadan iş görmeyen görevli; uyuşturucu madde satıcısı; tombacı*. Aktunç 1998:287)

ZAR ATSAN BÖYLE POZİSYON GELMEZ: Sorunun tam olarak çalışılan yerden gelmesi. ör. "Zar atsam böyle pozisyon gelmez tam çalıştığım yerden sormuş soruları." (kk. F.T.).

ZEVK VERMEK: İyi geçen bir sınavın sonrasında duyulan aşırı mutluluk hissi. ör. "Bu sınav bana zevk verdi." (kk. M.A.).

Hacısı Hocası Cümle Kapısı

Öğrenciliği diğer öğrenci arkadaşların ve öğrencilik süreçlerinin belirlemesi kadar hocalarla ilişkiler de belirlemekte, tanımlamakta ve şekillendirmektedir. Hocalarla ilgili mutat veya belirgin yaklaşımlar kadar hocalara bedenleri, tipleri, konumları ve tavırları üzerinden çok belirgin öğrenci tutumları sergilenmiş olması dikkat çekicidir.

AKADEMİK ANNE: Cana yakın kadın hoca. ör. "Öğleden sonra akademik annemizin dersi var." (kk. Ş.C.).

BALON: Konu dışında boş konuşan hocalar. ör. "Yine ne anlattığı belli değil balonun." (kk. C.A.) (*Prezervatif*. Aktunç 1998:52); (*Yalan, yalan söylemek*. Bingölçe 2001:36).

BIZDIK: Kısa boylu hocalar için kullanılır. (kk. E.M.). (*Çocuk. Küçük çocuk*. Devellioğlu 1980:64); (*Küçük, kısa*. Aktunç 1998:57); (1. *Ufak çocuk*. 2. *Kısa boylu (kimse)*. Püsküllüoğlu 2004:38).

BOKUNDA BONCUK ARATMAK: Hocaların fazla ayrıntılı ve zor ödevler vermesi. ör. "Adam bokumuzda boncuk aratıyor yav böyle ödev mi olur." (kk. D.D.). (*Bokunda*

Boncuk Bulmak: Düşüncelerini bir matah sanmak, kendini beğenmiş olmak Devellioğlu 1980:64); (*Kendisine ya da bir başka kimseye abartılı değer vermek; Gereksiz yere övmek.* Aktunç 1998:61); (*Bokunda boncuk (boklavat) bulmak (birinin): Gereksiz yere övmek, birine hak etmediği halde fazla değer vermek.* Tuğlacı 1985:333).

BOMBA: Sınavda ne soracağı belli olmayan hoca. Ne zaman kime patlayacağı belli olmayan hoca. (kk. M.Ç.). (*Çok güzel, cinsel bakımdan çekici kız-kadın; Kadında-kızda göğüs, meme; Beklenmeyen, şaşırtıcı haber ya da bilgi; Uyuşturucu, hap.* Aktunç 1998:61); (1. *Cinsel çekiciliği olan, çok güzel (kadın, kız).* 2. *Uyuşturucu hap.* 3. (*kadında, kızda) göğüs, meme.* 4. *Şaşırtıcı haber ya da bilgi.* Püsküllüoğlu 2004:42).

CANLI CENAZE: Çok yaşlı hoca. ör. "Yeni gelen hoca tam bir canlı cenaze." (kk. O.K.). (*Çok zayıf ve iskelet halinde (kimse).* Tuğlacı 1985:390).

ÇILGIN BAKİRE: Bekar kadın hoca. "İşte geliyor çılgın bakire." (kk. A.B.).

ÇİZMELİ KEDİ: Yumuşak huylu hocalar için kullanılır. (kk. İ.Ç.).

EİNSTEİN'IN KAYIP DÖLÜ: Çok bilgili hocalar için kullanılır. ör. "Einstein'ın kayıp dölü mübarek her şeyi biliyor." (kk. F.G.).

GAVİZLEMEK: Hocaların öğrencileri zorlaması. (kk. U.D.).

GENÇLİĞİNİN BAHARINI SIKMEK: Hocaların öğrencilerin hayatını karartması. ör. "Gençliğimizin baharını siktir bu yıl da." (kk. O.A.).

GESTAPO: Nefes aldırmayan, sert hoca. (kk. Ö.K.). (*Geştapu: Belediye zabıtası.* Devellioğlu 1980:88); (*Geş-*

tapu: Polis, Tarif polisi, Belediye zabıta memuru. Aktunç 1998:121).

GODOŞ: Öğrenciyi çok bunaltan hocalar için kullanılır. (kk. G.D.). (*Yolsuz birleşmelerde aracılık eden kimse, pezevenk. 2. Bu anlamda kullanılan sövgü sözü.* Tuğlacı 1985:1600); (*Kodoş: Muhabbet tellalı, pezevenk.* Aktunç 1998:124).

GÖBEKLİTEPE: Göbekli hocalar için kullanılır. (kk. G.T.).

HİPHOPÇU: Konuşurken kafasını sallayan hoca. (kk. D.U.).

HOR KULLANILMAMIŞ: Orta yaşlı hocalar. (kk. C.A.1).

IRGAT: Asistan hocalar. "Bugün hoca yok yerine ırgatlardan biri girecekmiş derse" (k.k B.Ö.). (*Çok az parayla çalışan kimse.* Aktunç 1998:144); (*Çok az bir parayla çalışan kimse.* Püsküllüoğlu 2004:98).

KAMPÜS TANRILARI: Öğretim elemanları. (kk. D.D.).

KIRIK: Kadınsı hareketler sergileyen hoca. (kk. S.D.). (*Dost. A.Fikri 2019:64*); (*Birinin adamı, maiyeti, gözdesi.* Kaygılı 2019:52); (*Oğlan.* Devellioğlu 1980: 109); (*Dost, metres, sevgili; Edilgin eşcinsel erkek, oğlan; birisinin ilişkili bulunduğu edilgin eşcinsel; Şans ve baht için kötüleşmeye yüz tutmuş.* Aktunç 1998:181); (*1. (erkek için) sevgili, metres. 2 (kadın için) Oynaş, dost, sevgili.* Püsküllüoğlu 2004:119).

KUCAĞA OTURTMAK: Hocaların sınavlarda zor sorular sorması. (kk. M.S.1). (*Kucağına Oturmak: (Birisine) Yaltaklanmak. (Birisinin) Amaçlarına alet olmak.* Aktunç 1998: 192).

KULAK SİKMEK: Hocanın bağırarak konuşması. ör. "Hoca derste yine kulak sikti." (kk. R.O.).

KURT: Milliyetçi görüşe sahip hocalar. (kk M.Ç.). (*Beş liralık kâğıt para*. Aktunç 1998:193).

KÜRSÜ: Dersi slayt okuyarak geçiren hoca tipi. (kk. Ş.T.).

MOTOR GİBİ: Derste hiç ara vermeden konuşan hocalar için kullanılır. ör. "Hoca motor gibi konuştu." (kk. C.A.1). (*Herkesle düşüp kalkan, kendisini cinsel bakımdan kullandıran (kimse, fahişe)*. Aktunç 1998:217).

PERSONEL: Aşırı açık giyinip dikkat çeken kadın hoca. (kk. Y.D.).

SANKİ PROFESÖR: Hocayı küçümsemek niyetiyle kullanılır. ör. "Tavırlara bak sanki profesör." (kk. G.T.).

SARIMSAK: Hiçbir şeyden memnun olmayan hocalar için kullanılır. (kk. R.Ö.).

SICAK NOT AKIŞI: Öğretmenle öğrencinin arasının iyi olması. (k.k M.Ç.).

SIĞIR ÇOBANI: Hoca. (kk. H.D.).

TINLAMAMAK: Hocanın söylediklerini umursamamak. (kk. G.D.). (*Tınmak: Açmak. Seri söylemek. Haberdar etmek*. A.Fikri 2019:56); (*Tınmak: 1.Açmak, bahsetmek; sır söylemek, haberli kılmak. 2. Üzerinde durmak, aldınış etmek, önem vermek*. Devellioğlu 1980:147); (*Tınmak: Söz etmek. Açıklamak*. Aktunç 1998:281).

YALAMAŞK: Hocaya yapışan öğrenci. Yalalaklık yapan öğrenci. (kk. İ.Ç.).

ZAMANSIZ YELKOVAN: Derse geç gelen hoca. (kk. B.Y.).

Kurulaşan Lügat ve Cinsellik

Cinsler, kurulaşma ve cinsellik üzerine kullanılan argoların küfür gibi mahiyet içerdığı düşünülebilir ancak kadınlık ve erkeklik organlarının tıbbi veya kibar bir ifadenin yerine kullanılmış olması onu küfür yapmamaktadır. Konuşmanın, yaklaşmanın ve cinsel tavırların öğrenicilik nezdindeki karşılığının en iyi yansıdığı alanın argo olduğu söylenebilir.

ABANMAK: Cinsel ilişkide bulunmak. (kk. M.A.). (*Birine bel bağlamak, sığınmak, güvenmek, paraları ona yüklemek.* Kaygılı 2019:7; ; *birine yük olup, onun sırtından geçinmeye çalışmak.* Devellioğlu 1980:53; *mec. Birine yük olup sırtından geçinmek* Tuğlacı 1985:2; *Üstelemek, ısrarlı davranmak; Aşırı duruma gelmek.* Aktunç 1998:27; *abanmak (birine):(onun) sırtından geçinmeye çalışmak, asalaklık etmek* Püsküllüoğlu 2004:19).

AM DİLBAZI: Ağzı iyi laf yapan erkekler için kullanılır. ör. "Kızı kitlenmiş bırakmıyor am dilbazı." (kk. S.Y.).

AM MIKNATISI: Aktif cinsel hayata sahip erkekler için kullanılır. (kk. H. E.) Bk. PUSSY MAGNET.

AMIN ALTINA YATMAK: Sevgililerinin sözünden dışarı çıkmayan erkekler için kullanılır. Hanım köylü. (kk. E.B.S.).

AMMAK: Lezbiyenler arasında ilişki için kullanılır. (kk. Ö.B.).

AT GİBİ: Erkekler arasında fiziği çok düzgün kızlar için kullanılır. ör. "Kıza bak at gibi." (kk. C.B.) Bk. TAŞ GİBİ, İLAH GİBİ.). (dey. *Vücudu iriyan olan (kadın)*. Tuğlacı 1985: 158).

BAĞ BOZAN: Cinsel hayatı aşırı aktif olan erkekler için kullanılır. (kk. E.K.).

BEKÇİ: Kız kesmek. Kızları gözetleyen erkekler için kullanılır. (kk. Y.D.).

BİLOCAN: Oral seks. Blowjob. (kk. S.Y.).

BİR AVUÇ MUTLULUK: Küçük memel(il)er için kullanılır. (kk. C.A.3) .

BOYALI YUMURTA: Çok makyaj yapan kızlar için kullanılır. Kokona. (kk. İ.Ç.) (*Boyalı: Makyajlı (kadın, kız)*. Aktunç 1998:63).

BÜZÜK: Erkeklik organı. (kk. F.T.) (*Cesaret, yürek*. Devellioğlu 1980:66; *Anüs, makat. Cesaret, gözüpeklik, yüreklilik*. Aktunç 1998:65; 1. *Anüs*. 2. *Mec. Yüreklilik* Püsküllüoğlu 2004:44).

COŞMAK: Karşı cinse yükselmek. Hoşlanmak. (kk. A.B.).

ÇADIR KURMAK: (Erkekler için.) Erekte olmak. (kk. S.A.). (*Erkeklik organı, sertleşerek dikelip kişinin giyeceğinde bir kabartı yapma*. Aktunç 1998:73; *Erkeklik organı sertleşerek pantolonda kabartı yapmak*. Püsküllüoğlu 2004:50).

ÇAKIŞMAK: Cinsel ilişkide bulunmak. (kk. M.Ç.).

ÇAKMAK: Erkeklik organı. (kk. E.K.). (*Anlamak. Hissetmek*. A.Fikri 2019:37; *Sezmek, anlamak, kavramak; ka-*

deh tokuşturmak, içki içmek; uyuşturucu madde kullanmak, haplanmak; yıl sonunda bir ya da birkaç dersten başansız olmak, sınıfta kalmak; yumruk atmak. Aktunç 1998:74; 1. Birine bir şeyi yutturmak. 2. Sezinlemek, kavramak, aynmsamak. 3. Anlamak, bilgisi olmak, bilmek. 4. Sınıfta kalmak. 5. İçki içmek. 6. İçki içerken kadeh tokuşturmak. Püsküllüoğlu 2004:50-51).

ÇOĞALTMAK: Cinsel birliktelik yaşamak. (kk. C.A.).

DONSUZ PİÇ: Kızlar arasında uçkuruna çok düşkün erkekler için kullanılır. (kk. R.S.2).

DÜZGÜN KAPORTA: Fiziğı düzgün kızlar için kullanılır. (kk. H.Y.1). (*Kişinin genel görünümü; yüz, giysi, ayakkabı vb. nin oluşturduğı dış görünüm. (Kadında, kızda) Vücut, gövde; özellikle kalçalar, bacaklar, göğüs.* Aktunç 1998:164).

EKSİK ETEK: Herkesle ilişki yaşayan kadın. (kk. T.K.). (*Bazı bölgelerde) Kadın.* Tuğlacı 1985: 688).

ELLEŞMELİ YİYİŞMEK: Şiddetli öpüşmek. (kk. Ö.B.). (*Elleşmek: Birbirini elle uyararak sevişmek.* Aktunç 1998:102).

EMLAKÇIDAN ÇOK BOŞ EV GÖRMEK: Erkeklerle boş evlerde fazla vakit geçiren, takılan kızlar için kullanılır (kk. E.M.).

ERKEK OROSPUSU: Kızlar arasında yanar döner ve uçkurundan başka bir şey düşünmeyen erkekler için kullanılır. ör. "Yüce Rabbim tüm kızları erkek orospularından korusun." (kk. E.B.S.).

ET GİREN YERE DERT GİRMEZ: Cinsel ilişkide bulunmanın bütün sorunları çözeceğı anlamında kullanılır (kk. E.K.).

EYŞAN: İhanet eden, aldatan kadınlar için kullanılır (kk. S.G.).

FALLİK: Şıllık (kk. Ş.T.).

FİŞEK GİBİ: Güzel, etkileyici tip. (kk. U.D.).

FOLLAFOŞ: Erkekler arasında çok fazla cinsel ilişkiye girmiş kızların cinsel organları için kullanılır (kk. M.Ö.). (Folluk: *Kadın tenasül aleti 2. Ahlsız genç*. Devellioğlu 1980:85; Foldurfoş: *Uzun zamandır çok sayıda erkekle ilişkiye girmiş (fahişe ya da edilgin eşcinsel). Bu kişinin dişilik organı ya da anusu*. Aktunç 1998:115; Falloş: *Sonuna kadar açık, apaçık*. Bingölçe 2001:66)

FÜZE: Büyük göğüslü kız (kk. H.Y1.). (Kızda, kadında iri ve özellikle dik göğüsAktunç 1998:117) (Kadında) iri ve dik göğüs Püsküllüoğlu 2004:79).

GELECEĞE YATIRIM: Üniversiteye yeni gelen güzelleşme ihtimali yüksek olan kızlarla birlikte olmak (kk. D.B.).

GONDİKLEMEK: Elle sarkıntılık etmek. (kk. C.B.).

GÜNAH DOLU GECE GEÇİRMEK: Cinsel ilişkide bulunmak. (kk. D.B.).

HALLENMEK: Karşı cinse birtakım hisler beslemek. Karşı cinse açılmak. (kk. K.Ö.). (Afi kesmek, caka satmak, numara yapmak, sulanmak. Kaygılı 2019:38; 1.Şöyle böyle geçinmek, oluruyle idare etmek. 2.Kadına veya kıza fena gözle bakmak, sarkıntılık etmek. 3. Bir şeye imrenmek, o şeye karşı istek duymak. Devellioğlu 1980:92; arg. Kadına veya kıza fena gözle bakmak, sarkıntılık etmek. arg. İmrenmek, bir şeye karşı istek duymak. Tuğlacı, 1985:937; Bir nesneye, bir kimseye çok ilgi duyduğunu belli etmek Aktunç 1998:131; (Bir kimseye ya da şeye) çok ilgi, istek duyduğunu belli etmek Püsküllüoğlu 2004: 89).

HOPLATMAK: Cinsel ilişkide bulunmak. (kk. E.M.).

İLÂH GİBİ: (Kızlar arasında) Karşı cinsten birini çok fazla beğenmeyi belirtmek için kullanılır. (kk. İ.A.).

İLİK GİBİ: Kızlar arasında fiziği çok düzgün erkekler için kullanılır. ör. "Kızlar yeni bir çocukla tanıştım ilik gibi böyle bir kusursuzluk olamaz." (kk. E.K.). (*İlik: Gayet güzel, enfes, aliyyülâlâ, fevkâlade*. Kaygılı 2019: 44; *Çok güzel, çok çekici, cinsel istek uyandıran (kimse)*. Aktunç 1998:147; *(kız, kadın için) Cinsel istek uyandıran, çok çekici, çok güzel*. Püsküllüoğlu 2004:100).

İNCİK GİBİ: Etine dolgun, hoş kadın. (kk. R.S.1).

İNLETMEK: Zevk vermek. (kk. S.B.).

KABARMAK: (Erkekler için.) Erekte olmak. (kk. S.A.).

KALEM GİBİ: Erkekler arasında fiziği çok düzgün kızlar için kullanılır. (kk. U.H.) Bk. TAŞ GİBİ, İLÂH GİBİ.

KALİTE KONTROL: Cinsel birliktelik. (kk. S.Ö.) (*Denemek, tadına bakmak*. Bingölçe 2001:89).

KAMIŞ: Erkeklik organı. (kk. H.F.Ş.) (*Erkeklik organı, penis* Püsküllüoğlu 2004:108).

KANALİZASYON: Fahişeler için kullanılır. (kk. H.S.).

KASA: Kadın vücudu. (kk. Ş.C.).

KAŞARLANMAK: Her gün başka erkekle birlikte olan kızlar için kullanılır. (kk. E.A.1) (*Bir konuda, bir iş ya da edimde deneyim kazanmak, ustalaşmak; Önceleri olumsuz bulunduğu bir duruma, eyleme gittikçe alışmak* Aktunç 1998:167; 1. *Bir konuda, bir işte ya da eylemde deneyim kazanmak, iyice ustalaşmak. 2. Hoşa gitmeyen bir işe ya da bir eyleme alışarak artık ondan üzüntü duymaz olmak, onu olağan karşılamaya başlamak*. Püsküllüoğlu 2004: 111).

KAYGAN ZEMİN: Erkekler arasında cinsel zevkle ilişkili olarak kızların cinsel organı için kullanılır. (kk. U.D.).

KEZBAN: Saf ve ezik tipli kızlar için kullanılır. (kk. R.S.1) (*Yeni, toy travesti (erkek)* Aktunç 1998:179).

KOKONAT KESMEK: Kız memesine bakmak. (kk. C.B.).

KOŞMAK: Karşı cinse hislerini açmak. Adım atmak. (kk. A.G.).

KURU: Zayıf ve çelimsiz kızlara söylenen erkek benzetmesi. (kk. A.B.) (*1.Esrar. 2. (öğrenci argosu) Çok zayıf kadın öğretmen.* Devellioğlu 1980:112; *Esrar.* Aktunç 1998:193; *1. Kuru fasulye. 2. Esrar* Püsküllüoğlu 2004:124).

LOLİPOP YALAMAK: (Kızlar için.) Oral seks yapmak. (kk. B.T.).

MADAM MANUKYAN: Ortamda kendini cinsel konuda öven kız tipi. Cinsel hayatı aşırı aktif kızlar için kullanılır. (kk. O.K.).

MAYINA BASMAK: Birlikte olmak istenilen bir kızı elde edememek. (kk. S.A.).

MOTOR: Çok fazla cinsel birliktelik yaşamış kızlar için kullanılır. (kk. M.O.). (*Motor: 1.Ahlakı zayıf (kadın). 2. Kendisiyle alay edilen kimse.* Devellioğlu 1980:122; *Herkesle düşüp kalkan, kendisini cinsel bakımdan kullandıran kimse; fahişe; kendisiyle alay edildiğini 'işletildiğini' anlamayan (kimse).* Aktunç 1998:217; *Orospu.* Püsküllüoğlu 2004:137).

MURAYLI: Tavlaması zor kız, nazlı. (kk. C.A.).

OKLAVA GİBİ: Kızlar arasında erkeklerin cinsel organı için kullanılır. (kk. E.K.).

ÖRÜMCEK BAĞLAMAK: Uzun süre cinsel ilişkiye girmemiş kişiler için kullanılır. (kk. U.H.).

PASPAS ÇEKMEK: Oral seks. (kk. S.Y.).

PELİNSU: Aşırı süslü kızlar için kullanılır. (kk. İ.Ç.).

PEŞMERGE: Saçı, sakalı birbirine kanışmış erkek. (kk. M.Ç.2).

RUHSUZ PİLİÇ: Ruhen çökmüş güzel kadın. (kk. R.S.2).

S400: Büyük meme. (kk. H.Y2.).

SİKAMETGAH ADRESİ: Cinsel ilişkiye girmek için şehir değiştiren erkekler için kullanılır. (kk. S.Y.).

SOKAK BUDU: Aşırı açık giyinen kızlar için kullanılır. (kk. M.O.).

SOKSAN ÖLÜR: Zayıf ve çelimsiz kız. (kk. G.D.).

SULANMAK: Kızlar için. Zevk almak. (kk. A.B.). (*Malûm*. Kaygılı 2019:80; 1. *Musallat olmak, takılmak, sululuk etmek*. 2. *Bir nesneye imrenmek, bir kadın veya kıza istekle, fena gözle bakmak*. Devellioğlu 1980:141; *Birisine cinsel istek duyduğunu belli etmek; sözle, davranışla sarkıntılık etmek; bir şeye imrenmek, bir şeyi pek istediği belli etmek; Para vermek, ödemek, harcamak*. Aktunç 1998:264; 1. *Birine karşı duyulan cinsel isteği kendisine davranışla, sözle vb. sezdirmek, sarkıntılık etmek*. 2. *Bir şeye imrendiğini, onu pek istediğinin belli etmek, göz koymak*. Püsküllüoğlu 2004:164).

SÜNGER GİBİ: Erkekler arasında göğüsleri sarkık kızlar için kullanılır. (kk. B.T.).

SÜNNETÇİDEN DAHA FAZLA GÖRMEK: Farklı insanlarla birden çok ilişkiye giren kızlar için kullanılır. (kk. M.Ö.).

ŞİLİ BİLİ: Seks. (kk. F.T.).

TARZAN: Bağrı açık dolaşan erkek. (kk. G.T.) (*Bakımsız Tarzan: 'Sıska, cılız erkekler için alay yollu kullanılır'* Aktunç 1998:275).

TASMA TAKMAK: Birbirlerini çok fazla kısıtlayan sevgililer için kullanılır. (kk. E.Z.).

TAŞ GİBİ: Erkekler arasında fiziği çok düzgün kızlar için kullanılır. ör. "Hatuna bak taş gibi." (kk. S.Y.). (*Vücudu diri, taze, gergin; Yeterince uyuşturucu kullanıp iyice esri-miş, sarhoşlanmış; Tartışılmaz, kesin'* Aktunç 1998:275; (*kadın için*) *Vücudu diri, taze.* Püsküllüoğlu 2004:171).

TAVŞAN KOVALAMAK: Kız peşinden koşmak. (kk. C.B.).

TOST ETMEK: Kıştırmak. (kk. M.S.).

TÜLÜ: Erkekler arasında kabarıp kıvırcık saçlı kızlar için kullanılır. (kk. B.B.).

YILAN BALIĞI: Orgazm olmaya başlayan kadınlar için kullanılır. (kk. E.M.).

ZİLLENMEK: Kendisinden yaşıca büyük veya küçük birine ilgi duymak. (kk. G.D.).

“Cep delik cepken delik”

Öğrenci kaçınılmaz bir biçimde başkasının eline bakar. Ailesinin, yakınlarının veya burs ve kredinin sağladığı maddi olanakların dışında sadece çalıştıklarıyla geçinebilen öğrenci sayısı çok azdır. Bu da doğal olarak öğrenci gündeminde maddiyatla ilgili argoların olmasını kaçınılmaz kılmaktadır.

ARPA: Para, maddiyat. “Bizim de arparamız var yanı.”(kk. A.K.). (*Para. (bk. Asker, Dırav, Dünyalık, Mal, Damgalı, Mangır, Mangiz, [kumarda] Mano; Pul, Taş) Devellioğlu 1980:58; Bozuk para, para. Aktunç 1998:43; Para. Püsküllüoğlu 2004:29).*

ATEŞ: Para. (kk. A.G.). (*mec. Hararet, coşkunluk hali. Tuğlacı 1985:163).*

ATEŞLEMEK: Para vermek. “Baba bana iki yüz lira ateşler misin?” (kk. A.G.). (*mec. Coşturmak. Tuğlacı 1985:164).*

AZDAN AZ ÇOKTAN ÇOK: Borca girdiğini önemsemeden daha çok borç yapmak. (kk. H.Y1.).

BANKA: Para kaynağı olabilecek kişilere verilen ad. (kk. C.A.2). (Genelev. (bkz. *Kırmızı fener, Mektep, Üniversite*) Devellioğlu 1980: 62; arg. *Umumhane, genelev* Tuğlacı 1985:232; *Zengin, çok parası olan kişi, genelev.* Aktunç 1998:52; 1. *çok parası olan kimse.* 2. *Genelev.* Püsküllüoğlu 2004:36).

DAMIZLIK: Zengin arkadaş. t. "Onların babası varsa bizim de damızlığımız var." (kk. S.A.). (arg. *Maya.* Tuğlacı 1985:509).

DONSUZ KALMAK: Öğrencinin maddi anlamda sıkıntıya düşmesi. (kk. M.A.G.).

DUMANLAMAYA ÇAĞIRMAK: Sigarasız kalan kişinin arkadaşından sigara istemek için kullandığı tabir. (kk. H.S.). (*Duman: 5.Esrar (içilen).* Devellioğlu 1980:78; *Esrar, esrarlı sigara / Sigara* Aktunç 1998:95).

ISLATMAK: Var olan parayı harcamaya başlamak, kutlamak. "Burslar yatmış ne zaman ıslatıyoruz?" (kk. M.Ç.). (*Tekdir etmek demek.* A.Fikri, 2019:21; *Dövmek, dayak atmak.* Kaygılı, 2019:43; *Birini dövmek.* Devellioğlu 1980:96; *Dövmek, dayak atmak.* Aktunç 1998:144; 1. *Bir başanyı, mutlu bir olayı içkiyle ya da içkili bir yemekle kutlamak.* 2. *Dayak atmak, iyice dövmek.* Püsküllüoğlu 2004:98).

KELLE: Para. (kk. G.D.). (*Salak, kafası çalışmayan kimse. Çok sarhoş kimse. Erkeklik organının başı.* Aktunç 1998:174; 1. *Baş, kafa.* 2. *Kafası çalışmayan, salak kimse.* 3. *Çok sarhoş kimse.* Püsküllüoğlu 2004:115).

KELLESİZ KALMAK: Aylık harcanabilecek paranın bitmiş olması. t. "Burslar daha dün yattı ben bugün kellesiz kaldım böyle bir şey olabilir mi?" (kk. M.A.G.).

KRALLIK: Para istenebilecek kişinin (anne, baba vb.) yaşam alanına verilen ad. (kk. M.A.G.).

YAYLAYA GİTMEK: Bir bahiste kaybetmek, eli boş dönmek. (kk. A.G.).

“İki üç kelam, Ankara’ya selam”

Politikanın, siyasi yönelimlerin veya Ankara gündeminin öğrenci folklorunda dil ve ritüel açısından belirleyici olmadığı çok açık bir biçimde deneyimlenmektedir.

ÇAPULCU: Devrimci takılan solcu, baş kaldıran. (kk. H.Y.2).

ÇOMAR: Cahil, kendini geliştirememiş kişi. Genelde sağ görüşlü kişiler için kullanılır. (kk. A.B.). (*Çapkınlıkta pir olanlar. Kuvvetten, dermandan bitap kalan.* A.Fikri, 2019:38; *İhtiyar meyhaneci, pinpon.* Kaygılı, 2019:20; *1.İhtiyar meyhaneci.2.Eski, yaşlı çapkın.* Devellioğlu 1980:72; *Yaşlı, düşkün; yaşlı meyhaneci.* Aktunç 1998:81; *Yaşlı, düşkün (kimse), yaşlı meyhaneci.* Püsküllüoğlu 2004:55).

SİLİVRİ SOĞUKTUR: Gündemle ilgili siyasi şakalara verilen cevap. (kk. S.G.).

Argonun Varlığı ve Netice-bahş

71 kaynak kişiyle (19-24 yaş arası) görüşülerek 283 maddeyle şekillenmiş olan bu çalışma öğrencilik döneminde anlam alanı kazanan ve öğrenciliğe özgü argoların; öğrencilerin yaş, dönem ve eğitim itibarıyla içinde bulundukları sosyal ve kültürel ilişkilerin önemli bir parçasını ortaya koymaktadır. Burada yer alan argoların anlam bakımından öğrencilerin başka ortamlarda farklı anlamlarda kullandıkları da vakidir. Ancak burada özellikle öğrencilik halleri, gündemleri ve ortamları doğrultusunda anlam alanı kazanan noktalara ve karşılıklara odaklanılmıştır.

Argonun sözlük çalışmalarını yapan yazarların da ortaya koyduğu ve bu çalışmada da görüldüğü gibi birçok argonun karşılığı yine bir argo olabilmektedir. Bu sonuç bile argonun neden özel bir dil olduğunu göstermektedir. Anlam ve anlatma bilincinin dil karşılıklarının yine aynı bilinç içinde diğer bir ifadeyle kendi kavrayış düzeninde bulunması onu bir dilin kendi içinde olduğu kadar kendinin içinde de özel bir dile büründüğünü ortaya koymaktadır.

Argo kelimeler ve deyimler hangi cinsin ağzından çıkarsa çıksın yoğun bir erillik göze çarpmaktadır. Bu bir anlamda eksik bir yargı da olabilir çünkü araştırmayı yapan erkek olduğu için kendisine mahrem olan alandan yeterli derlemeyi sağlayamamış olabilir ancak Bingölçe'nin kadına argosu sözlüğünde de eril etki göze çarpmaktadır. Diğer yandan kadının kamusal hayata erkeğe göre daha genç dahil edilmiş olması; kadının kamusal hayatın asli unsurlarından biri olduğunun su götürmez bir kültürel karşılık bulduğu zamana kadarki geçiş sürecinin tezahürü olarak da okunabilir. Siyasetle ilgili çok az göndermenin bulunması da sadece apolitiklikle açıklanamaz gibi gelmektedir.

Sonuç Niyetine

Sadece geçmişte değil bugün de hayata, insanlara kültür vasıtasıyla bakabilmenin, yaklaşabilmenin en açık yolunun konuşma araçlarını gözlemek ve anlamak olduğunu McLuhan ve Postman bizlere çok çarpıcı zamane örneklerle göstermişti (bkz. McLuhan, 2014; Postman, 2010). Bu kitabın ğrenci eğlencesindeki dile ve zaten kendisi de özel bir dil olan argoya bir ğrenci folkloru rneklemi olarak yaklaşmasının sebebi de Antalya'daki bir hiss-i mştereği, konuşma biçimleri ve araçlarıyla anlamak ve zmlenmekti. Öğrencilerin i dünyalarını veya hocalarına yönelik formel konuşmalarından onların ne düşündüklerini ne hissettiklerini bilmemiz şüphesiz çok güçtür. Öğrencilerin konuşma araçlarına ve ritüellerine bakıp kültürel bir çözümlenme yapmak, öğrenciliği ve öğrencileri anlamak için eşsiz bir olanaktır. Birbirinden çok bağımsız olmasalar da farklı bağlamlardaki öğrencilerin (eğlencede ve argoda) söz konusu konuşma araçlarına ve ritüellerine odaklanarak bu alan(lar)da yapılacak çalışmalara bir katkı olmasını umut etmekteyiz.

Antalya öğrenciliğinin diğer birçok kent öğrenciliğine benzeyen ama birçok kent öğrenciliğinden ayıran tüketim, arzu ve gece ilişkisini belirleyen çağdaş kamusal kent eğlenceleri olması ve her öğrencinin büyük ölçüde içinde olduğu özel dili hem yerel hem de genel bir örnekle yani eğlence örneği ve argo örneğiyle öğrenci folkloruna giriş mahiyetinde sunmak düşüncesi temel amaçtı.

Çalışmanın ilk bölümünde öğrenciliğin kültürümüzdeki nosyonuna dair küçük bir gedik açılmıştır. Öğrenciliğin kültürel karşılığının ne olduğu, eğitim ve öğretim tarihinde öğrencinin yerine dair kısa bir giriş yapılmış, öğrencilikte üniversite öğrenciliğinin yeri ve bu çalışmadaki bağlamı ifade edilmiştir. Öğrenciliğin kültürel çerçevesini oluşturan sınama ve öğrenciliğin dış dünyasına temas edilmiş ve öğrenci kültürünü belirleyen kurumsal etkilere değinilmiştir. Öğrenciliğin kültürel olarak bir yinelenme ve soyutlama hali olduğu ve bunun tarihin en uzun geleneklerinden biri olduğu iddia edilmiştir.

Ardından öğrenci folkloru için kavram alanı inşa edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilik ve folklorunun, öğrencilerin tekrar eden bir sosyal mekânsallaşma içerisinde vücut bulduğu ve belli bir ortak bilgi, inanç, davranış ve gelenekler sistemini ortaya koyduğu belirtilmiştir. Bu yönüyle de öğrenci folklorunu oluşturan unsurların deneysel olduğu bunun tespit yolunun da dil ve ritüel olduğu; sahip olunan halk bilgisinin öğrencilikle halkbilimsel bir araştırma boyutuna taşındığı tartışılmıştır. Öğrenci folklorunu oluşturan bileşenler tasnif edilmiş ve bu alanda yapılacak ileri araştırmalar için bir modelleme denemesi yapılmıştır.

İkinci bölüm olan kent eğlence kültüründe, Antalya örneği esas olmak üzere öğrencilikte spor ve salon oyun eğlencelerine nazaran bar ve kulüp eğlencelerinin ma-

hiyeti ve önemi ortaya konulmuştur. Kentin zamanıyla, zamane öğrenciliğin tüketim, müzik, arzu, kurlaşma ve cazibe üzerinden nasıl şekillendiği ve gelenekten gelen yapıların nasıl bertaraf edildiği çözümlenmeye çalışılmıştır. Öğrenci folklorunda halkın nasıl bir kent kitlesine dönüştüğüne temas edilerek diğer halkbilimi alanlarında da benzer yönelimler için temsil alanı olarak örneklem oluşturduğuna veya örneklem oluşturabileceğine dönük gizli bir atıf içermektedir.

Üçüncü bölüm argoda ise argonun Türk kültürü ve edebiyatındaki yerine alan ayırmaktan çok argo literatüründeki muhtemel en geniş argo kelime ve deyim verisi aktarılmaya çalışılmıştır. Alan araştırması verileri, literatür verileriyle iç kıyas olarak sunulmuş, zaman içerisinde bir argonun anlam değişimine ve gönderme dönüşümüne vurgu yapılmıştır. Argonun günümüz öğrenciliğindeki yerine dönük dil ve anlam bütünlüğü büyük ölçüde oluşsa da Türk edebiyatı araştırmalarının geniş çözümleme olanaklarıyla birçok edebiyat alanının elden geçirerek derinleştirebileceği bir veri toplamı oluşturduğumuz kanaatindeyiz. Argo bir dil sistemi veya dil sisteminin önemli bir yapısı olsa da konuşmanın ve eğlenmenin de bir özelliğidir. Konuşma dediğimizde kastedilen dil bilgisel veya dilbilimsel bir faaliyetten öte halkbilimsel yani kültürel ve ritüel yapı arz ettiği ve eğlenmenin de bir parçası olduğudur.

Çağdaş zamanların³⁵ halk veya kamu söylemlerinin gösteri araçlarının ve gösteri işinin etkisine ve hükmüne

35 Modern tabirinden özellikle uzak durulması gerektiği kanaatindeyiz. Türkiye için doğru bir tanımlama veya dönem olduğu şüphelidir. Hiç modern olduk mu? Daha çok modernliğin peşinden koşan ama ontolojisine ve epistemolojisine veya yapısına kültürel ve

girdiğini bilinen bir olay, görüngüdür. Anlaşmanın, konuşmanın, bir arada olmanın, özel dil ve alan inşa etmenin dinamikleri gelenekteki yönelimden farklılaşarak benzersiz ancak her şeye ve herkese benzeyen bir ifade ve iddia olarak kendini göstermektedir. Öğrenciliğin eğlencesinde ve argosunda öğrenci olmayanların da yaşadığı bir çağdaş tutum vardır: Doğal görünenin bilincinde olmamak. Bu durumda kültürün de onun yaşantısının da temsiline de ya bir tahakküme ya da bir ironiye dönüştüğü görülmektedir. Ya o kültür dairesinde olacaksın baskısı ya da onu hicvedeceksin kaçışı. Eğlence ve argo araştırmasında bu anlamda çarpıcı olan husus da şudur: İroni yapacak veya hicvedecek kadar bile kültürle kafa yormamak.

---

zihniyet olarak (iyi ya da kötü) haiz olmadığımız bir bilinç içinde olduğumuzu düşünmekteyiz.

Kaynaklar

- A.Fikri (2019). *Lugat-ı Garibe*. Hazırlayan Didem Dolanbay. İstanbul: Gram Yayınları.
- Açıkalın, Işıl (1989). *Speech Variation in Turkish Teenagers*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Adorno, Theodor W. (2009). *Current of Music: Elements of a Radio Theory*. Editör Robert Hullot-Kentor, UK: Polity Press.
- _____ (1976). *Introduction to the Sociology of Music*. Çeviren E.B. Ashton, The Seabury Press.
- _____ (2011). *Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi*. Çeviren Nihat Ülner vd., 6. bs, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Akpınar, Cemil (2000). "İcâzet", *TDV İslam Ansiklopedisi*. C.21, s.393-400.
- Aktunç, Hulki (1998). *Büyük Argo Sözlüğü - Tanıklarıyla*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Akyüz, Yahya (2020). *Türk Eğitim Tarihi – M.Ö. 1000 – M.S. 2020*. Ankara: Pegem Akademi.
- Arendt, Hannah (2012). *Geçmişle Gelecek Arasında: Siyasi Düşünce Konulu Altı Deneme*. Çeviren Bahadır Sina Şener, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arslan, Mehmet (2004). *Argo Kitabı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

- Avila, A., vd. (1997). "Fragments of self at the postmodern bar". *Journal of Contemporary Ethnography*, Vol. 26, No. 3, pp. 251-92.
- Bailey, Beth L. (1989). *From front porch to back seat: Courtship in twentieth-century America*. USA: John Hopkins University Press.
- Bakhtin, Mikhail (2001). *Karnavaldan Romana: Edebiyat Teorisinden Dil Felsefesine Seçme Yazılar*. Editör Sibel İrzık, Çeviren Cem Soydemir, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baudrillard, Jean (2013). *Tüketim Toplumu: Söylenceleri-Yapıları*. Çeviren Hazal Deliceçaylı ve Ferda Keskin, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2013.
- _____. (2018). *Simülakrlar ve Simülasyon*. Çeviren Oğuz Adanır, Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Bell, Daniel (1978). *The Cultural Contradictions of Capitalism*. New York: Basic Books.
- Bingölçe, Filiz (2001). *Kadın Argosu Sözlüğü*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Boratav, Pertev Naili (1994). *100 Soruda Türk Folkloru – İnanışlar Töre ve Törenler, Oyunlar*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Bronner, Simon J. (2012). *Campus Traditions: Folklore from the Old-Time College to the Modern Mega-University*. Jackson: University Press of Mississippi.
- Bourdieu, Pierre ve Jean Claude Passeron (2014). *Vârisler: Öğrenciler ve Kültür*. Çeviren Levent Ünsaldı ve Aslı Sümer, 1. bs, Ankara: Heretik Yayınları.
- Bozkurt, Fuat (2006). *Türk İçki Geleneği*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Bronner, Simon J. (2012). *Campus Traditions: Folklore from the Old- Time College to the Modern Mega-University*. Jackson: University Press of Mississippi.
- Cassirer, Ernst (1980). *İnsan Üstüne Bir Deneme*. Çeviren Necla Arat. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cavan, Sherri (1996). *Liquor license: An ethnography of bar behavior*. Chicago: Aldine Publishing Company.
- Chatterton, Paul, ve Robert Hollands (2005). *Urban Nightscapes: Youth Cultures, Pleasure Spaces and Corporate Power*. Routledge.

- Çiçek, Ahmet (2019). *Küfür ve Argonun Gündelik İletişimdeki Yeri (Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması)*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çobanoğlu, Özkul (2002). "Sanatsal Bir Dışavurum Formu Olarak Argo Kavramının Halkbilimsel Çözümlenmesi", *Türk Kültüründe Argo*, editör Emine Naskali Gürsoy ve Gülden Sağol, Haarlem: Sota Yayınları. s.49-55.
- Dellaloğlu, Besim F. (2020). *Poetik ve Politik: Bir Kültürel Çalışmalar Ansiklopedisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit (1980). *Türk Argosu - İnceleme,Sözlük*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Diamanti, Eleonora (2018). "Nocturnal Rhythms and Collective Practices". *Canadian Theatre Review*, Vol. 176, University of Toronto Press, 2018, pp. 91-95.
- Dilthey, Wilhelm (1999). *Hermeneutik ve Tin Bilimleri*. Çeviren Doğan Özlem, Paradigma Yayınları.
- Dumas, Bethany K, ve Jonathan Lighter (1978). "Is Slang a Word for Linguists?". *American Speech* 53 (1): 5-17.
- Dundes, Alan, ve Manuel R. Schonhorn (1963). "Kansas University Slang: A New Generation". *American Speech* 38 (3): 163-77.
- Dundes, Alan (2003). "Halk Kimdir", *Halkbiliminde Kuramlar Yaklaşımlar*, Ed. Gülin Öğüt Eker, Metin Ekici vd., Çeviren Metin Ekici, Ankara: Milli Folklor Yayınları s.1-30.
- Erkekli, Levent, ed. (2020). "2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu". Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü.
- Ersoylu, Halil (2004). *Türk Argosu Üzerine İncelemeler*. İstanbul: L&M Yayınları.
- Fine, Gary Alan (1979). "Small Groups and Culture Creation: The Idioculture of Little League Baseball Teams", *American Sociological Review*,44(5), pp.733-745.
- _____ (2018). "The Folklore of Small Things: Tradition in Group Culture", *Western Folklore*, 77(1), pp. 5-27.
- Geertz, Clifford (2010). *Kültürlerin Yorumlanması*. Çeviren Hakan Gür, Ankara: Dost Kitabevi.
- Goffman, Erving (2014). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. Çeviren Barış Cezar, İstanbul: Metis Yayınları.

- Grazian, David (2008). *On the make: The hustle of urban nightlife*. Chicago: University of Chicago Press.
- Güven, İsmail (2014). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Hall, Benjamin Homer (1851). *A Collection of College Words and Customs*. Cambridge: John Bartlett.
- Harvey, David (1997). *Postmodernliğin Durumu: Kültürel Değişimin Kökenleri*. Çeviren Sungur Savran, İstanbul: Metis Yayınları.
- Hassan, Ümit (1985). *Eski Türk Toplumunu Üzerine İncelemeler*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Hekman, Susan (1999). *Bilgi Sosyolojisi ve Hermeneutik: Mannheim, Gadamer, Foucault ve Derrida*. Çeviren Hüsamet-tin Arslan ve Bekir Balkız, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Hoskin, Keith (1979). "The Examination, Disciplinary Power and Rational Schooling", *History of Education*. Vol. 8, No.2, pp.21-135.
- Hummon, David M. (1994). "College Slang Revisited: Language, Culture, and Undergraduate Life". *The Journal of Higher Education* 65 (1): 75-98.
- Jagodzinski, Jan (2005). *Music in youth culture: A Lacanian approach*. Palgrave Macmillan.
- Kafesoğlu, İbrahim (1997). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Karataş, Pınar (2012). "Mülkiyede İnek Bayramı: Ritüel Nitelikleri ve Mülkiyeli Kimliğinin Oluşumundaki Rolü", *Milli Folklor*, 24(96), s.229-246.
- Kaygıl(ı), Osman Cemal (2019). *Argo Lugatı*. İstanbul: Indie Yayınları.
- Kratz, Henry (1964). "What Is College Slang?" *American Speech*, 39 (3): 188-95.
- Lees, L. (1998). "Urban Renaissance and the Street: Spaces of Control and Contestation". *Images of the street: planning, identity, and control in public space*, editör Nicholas R. Fyfe, Routledge.
- Lefebvre, Henri (2017). *Ritimanaliz: Mekân, Zaman ve Gündelik Hayat*. Çeviren Ayşe Lucie Batur, 1. bs, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Levine, Caroline (2017). *Biçimler: Bütün, Ritim, Hiyerarşi, Ağ*. Çeviren Didem Dinçsoy. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

- Lloyd, Richard, ve Terry Nichols Clark (2001). "The City as an Entertainment Machine". *Critical Perspectives on Urban Redevelopment*, c. 6, sy 3, Elsevier Nova Iorque, 2001, ss. 357-78.
- McCarl, Robert (2021). "Mesleki Folklor", *Folklor/Edebiyat*, Çeviren Süheyla Santaş ve Berna Ayaz, 27/2, s.621-632.
- McLuhan, Marshall (2014). *Gutenberg Galaksisi: Tipografik İnsanın Oluşumu*. Çeviren Gül Çağalı Güven. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- McPhee, M. C. (1927). "College Slang". *American Speech* 3 (2): 131-33.
- Melbin, Murray (1987). *Night as frontier: Colonizing the world after dark*. New York: Free Press
- Moses, Jonathon W., ve Torbjorn L. Knutsen (2020). *Bilmenin Yolları: Toplumsal ve Siyasal Araştırmalarda Rakip Metodolojiler*. Çeviren Kıvılcım İlbaşı ve Ekrem Berkay Ersöz, 1. bs, İstanbul: Küre Yayınları.
- Naskali Gürsoy, Emine, ve Güliden Sağol, ed. (2002). *Türk Kültüründe Argo*. Haarlem: Sota Yayınları.
- Oğuz, M.Öcal (2019). *Paldır Kültür Kentleşmeler*. Ankara: Geleceksel Yayıncılık.
- Öğüt Eker, Gülin (2020). "Türk Kültürel Belleğinin Oluşumunda Gelenekten Geleceğe Halk Edebiyatı", *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ed. M.Öcal Oğuz. Ankara: Grafiker Yayınları, s. 557-576.
- Özdemir, Nebi (2005). *Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü*. 1. bs, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özdemir, Özge (2014). "Karnavalesk Club Kültürü". *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, c. 4, sy 1, 2014, ss. 30-46.
- Postman, Neil (2006). *Teknopoli: Yeni Dünya Düzeni*. Çeviren Mustafa Emre Yılmaz. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- _____. (2010). *Televizyon Öldüren Eğlence - Gösteri Çağında Kamusal Söylem*. Çeviren Osman Akınhay. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Pingry, Carl ve Vance Randolph (1928). "Kansas University Slang". *American Speech* 3 (3): 218-21.
- Poe, Marshall T. (2019). *İletişim Tarihi: Konuşmanın Evriminden İnternete Medya ve Toplum*. Çeviren Umut Yener Sarıkaya. İstanbul: Isık Yayınları.

- Polan, Dana (1998). "Anlık Karşılaşmalar: Kitle Kültürü ve Duyunun Tahliyesi". *Eğlence İncelemeleri: Kitle Kültürüne Eleştirel Yaklaşımlar*, editör Tania Modleski, çeviren Nurdan Gürbilek, İstanbul: Metis Yayınları, 1998, ss. 210-234.
- Poston, Lawrence (1964). "Some Problems in the Study of Campus Slang". *American Speech* 39 (2): 114-23.
- Püsküllüoğlu, Ali (2004). *Türkçenin Argo Sözlüğü*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Roebuck, Julian B., ve Wolfgang Frese (1976). *The rendezvous: A case study of an after-hours club*. Free Press.
- Russell, Jason Almus (1930). "Colgate University Slang". *American Speech* 5 (3): 238-39.
- Sezgin, Bahattin (2013). *Yeni Argo Sözlüğü*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Simmel, Georg (2006). *Modern Kültürde Çatışma*. Çeviren Tanel Bora, Nazile Kalaycı, Elçin Gen, 4. bs, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Stebbins, Robert A (2007). "The sociology of entertainment". *21st Century Sociology: A Reference Handbook*, c. 2, SAGE Publications, 2007, ss. 178-85.
- Thornton, Sarah (2003). *Club Cultures: Music, Media and Sub-cultural Capital*. UK: Polity Press.
- Tuğlacı, Pars (1985). *Okyanus Ansiklopedik Sözlük*. C. 1-10. İstanbul: Cem Yayınları.
- White, William (1943). "Whitman College Slang". *American Speech* 18 (2): 153-55.
- — — (1955). "Wayne University Slang". *American Speech* 30 (4): 301-5.
- Wolfstein, Martha (2001). "Eğlence Ahlakının Ortaya Çıkışı". *Defter*, çeviren Filiz Aydoğan, 2001, ss. 109-20.
- Yıldırım, Dursun, Çobanoğlu, Ö., Özarslan, M. (2004). *Halk Bilimi*. İstanbul: MEB Devlet Kitapları.
- Yıldız, Nurgül (2002). "Askerî Okul Argosu". *Türk Kültüründe Argo*, editör Emine Naskali Gürsoy ve Gülden Sağol, Harare: Sota Yayınları. s.129-134.

Kaynak Kişiler

- KK 1 Huri Ş., 1996, Adana, Öğrenci, 22 Mart 2019 Merkez/Antalya
KK 2 Adem B. 1971, Antalya, Garson, 14 Kasım 2018
KK 3 Nida A., 1994, Burdur, Öğrenci, 18 Nisan 2019
KK 4 Enes A., 1996, Antalya, Öğrenci, 28 Mart 2019
KK 5 Veysi B., 1996, Afyonkarahisar, Öğrenci, 22 Mart 2019
KK 6 Büşra Y., 1997, Bursa, Öğrenci, 18 Nisan 2019
KK 7 Rabia S., 1997, Eskişehir, Öğrenci, 14 Kasım 2018
KK 8 Nida K., 1998, Ankara, Öğrenci, 18 Mayıs 2019
KK 9 Ali B. İ., 1996, Uşak, Öğrenci, 12 Nisan 2019

2018-2019 Bahar ve 2019-2020 Güz Eğitim-Öğretim Dönemi
Katılımlı ve Dışardan Gözlem

(A.B.1) Abdurrahman B. 25, Yüksek Lisans Öğrencisi, Sanat Tarihi Bölümü.

(A.B.2) Arzu B. 22, L.Ö., Turizm Fakültesi.

(A.G.) Ahmet G. 24, Lisans öğrencisi (L.Ö.), Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (TDE).

(B.B.) Buğra Bölük 22, L.Ö..

(B.Ö.) Başak Ö. 23, L.Ö., TDE.

(B.S.) Buğra Soylu 24, L.Ö., Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü.

- (B.T.) Batu T. 23, L.Ö..
(B.Y.) Büşra Y. 23, L.Ö., TDE.
(C.A.1) Caner Aydemir 19, L.Ö..
(C.A.2) Ceren A. 21, L.Ö..
(C.A.3) Ceylin Akdağ 22, L.Ö., TDE.
(C.B.) Can B. 19, L.Ö..
(D.B.) Deniz B. 24, L.Ö..
(D.D.) Dilara D. 23, L.Ö., İletişim Fakültesi
(D.U.) Duygu Uçar 22, L.Ö., Sınıf Öğretmenliği Bölümü
(E.A.1) Ege Aydın 19 L.Ö..
(E.A.2) Emine A. 24, L.Ö., Ziraat Fakültesi
(E.B.S.) Elif Bensus S. 25, L.Ö.. Ziraat Fakültesi
(E.D.) Emre Demirci 26, Yüksek Lisans Öğrencisi.
(E.İ.) Ezgi İ. 24, L.Ö., Matematik Öğretmenliği Bölümü
(E.K.) Esra K. 22, L.Ö., Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü
(E.M.) Eray Mert 18, L.Ö..
(E.Z.) Emine Zaimoğlu 23, L.Ö.. Felsefe Bölümü
(F.G.) Fatma G. 21, Ön Lisans Öğrencisi, Sağlık Hizmetleri
(F.T.) Fırat Turun 22, L.Ö., TDE.
(G.D.) Gazi D. 23, L.Ö., TDE.
(G.T.) Gökçe T. 23, L.Ö., TDE.
(H.E.) Halil E. 24, L.Ö., Adalet Bölümü
(H.D.) Hasan Durmuş 22, L.Ö., Adalet Bölümü
(H.F.) Hasan Fehmi Ş. 22, L.Ö..
(H.S.) Himmet S. 23, L.Ö.. TDE.
(H.Y.1) Hakan Y. 23, L.Ö., Tarih Bölümü
(H.Y.2) Hatice Yamaç. 23, L.Ö., TDE.
(İ.A.) İremgül Altıntop 22, L.Ö., TDE.
(İ.Ç.) İpek Çelik 22, L.Ö..
(İ.H.) İrem Heper 18, L.Ö..
(K.Ö.) Kübra Ö. 23, L.Ö., Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü
(M.A.) Mehmet Arıcı 23, L.Ö., TDE.
(M.A.G.) Muhammet Ali Gür 23, L.Ö., TDE.

- (M.Ç.1) Mert Çapar 23, L.Ö.
 (M.Ç.2) Miral Çay 23, L.Ö., TDE.
 (M.O.) Mustafa O. 23, L.Ö.
 (M.Ö.) Mertcan Öztürk 26, L.Ö.
 (M.S.1) Mert S. 22, L.Ö.
 (M.S.2) Muhtet S. 22, L.Ö., İlahiyat
 (N.G.) Nejla G. 21, Ön Lisans Öğrencisi, Sağlık Hizmetleri
 (O.A.) Onur A. 26, Yüksek Lisans Öğrencisi
 (O.K.) Oktay Karabaş 23, L.Ö., TDE.
 (Ö.B.) Öznur B. 24 L.Ö., İletişim Fakültesi
 (Ö.G.) Özlem Gürkan 23, L.Ö., Türk Dili ve Edebiyatı
 (Ö.K.) Özlem K. 23, L.Ö., TDE.
 (R.O.) Recep Odabaşı 23, L.Ö., TDE.
 (R.S.1) Rukiye S. 21, L.Ö.
 (R.S.2) Rümeysa Süzer 23, L.Ö.
 (R.Y.) Ronay Yalçın 23, L.Ö., TDE.
 (S.A.) Serkan A. 23, L.Ö., TDE.
 (S.B.) Sergen Boyacı 26, Yüksek Lisans Öğrencisi
 (S.G.) Sueda G. 23, L.Ö.
 (S.Ö.) Sıdar Ökmen 23, L.Ö., Hukuk
 (S.Y.) Soner Yılmaz 23, L.Ö., TDE.
 (Ş.C.) Şerife Ceylan 25, Yüksek Lisans Öğrencisi, Arkeoloji Bölümü
 (Ş.T.) Şeyda Türkoğlu 20, L.Ö.
 (Ş.Y.) Şeyma Y. 23, L.Ö.
 (T.A.) Talha Aydın 22, L.Ö.
 (T.G.) Tuğçe G. 24, L.Ö., Ekonometri Bölümü
 (T.K.) Talat Kelleci 23, L.Ö., Arkeoloji Bölümü
 (U.D.) Umut Durmaz 27, Yüksek Lisans Öğrencisi
 (U.H.) Umutcan H. 23, L.Ö.
 (Y.D.) Yusuf D. 21, L.Ö.
 (Z.K.) Zeynep K. 24, L.Ö., İktisat Bölümü
 (Z.Y.) Zeynep Y. 19, L.Ö.

"Öğrencilik (hangi ulusal ve kamusal sistemde olursa olsun), kendi kültürlerinin, gelenek veya siyasanın nüfuzu veya kudretiyle işaretlenmiş, belirlenmiş, şart koşulmuş referanslarına aşinalık kazanma, onları bilme yükümlülüğünü ve/veya beklentisini ihtiva eder. İnsanın ilköğrenimden itibaren haneden veya iç dünyadan ayrılarak, okula veya dış dünyaya uyum sağlamaları söz konusudur. Dış dünyanın geniş zaman biriminin okul ve öğrencilikle geçtiği, gerçekleştiği kişilerin yani öğrencilerin, sözlü ve/veya yazılı olarak dışavurumları; yol, beceri ve yöntemleri; çalışmalarındaki ve mesailerindeki geleneklerin tamamına "öğrenci folkloru" denilebilir."

"Öğrencilik ve folkloru, kişilerin yani öğrencilerin tekrar eden bir sosyal mekânsallaşma içerisinde vücut bulur...belli bir ortak bilgi, inanç, davranış ve gelenekler sistemini ortaya koyar. Bu anlamıyla öğrenci folklorunu oluşturan her unsur büyük ölçüde ampiriktir. Nasıl ki her grup bir bilgi toplamını içeriyorsa öğrenci grubu da bir bilgi toplamını içerir ve bu gruplar bir halk bilgisine sahiptir. Bir öğrenci diğer öğrencilerin tamamını tanımıyor, bilmiyorsa da öğrenciliğin ortak özünü bilir. Öğrencilik hallerinin yani onu oluşturan folklorun ve geleneğin nüveleri grup kimliğinin hissini vermeden gruba yardım eder."